

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Věra Karlová

**Román na pokračování v českém tisku
v období 1945 – 1948**

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: Bc. **Věra Karlová**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.**

Rok obhajoby: 2013

Bibliografický záznam

KARLOVÁ, Věra. *Román na pokračování v českém tisku v období 1945 – 1948*, Praha, 2013. 140 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Abstrakt

Magisterská diplomová práce *Román na pokračování v československém tisku v roce 1945 – 1948* se věnuje historické obsahové analýze tří deníků: *Lidová demokracie*, *Svobodné slovo*, *Rudé právo* a sedmi časopisů: *Květen*, *Nový svět*, *Svět v obrazech*, *Rada žen*, *Květy*, *Sobota* a *Vývoj* v období 1. ledna 1945 – 31. prosince 1948. Teoretická část se skládá z historického kontextu beletrie v periodikách a rovněž z přiblížení situace v politické a mediální oblasti, převážně v tisku v již zmiňovaném období. Velkou roli ve vývoji tisku v poválečných letech hrálo Ministerstvo informací, které disponovalo monopolem na veškerý papír používaný pro výrobu tiskovin, a tím si zajišťovalo kontrolu nad novinami a časopisy vycházejícími na československém území. V praktické, stěžejní části, si práce klade za cíl přiblížit problematiku románů na pokračování jejich zevrubným rozborem v jednotlivých periodikách, které mají různé zaměření a reprezentují jinou politickou stranu. Romány jsou důkladně analyzovány, jejich děj popsán a hlavní tematika každého ze seriálu stanovena. Důraz je kladen i na data a čísla vydání periodik, počet dílů románů, autory románů, jejich národnost, politickou orientaci a jejich literární směr. V závěru každé kapitoly jsou romány nejprve souhrnně uspořádány a poté vzájemně porovnávány a vyhodnoceny.

Abstract

The diploma thesis *Sequel novel in the Czechoslovakian press from 1945 – 1948* deals with historical content analysis of three newspapers: *Lidova demokracie*, *Svobodne slovo*, *Rude pravo* and seven magazines: *Kveten*, *Novy svet*, *Svet v obrazech*, *Rada zen*, *Kvety*, *Sobota* and *Vyvoj* in the period of time 1. 1. 1945 – 31. 12. 1948. Theoretic part consists of historical context of fiction in newspapers as well as magazines and also explanation of situation in political and the media sphere, mostly in the press in above mentioned period. Ministry of information played a big part in a postwar press development and it had monopoly on entire paper used for making printed material and thanks to that fact they had newspapers and magazines publishers in a Czech territory under control. The practical, mainstay part of dissertation is focused in describing the issue of sequel novels by their detailed analysis in particular periodic, which has various specializations and represents different political part. Novels are thoroughly analyzed, it's story is described and the main topic of each series is defined. Emphasis are put on data, numbers of publication, number of novel's parts, novels authors, their nationality, political orientation and their literary style. At the end of each chapter the novels are put in order and after that compared to each other and evaluated.

Klíčová slova

Román na pokračování, denní tisk a časopisy v období 1945 – 1948, komunistický únorový převrat 1948, komunistická vláda a propaganda, východní a západní literatura, vysoká a nízká literatura, výběr románů v tisku

Keywords

Sequel novel, newspaper and magazines in a period of 1945 – 1948, February communist coup d'état 1948, communist government and propaganda, east and west literature, high and low literature, the selection of novels in the print

Rozsah práce: Vlastní text práce bez abstraktu a příloh má celkem 204 470 znaků s mezerami, tj. 113 normostran.

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 24. 5. 2013

Věra Karlová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc. za cenné rady, připomínky a vstřícný přístup při vypracování této diplomové práce.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Bc. Věra Karlová	Razítko podatelny: <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px auto; width: fit-content;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd</p> <p style="margin: 0;">Došlo dne: 27-06-2012 -1-</p> <p style="margin: 0; font-size: small;">CJ: MASOP Příloh: Skartovní číslo: Přiděleno:</p> </div>
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2011	
E-mail diplomantky/diplomanta: verakarlova@atlas.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia	
Předpokládaný název práce v češtině: Román na pokračování v českém tisku v roce 1945-1948	
Předpokládaný název práce v angličtině: Sequel novel in the czech press from 1945 -1948	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: <i>ZS 2012/2013</i>) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezi) 2012/2013	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce zkoumá a analyzuje romány na pokračování v periodickém tisku. Noviny a časopisy se staly národním majetkem a regulační opatření té doby negativně ovlivnila oblast novinového i časopiseckého tisku. V tomto období je tisk pod státním dohledem a vydavatelé novin a časopisů musí také čelit problému papíru na příděl. Ministerstvo s odvoláním na nedostatek papíru mohlo ovlivňovat výši nákladů, periodicitu a dokonce i to, zda dané periodikum bude vycházet, či ne. Zařazení románů na pokračování do tisku mělo svůj účel. Pomáhaly čtenářům uniknout od tíživé doby a zároveň se měli možnost dovědět o jiném světě. Periodikási tím zároveň udržovala přízeň čtenářů.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem Diplomové práce je analyzovat zkoumané dokumenty. Posoudit je z hlediska vydávaných románů na pokračování v periodikách Svobodné slovo, Lidová demokracie a Květen. Vyvodit, které romány jakého zaměření, z jaké země atd. vycházely v jednotlivých periodikách. Vyvodit jak byly romány vybírány, jaký vliv měly na obyvatele, co jim přinášely v těžké poválečné době. Prozkoumat románové sešity a výběr románů. V případě, že v tisku nevycházely žádné romány na pokračování, o jakou literaturu se tisk zajímá, či ji doporučuje svým čtenářům. Určit rozdíl mezi komunistickým (Rudé právo, Tvorba, Právo lidu) a nekomunistickým tiskem (Obzory, Vývoj, Dnešek).	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod 1) Beletrie v tisku 2) Tisk v období 1945-1948 3) Romány na pokračování v období 1945 -1945 4) 4.1. Román na pokračování v časopise Květen 4.2. Román na pokračování v Lidové demokracii 4.3. Román na pokračování ve Svobodném slově 5) Románové sešity 1945 – 1948 6) Ostatní sledovaný tisk od r. 1945 - 1948 7) Souhrn a porovnání románů vycházejících ve sledovaném časovém období v čs. tisku Závěr	
Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):	

Květen, Lidová demokracie, Svobodné slovo, Vývoj, Dnešek, Rudé právo, Obzory, Právo lidu, Tvorba

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Analýza románů na pokračování v uvedeném časovém období v českém tisku, historický výzkum, zkoumání dokumentů, vyhledávání informací a práce s prameny

Základní literatura

Janoušek P., Dějiny české literatury 1945-1989; [Díl] 1, Praha: Academia, 2007, ISBN 978-80-200-1527-3. Cílem autorů publikace není jenom utřídění a revize informací na dané období. I díky ukázkám je zde snaha z jednotlivých literárních děl poskytnout čtenářům kvalitní informaci v rámci dobového kontextu. Publikace zachovává členění na literaturu oficiální, neoficiální (samizdatovou) a exilovou, která vznikala za naprosto odlišných podmínek.

Janoušek P., Dějiny české literatury 1945-1989; [Díl] 2, Praha: Academia, 2007, ISBN 978-80-200-1528-0. Stejně jako v předcházejícím díle i zde autoři revidují a analyzují dané období, jež je zasazeno do kulturního a politického kontextu. Účelem publikace je poskytnout u jednotlivých literárních děl čtenářům kvalitní informaci v rámci dobového kontextu.

Končelík J., Večeřa P., Orság P., Dějiny českých médií 20. století, Vyd.1. – Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8. Kniha se zaměřuje jak na vývoj tisku, rádia a TV stejně, tak na transformaci v tiskové kanceláři ČTK, mediální legislativu, cenzuru a profesi žurnalisty, která se utvářela v období 1918-1992.

Pasák T., Soupis legálních novin časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945, Praha: Univerzita Karlova. ISBN chybí. Po úvodním pojednání o periodickém tisku za nacistické okupace jako historickém prameni následuje abecední soupis novin, časopisů a úředních věstníků, vydávaných na okupovaném území Čech a Moravy.

Zieris K.F. Nové základy českého periodického tisku, signatura GC 16852, ISBN ani jiné údaje neuvedeny. Stručná kniha pojednává o změnách v českém tisku především v letech 1945-1948. Poukazuje na úskalí, které museli vydavatelé snášet od Ministerstev a jejich nařízení. Rovněž jsou v knize údaje o jednotlivých novinách a časopisech vycházejících v té době.

Janáček P., Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století, Vyd.1. – Praha: Karolinum ISBN 80-246-0640-2. Obsah příručky lze rozdělit na dvě části. První z nich seznamuje s románovým sešitem, jeho zařazením v rámci literárních žánrů, a vývojem u nás. Druhá, podstatnější část, pak obsahuje samotný přehled edic. Kniha je bohatě vybavena rejstříky (názevový a jmenný, rejstřík pseudonymů, rejstřík autorů, překladatelů a redaktorů) a obsahuje i obrazovou přílohu.

Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. stol. sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. – 14. října 2004, ISBN 80-85778-47-5. Kniha uvádí různá témata, která se v periodickém tisku různého druhu objevovala v beletristickém zpracování. Jednotlivé příspěvky sborníku se soustřeďují na povídku a román v denním, společenském, politickém, osvětovém i zábavním tisku. Zamýšlejí se zejména nad tím, jak ovlivňuje způsob publikace vlastní literární text.

Bednařík P., Jiráček J., Kopplová B., Dějiny českých médií, Vyd.1. – Praha: Grada Publishing, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8. Kniha mapuje historický vývoj médií od středověku až po současnost. To znamená od vzniku knihtisku v polovině 15. Století zhruba do 20 let 20. století. Poukazuje také na období 1945-1948, které je stěžejní pro mou práci.

Drápala M., Na ztracené vartě západu, Vyd.1., Praha: Prostor, 2000, ISBN 80-7260-046-X. Výbor článků publicistů, kteří v letech 1945 až 1948 hájili principy parlamentní demokracie. Publikace přináší výbor z novinových a časopiseckých článků osmi autorů, které přes všechny

<p>rozdílnosti spojovalo společné přesvědčení: důsledně bránit demokratické hodnoty tváří v tvář rostoucímu tlaku totalizujících sil. Jejich přesné analýzy a neuhýbavé postoje vyniknou, zvláště když si uvědomíme, že byly formulovány v době, kdy česká společnost ještě neměla bezprostřední zkušenost s „lidovědemokratickým“ zřízením a její velká část změnu poměrů dychtivě očekávala.</p> <p>Formanová L., Gruntorád J., Příběh M., Exilová periodika, katalog periodik českého a slovenského exilu a krajských tisků vydávaných po roce 1945; Libri prohibiti Vyd.1. – Praha, ISBN 80-85996-24-3. Katalog přináší kompletní soupis dosud zjištěných novin a časopisů, které vydávali Češi v zahraničí po roce 1945. Jsou uvedeny i časopisy slovenských vydavatelů.</p> <p>Dokoupil B. Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000, Brno: Host: Olomouc: Votobia, ISBN 80-7294-041-4. Po úvodu, vysvětlujícím kritéria uplatněná pro zařazení hesla do slovníku, následuje jejich abecední výčet. Textová část uvádí periodicitu, vydavatele, místo vydání, šéfredaktory a složení redakce. Závěr hesla tvoří faktografický apendix, uvádějící počet ročníků a čísel, změny podtitulů, kompletní výčet členů redakční rady, formát, průměrný náklad atd. Závěr slovníku patří jmennému rejstříku, uvádějícím i pseudonymy.</p> <p>Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>-</p> <p>Datum / Podpis studenta/ky</p> <p>27.5.2012</p> <p style="text-align: right;"><i>Ilona Kulevá</i></p>

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	<i>Doc. PhDr. Barbora Kápllová, CSc.</i>
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

<p>TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.</p> <p>TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.</p>
--

Obsah

ÚVOD.....	2
1. BELETRIE V TISKU V LETECH 1945 – 1948	4
2. TISK V OBDOBÍ 1945 – 1948.....	7
3. ROMÁNY NA POKRAČOVÁNÍ V OBDOBÍ 1945 – 1948 V DENNÍM TISKU 13	
3.1 Román na pokračování v deníku Lidová demokracie (1945 – 1948).....	14
3.2 Román na pokračování v deníku Svobodné slovo (1945 – 1948).....	20
3.3 Román na pokračování v deníku Rudé právo (1945 – 1948).....	30
4. ROMÁN NA POKRAČOVÁNÍ V ČASOPISECH V LETECH 1945 – 1948.....	37
4.1 Román na pokračování v časopise Květen (1945 – 1948).....	37
4.2 Román na pokračování v časopise Nový svět (1945 – 1948).....	55
4.3 Román na pokračování v časopise Svět v obrazech (1945 – 1948).....	68
4.4 Román na pokračování v časopise Rada žen (1945 – 1946).....	79
4.5 Román na pokračování v časopise Vlasta (1947 – 1948).....	90
4.6 Román na pokračování v časopise Sobota (1947 – 1948).....	101
4.7 Román na pokračování v časopise Vývoj (1946 – únor 1948).....	111
5. SOUHRN A POROVNÁNÍ ROMÁNŮ	114
ZÁVĚR.....	118
SUMMARY.....	120
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	122
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA	123
SEZNAM PŘÍLOH.....	136
PŘÍLOHY	137

ÚVOD

Jaro 1945 bylo mezníkem v životě československého lidu. Okupace Československa se blížila k závěru a Hitlerova vojska ztrácela poslední zbytky sil. Dne 5. května 1945 Český rozhlas svolával všechny posluchače na pomoc proti německým vojákům. Lidé vycházeli do ulic vstříc novým zítřkům bez války a nadvlády fašistického Německa. Tisk hrál v tuto dobu v jejich životech vedle rozhlasu nezastupitelnou roli.

Na následujících stránkách diplomové práce analyzuji vybraná periodika s cílem vyhledání románů na pokračování, které vycházely na území Československé republiky v časovém období 1945 – 1948. Základními podklady pro práci představují noviny *Svobodné slovo*, *Lidová demokracie*, *Rudé právo* a časopisy *Květen*, *Nový Svět*, *Svět v obrazech*, *Rada žen*, *Vlasta.*, *Sobota* a *Vývoj*. Na prvním počátku vytváření diplomové práce nebylo zřejmé, zda vůbec uvedená periodika romány obsahovala, v případě, že ano, nebylo známo, od kdy se romány začaly v jednotlivých listech objevovat, či kolik jich každý deník či magazín vydal. Po zjištění těchto základních údajů se dále odvíjely další úkoly a cíle, které byly pro práci stanoveny. Ty jsou uvedeny níže v tisku. Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol.

V první kapitole je uvedena beletrie v tisku v období 1945 – 1948. Původním záměrem práce byl rozbor historie beletrie tisku, ale s přihlédnutím k faktu, že kompletní historie byla zpracována v absolventských pracích mnohokrát¹, rozhodla jsem se, že práce bude zaměřena jen na beletrii v tisku v již zmiňovaném časovém údobí.

Ve druhé kapitole se práce soustředí na celkovou situaci v Československu v poválečné době. S koncem války byly pokládány nové základy periodického tisku a to je rovněž obsahem tohoto oddílu.

Třetí a čtvrtá kapitola je věnována hlavnímu tématu práce a to rozboru a analýze románů na pokračování v denním tisku a časopisech. Ke všem periodikům je učiněn téměř totožný přístup a jsou zkoumána na stejném základě. Rozdíl je jen v rozsahu rozborů románů. Ten byl podmíněn počtem pokračování daného románu, čtivostí a svým dějem. Co se týče bádání v dobových periodikách, první jsou zmíněny všeobecné informace ohledně denního tisku, či časopisu, jako např. údaje o vydavateli, počet stran, redakční tým, zaměření a obsah tisku, jeho cena atd. Následuje podrobný rozbor jednoho vybraného románu, dále

¹ Za všechny práce bych jmenovala např. diplomovou práci pana Huga Schreibera ze sedmdesátých let.

chronologický soupis všech vydaných románů společně s počtem pokračování, časovým obdobím vydávání, číslem výtisku, stručným představením autora či překladatele, dějové linie románu a označení jeho tematiky. Následně jsou veškeré informace zpracovány a údaje zapsány do přehledných tabulek. Poslední fází výzkumu v kapitolách tři a čtyři je celková rekapitulace, tzv. doslov ke každému periodiku.

V páté kapitole následuje celkový souhrn veškerých románů na pokračování, které vyšly v probádaných výtiscích mezi lety 1945 – 1948.

Předložená práce obsahuje kompletní seznam všech 113 vydaných románů na pokračování, které vyšly v devíti uvedených periodikách. Časopis *Vývoj* není do tohoto seznamu zařazen, neboť neobsahoval žádné romány na pokračování. V jeho případě byla analyzována kulturní rubrika a poznatky z ní byly také zaznamenány.

Mým hlavním cílem bylo zpracovat veškeré romány, vycházející ve sledovaném tříletém období, popsat jejich dějovou linii a určit jejich tematiky. Další zásadní částí práce bylo vyhledat dostupné informace o všech autorech románů, což se na malé výjimky podařilo. Veškerá nashromážděná data mi dopomohla k obsáhlému posouzení, porovnání a následnému shrnutí všech románů, které byly otisknuty v listech v letech 1945 – 1948.

V průběhu psaní diplomové práce jsem na základě bádání v periodickém tisku a nově osvojených informací z literatury provedla několik změn oproti předloženým tezím. Periodika *Dnešek*, *Obzory*, *Právo lidu* byla po prozkoumání nahrazena časopisy *Nový svět*, *Svět v obrazech*, *Rada žen*, *Vlasta* a *Sobota*, které měly pro práci mnohem hodnotnější přínos s přihlédnutím k množství vydávaných románů. Vzhledem k rozsáhlému počtu románů v uvedených magazínech a nepřebornému rozsahu materiálů jsem upustila od rozboru románových sešitů, které původně v tezích byly zakomponovány. Další malá úprava oproti tezím byla provedena rozdělením deníků a časopisů do dvou samostatných kapitol, následně podkapitol. Dle mého názoru tento typ úpravy přispěl k přehlednějšímu a srozumitelnějšímu rozboru a následnému systematičtějšímu podání.

Romány, které byly vydávány v této přelomové době, odrážely nálady, touhy, potřeby a celkovou poválečnou situaci společnosti. Žádná odborná práce se ještě zevrubně a hlouběji nezabývala touto problematikou, to je důvodem, proč jsem *Román na pokračování v českém tisku v letech 1945 – 1948* zvolila předmětem diplomové práce. K tomuto tématu mě rovněž inspirovala kniha *Svět Rodokapsu* od autorů Pavla Janáčka a Michala Jareše, kteří stejně

detailně zpracovali veškeré romány vycházející v románových sešitech v období třicátých a čtyřicátých let 20. století.

V práci je zaznamenáno velké množství citací, především z anotací, které také byly pozorně sledovány. Tyto citace dopomohly k realistickému zobrazení atmosféry v oné době, i když v některých případech obsahují slova zastaralá, či nesplňující pravidla aktuálního českého pravopisu.

Je použita metoda komparace, obsahové analýzy dobového tisku, mediální historická a literárně vědná analýza, zkoumání dokumentů i souvisejících zdrojů a vyhledávání informací.

Pro svou práci jsem čerpala především z následujících publikací: *Literární brak*, *Operace vyloučení*, *operace nahrazení* od Pavla Janáčka, *Na ztracené vartě západu* od Milana Drápaly, *Dějiny české literatury 1945 – 1989* od Pavla Janouška, Petra Čorneje, Aleny Fialové, *Dějiny českých médií* od Petra Bednaříka, Barbary Kopplové a Jana Jiráka a *Svět literárního seriálu* od Pavla Janáčka, Blanky Hemelíkové a Michala Jareše.

Práce vznikla na základě dostupných periodik k tématu v Národní knihovně České republiky, Archivu hlavního města Prahy, Národního archivu, Ústavu pro českou literaturu a knihovny Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

1. BELETRIE V TISKU V LETECH 1945 – 1948

V květnu roku 1945 zaplavovaly noviny zprávy plné optimismu a veselí nad vyhranou válkou. Články tohoto rázu měly přinést lidem úlevu a rozptýlení po vyčerpávající válečné době. Československá republika se opět probouzela z nacistické noční můry a život se začínal vracet do běžných kolejí. Vysoké školy se znovu otevřely, prezident Beneš se vrátil do vlasti a média se opět dostala do českých rukou. Znovu nabytá svoboda silně ovlivňovala emoce tehdejší společnosti. Optimistické náladě silně kontrastovala ta protiněmecká. Němci byli na území Československa bezprostředně po válce perzekuováni a pronásledováni bez rozdílu viny. Nebyl brán zřetel na jejich postoje a chování během války a mnohdy nedostali šanci na spravedlivý soud či lidské zacházení. Jistý paradox spatřuji v tom, že Němci,

kteří spáchali genocidu jen na základě rasové nenávisti, nyní byli v pozici, kdy oni sami museli čelit opovržení na základě svého původu.

„Součástí Košického vládního programu, tzv. prezidentských dekretů i opatření vlády a prozatímního parlamentu byl též požadavek důsledné denacifikace, přijímané valnou částí české společnosti s porozuměním a s pocitý dějinné satisfakce a přerůstající mnohdy až v otevřeně protiněmecký tón. Spojováno s ní bylo nejen potrestání kolaborantů a zrádců, ale i proměna postoje k německé menšině. Pro tehdejší atmosféru bylo charakteristické, že Němci byli stavěni mimo lidské společenství. Například text z Peroutkova dramatu Oblak a valčík začíná slovy: Lidé. To je jejich hromadná tragédie a hromadná tragická fraška Němců. Lidé – a Němci.“²

Po osvobození vládla na nějakou dobu představa, že funkce periodického tisku se zásadně změnila a noviny už nikdy nebudou distribučním kanálem zábavy. V souladu s tím bylo také odstranění kapitalistického podnikání z celé oblasti vydávání periodického tisku. Jak poznamenal Pavel Janáček v jedné ze svých knih, období mezi květnem 1945 a únorem 1948 bývá charakterizováno jako nepřehledný úsek českých dějin a literatury. Určitou charakteristiku nabízí kniha na *Ztracené Vartě západu*:

„V podvědomí dnešních současníků se ustálily dva víceméně protichůdné pohledy na roky 1945 – 1948. Pro jedny představují krátké období svobody, vklíněné mezi dvě diktatury. Druhým se jeví jako demokratická kamufláž, pod jejímž nátěrem se odehrával nezadržitelný skluz do komunistické pasti. První náhled je snad ovlivněn spíše osobními prožitky, druhý osvobozeným historickým poznáním.“³

Dle mého názoru je pro hlubší pochopení nutné, porozumět tehdejší době v celém kontextu. Ovlivňoval ji především: psychický stav obyvatel po válce a jejich možnosti v politické, sociální, kulturní sféře, hospodářsko – ekonomická situace země a také témata, která byla médií předkládána. Je pravdou, že tisk a novináři měli snahu podávat informace svobodně, bez cenzury, přesto byli vystaveni vlivu a nátlaku Komunistické strany.

Pro všechna tištěná média v období 1945 – 1948 platí, že se nejprve snaží distancovat od struktury předválečných a válečných periodik, zejména od těch složek,

² JANOUŠEK, Pavel, ČORNEJ Petr a FIALOVÁ Alena. *Dějiny české literatury 1945 - 1989*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007-2008, s. 28. ISBN 97880200163174. 2007-2008, s. 28. ISBN 978-80-200-1527-3.

³ DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948 : Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 17. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-7260-046-X.

kteřé byly vnímány jako zábavné, komerční či masové. Týkalo se to i románů na pokračování, k nimž se hlavní deníky zdráhavě vraceli až po dvou letech od osvobození.

Nejprve panuje snaha výběru románu s vysokým kulturním obsahem a to obvykle nějakou klasickou literaturou nebo poznávací prózou. Až v letech 1947 – 1948 se hromadněji objevuje v rámci seriálu klasická populární beletrie, jako je detektivní, dobrodružná, milostná apod. Tematicky po celé toto období dominuje válka. Zařazování románu na pokračování plnilo celou řadu funkcí, které měly příznivý dopad na čtenáře. Sociologové Bernard Berelson a Franklin R. Brandshaw analyzovali psychologické účinky prozaického útvaru na čtenáře a došli k následujícím závěrům.

Výsledek byl rozdělen do pěti kategorií účinků četby:

- I. *Instrumentální účinky: tj. využití poskytnutých informací při řešení praktických osobních problémů.*
- II. *Sebeúcta a prestiž – čtenář povětšinou vyhledává četbu, která chválí jeho skupinu, již je sám příslušníkem, což vede k posilování sebeúcty a pocitu prestiže.*
- III. *Posilování postojů – čtenář vyhledává četbu, která posiluje jeho vlastní postoje.*
- IV. *Obohacování estetické zkušenosti: tzn., že formálně jazykově dobrá a esteticky stimulující literatura vylepšuje, zjemňuje a prohlubuje nebo obohacuje estetickou činnost.*
- V. *Relaxace: četba uvolňuje psychickou tenzi, což se vyjadřuje v termínech „zapomenout na starosti“, „dobře se pobavit“, „příjemně strávit čas“.⁴*

Nicméně román na pokračování své působení v Československu neměl úplně lehké. Především čtenářsky oblíbené detektivní, humoristické romány a romány z tzv. červené knihovny. Ty, které jak bylo řečeno výše, se začaly vracet do periodik zhruba dva roky po válce, musely po únorovém převratu bojovat o svou existenci. Přesněji řečeno zásadní zlom přišel v září 1948. Tehdy rada Ústředního výboru Komunistické

⁴ SCHREIBER, Hugo. *Román na pokračování v denním tisku*. 1970. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

strany Československa, v jejímž vedení stál Pavel Reiman⁵, usoudila, že „*strana nemá dosud v rukou kontrolu knižního trhu a že vycházející publikace jsou přímo škodlivé.*“⁶ Nastala tedy „*očista nakladatelské činnosti a knižního trhu od veškeré reakční, protistátní a protisovětské literatury a odstranění knižního braku vůbec.*“⁷ Tyto „*literární braky*“⁸ měla nahradit tzv. „ideální literatura“, která představovala hodnotná díla, jejíž autor „*poctivě slouží kulturnímu povznesení národa.*“⁹

V listopadu 1948 vznikl seznam všech „*nenapravitelně pokleslých*“ autorů, mezi kterými byli i ti, kteří ještě ve sledovaném období přispívali do námi analyzovaných periodik a následující kapitoly jsou toho důkazem. Byli to např. Eduard Fiker, Fan Vavřincová, Marie Tippmannová, Edvard Cenek, Míla Pachnerová aj. Stejně tak i překladová literatura byla považována za „kulturně nevhodnou.“ Cituji slova Václava Kopeckého: „*Zajisté, že jako malý národ nepotřebujeme všechno, co napsal Bromfield, Aragon, Steinbeck, Bucková a jiní.*“¹⁰ Tyto autory a jejich díla nahradila socialistická literatura pro lid a budovatelské romány v podání pro režim „akceptovatelných“ autorů.

2. TISK V OBDOBÍ 1945 – 1948

V prvním roce plnily tisk zprávy o probíhajících procesech s válečnými zločinci, nacismu, obětech války a odsunu Němců. V kontrastu s tím se zabýval slibnou budoucností Československa, plány na jeho obnovu, hospodářským vývojem, otázkami bezpečnosti a rozvojem české kultury. Z každého textu byla patrná snaha o posílení národní identity a pocitu sounáležitosti mezi Čechy.

⁵ Komunistický politik Pavel Reiman (1902 – 1976) pracoval jako novinář, historik a publicista. V roce 1931 napsal knihu *Dějiny KSČ* a od roku 1932 byl členem KSČ, odkud byl v roce 1970 vyloučen. Ve čtyřicátých a padesátých letech působil jako vedoucí redaktor v časopisu *Nová mysl* a jako vedoucí pracovník Ústavu dějin KSČ. V letech 1962 – 1968 měl v ústavu ředitelskou pozici. REIMAN Pavel. In: *Libri* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=10&name=REIMAN+PAVEL>

⁶ JANÁČEK, Pavel. *Literární brak: operace vyloučení, operace nahrazení, 1938 - 1951*. Vyd. 1. Brno: Host, 2004, s. 143 - 185. Teoretická knihovna, sv. 11. ISBN 8072941291.

⁷ tamtéž

⁸ Komise na vyhodnocení literárních braků a kýčů používala pro knihy rozličné výrazy, např.: *bezcný brak, pustý brak, humoristický brak, americký brak, existencialistický dekadentní brak, reakční rasistický jezuitský brak, mystický existencialistický protihumanistický brak* apod. JANÁČEK, Pavel. *Literární brak: operace vyloučení, operace nahrazení, 1938 - 1951*. Vyd. 1. Brno: Host, 2004, s. 217 - 218. Teoretická knihovna, sv. 11. ISBN 8072941291.

⁹ JANÁČEK, Pavel. *Literární brak: operace vyloučení, operace nahrazení, 1938 - 1951*. Vyd. 1. Brno: Host, 2004, s. 143 - 185. Teoretická knihovna, sv. 11. ISBN 8072941291.

¹⁰ tamtéž

Tisk neměl pouze informativní a zpravodajský charakter, ale rovněž plnil společensko – kulturní funkci. Musíme brát v úvahu skutečnost, že v porovnání s dnešní dobou představovaly noviny a rozhlas jediný zdroj mediální informovanosti i mediální zábavy. Není proto pochyb, že v tomto období hrál tisk významnou úlohu a stejně jako celá země a společnost procházel výraznou transformací.

„Léta 1945 – 1947 byla naplněna úsilím o obnovu společnosti a obrodu novinářství. Okupace znamenala pro řadu novinářů nacistickou perzekuci, věznění a fyzickou likvidaci. Ti novináři, kteří byli nadále zaměstnáni v letech 1939 – 1945 v legálně působících novinách, byli pod přísnou cenzurou, měli pak možnost „přežít“ s rizikem nebezpečí kolaborace. Proto Košický vládní program výslovně uváděl: „Bude provedena důsledná očista v oblasti žurnalistiky, rozhlasu a filmu.“¹¹

V roce 1945 byly položeny nové základy českého periodického tisku, ty měly dle článku patnáct¹² *Košického vládního programu* spočívat primárně v jeho očištění od kolaborantů a nacistů, změnit se také mělo vlastnictví tisku, jeho poslání i vzdělávání novinářů. S koncem války mezi vydavateli, novináři a politiky vyvstávala debata, jakým způsobem vést novodobý tisk, aby především sloužil národu jako důvěryhodný zdroj informací, nikoliv aby se zaměřoval na komerční prospěch. Nástrojem k potlačení prospěchářství bylo znemožnění vydávání novin jednotlivcům, či jiným neproověřeným skupinám. Tento bod zajišťoval *Košický vládní program* (originální název: *„Program nové československé vlády národní fronty Čechů a Slováků“*), který vzešel v platnost 5. dubna 1945. Podmínka nevýdělečnosti dopomohla např. Václavu Černému opět vydávat jeho list *Kritický měsíčník*, Josefu Laichterovi *Naši dobu* a Otovi Gírgarlovi *Otázky divadla*.¹³

Mezi pravidla, která *Košický vládní program* stanovil, patřilo zrušení bulvárního tisku (nakladatelství *Tempo* Jiřího Stříbrného), dále zastavení novin zakázaných politických stran, např. *Venkov*, německý tisk, protizidovské tituly a jiné listy, které legálně vycházely během války. Samozřejmě zmizely kolaborační tiskoviny, fašistické a antisemitské časopisy, jako byly *Vlajka* a *Árijský boj*. Nadále nebyl umožněn náklad

¹¹ Historie masové komunikace. In: Primát [online]. [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://www.primat.cz/vsb-ef/predmety/dejiny-a-soucasnost-masovych-medi-q3253/historie-masove-komunikace-m128137>

¹² DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948 : Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 46. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-7260-046-X.

¹³ tamtéž

pondělníků a večerníků.¹⁴ Některé z listů mohly pokračovat ve své činnosti, podmínkou však byla změna názvu, protože zachování si původního jména bylo zcela nepřípustné. Cílem tohoto rozhodnutí bylo, aby noviny působily jako nové nezaujaté a minulostí nepošpiněné médium a vyhnuly se tak odkazu k obsahu vydávanému během válečných let. Jako příklad bych jmenovala změnu *Českého slova* na *Svobodné slovo* a *Lidových listů* na *Lidovou demokracii*. Nový režim rovněž umožnil započít svou činnost deníkům jako např. *Mladá Fronta*, *Práce*, *Zemědělské noviny*, *Obrana lidu*, *Svobodné noviny* a rovněž se na trh vrátily noviny, které za okupace měly omezenou činnost, jako *Rudé právo* a *Právo lidu*.¹⁵

Další velkou změnou bylo snížení počtu vydávaných titulů, ve srovnání s protektorátním tiskem klesl počet z 55 deníků a večerníků na 28 deníků, z tohoto počtu 10 připadalo na Prahu.¹⁶ Regulace proběhly i na poli časopiseckém, dále nebylo umožněno vydávání dvou magazínů stejného či podobného zaměření. Vysvětlení ze strany Ministerstva informací v této věci bylo následující: „*Konečným cílem plánování v oboru časopisectví má býti, aby v každém oboru života vycházelo tolik časopisů, kolik jest jich objektivně třeba.*“¹⁷ Adepti o licenci k vydávání časopisů byli vybráni Ministerstvem informací na základě svých registrací, pravděpodobně i osobních a politických preferencí zaměstnanců ministerstva.

Ministerstvo informací bylo zřízeno v květnu 1945, převzalo řízení tisku a do jeho čela byl jmenován komunist Václav Kopecký¹⁸, úkoly související s budováním nové struktury poválečného tisku zajišťoval tiskový odbor vedený přednostou Dr. Františkem Bauerem.¹⁹ Ministerstvo informací do svých řad vtáhlo celou řadu předních umělců. Zejména literáty, ti dosáhli na základě těchto oficiálních

¹⁴ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK Jan a KÖPPLOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 218 - 226 ISBN 978-80-247-3028-8.

¹⁵ tamtéž

¹⁶ ZIERIS, K. F. *Nové základy českého periodického tisku*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1947, s. 24. ISBN nevedeno

¹⁷ DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948: Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 46. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-7260-046-X.

¹⁸ Václav Kopecký (1897 – 1961) byl od roku 1921 členem KSČ. V roce 1928 nastoupil do redakce *Rudého práva* na pozici redaktora. Po 2. světové válce až do své smrti byl politicky aktivní. V letech 1945 - 1953 vedl Ministerstvo informací, 1953 - 1954 byl ministrem kultury a v letech 1954 - 1961 vykonával funkci místopředsedy vlády. Měl výrazný vliv na poválečný vývoj všech médií, včetně tisku. BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK Jan a KÖPPLOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 227. Žurnalistika a komunikace. ISBN 9788024730288.

¹⁹ František Bauer (1897 – 1967) pracoval v před válkou jako redaktor *Českého slova* a *Národních listů*. V době války v letech 1939 - 1944 zodpovídal za chod deníku *Národní politika* a současně s touto funkcí od roku 1939 do roku 1940 řídil *Národní svaz novinářů*. V roce 1945 vedl tiskový odbor Ministerstva informací. BEDNAŘÍK, Petr. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii: (příspěvky z konference konané ve dnech 21. - 23. 10. 2004)*. Vyd. 1. Praha: Matfyzpress, 2004, s. 1. ISBN 80-86732-35-5.

funkcí jisté formy společenské prestiže. Jeden z nejvýznamnějších českých básníků František Halas²⁰ vedl *Publikační odbor ministerstva*, rovněž předsedal Syndikátu českých spisovatelů. *Filmový odbor* spravoval Vítězslav Nezval. Nezval²¹ se proslavil jako básník a spisovatel, zabýval se i překladatelstvím a výtvarným uměním. *Rozhlasový odbor* spravoval Ivan Olbracht²², vlastním jménem Kamil Zeman, znám jako český spisovatel, publicista a novinář. Adolf Hoffmeister²³ vedl *Odbor pro kulturní styky se zahraničím*.

V letech 1945 – začátek roku 1948 neexistovala oficiální cenzura, nicméně Ministerstvo informací disponovalo monopolem na přiděl papíru pro nakladatelství všech existujících periodik, což mu poskytovalo velmi účinný prostředek pro nenásilnou a nenápadnou regulaci periodik. Ministerstvo toto privilegium zneužívalo k ovlivňování existence tiskovin, možnosti rozhodovat i o jejich periodicitě, rozsahu, nákladu, atd. Všechny stávající tituly s výjimkou tiskovin povolených politických stran se byly povinny znovu registrovat, anebo jak je výše uvedeno, změnit svůj název. Ministerstvo pak po úvaze určilo, jaké noviny a časopisy mohou začít s vydavatelskou činností. V případě zamítnutí registrace či jiného omezení jako zdůvodnění sloužil nevyřešitelný nedostatek papíru a uhlí, se kterým se země potýkala.²⁴

²⁰ František Halas (1901 – 1949) překládal z mnoha jazyků: z polštiny, maďarštiny, ruštiny, bulharštiny, srbochorvatštiny a slovinštiny. Jeho básně jsou řazeny mezi nejhodnotnější meziválečná poetická díla. Ve svých dílech se zamýšlel nad významem existence člověka (*Torzo naděje, Tvář, Sépíe* aj.). Přispíval do časopisů *Tvorba, Právo lidu, Literární noviny, Rudé právo, Lidové noviny, Kritický měsíčník, V boj* aj. FRANTIŠEK Halas. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=11&hl=halas+>

²¹ Vítězslav Nezval (1900 – 1958) psal scénáře k filmům a dle jeho námětů byly natočeny inscenace a filmy. Na rozdíl od Halase je jeho tvorba velmi rozsáhlého charakteru. Do povědomí čtenářů se Nezval dostal se sbírkami básní *Sbohem a šáteček* či *Edison*. Od roku 1919, ve věku 19 let, začal přispívat do různých periodik a v této činnosti pokračoval prakticky do konce svého života. Patřily mezi ně: *Tvorba, Rudé právo, Lidové noviny, Haló noviny, Literární noviny, Kulturní politiky, Nový život, Kultura* atd. Vítězslav Nezval byl ohodnocen titulem národní umělec a rovněž vyznamenán zlatou medailí Světové rady míru. Vítězslav Nezval. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1085&hl=nezval+>

²² Ivan Olbracht (1882 – 1952) přispíval do *Dělnických listů, Práva lidu, Rudého práva* atd. Angažoval se i v politice, nejprve byl členem v levicové části Sociální demokracie později v Komunistické straně. Co se týče jeho spisovatelské kariéry, nejprve psal psychologické romány (*Žalář nejtemnější, Podivné přátelství herce Jesenia*) a později se orientoval na humoristickou až satirickou tvorbu (*Bejvávalo*). V jeho tvorbě se projevovala jeho politická orientace (jako např. *Obrazy ze soudobého Ruska, Anna proletářka*). Největšího čtenářského ohlasu se mu dostalo za díla *Nikola Šuhaj loupežník, Golet v údolí*, inspiraci k těmto knihám nacházel na svých cestách po Podkarpatské Rusi. Ivan Olbracht. In: *Český jazyk* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/ivan-olbracht.html>

²³ Adolf Hoffmeister (1902 – 1973) byl mužem mnoha profesí. Během války pracoval souběžně jako redaktor *Úřadu pro válečné informace* v New Yorku a v *Hlase Ameriky*, o dva roky později vedl československé oddělení amerického rozhlasu. Po působení na Ministerstvu informací se stal československým velvyslancem v Paříži a též vyučoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Později se stal jejím rektorem. Jeho tvorba zahrnuje širokou škálu literárních forem. Rovněž přispíval do mnoha významných periodik, v meziválečné době do *Lidových novin, Tvorby, Literárních novin* atd., v době svého pobytu v emigraci do londýnského vydání *Obzorů a Zitřku* vydávaného v New Yorku a po válce např. do *Nového života, Kulturní politiky, Výtvarného umění*. Dokázal se prosadit i jako karikaturista a výtvarník. Zajímal se také o překlady knih, divadlo a film. V sedmdesátých letech mu byla komunistickým režimem zakázána veškerá tvorba. Adolf Hoffmeister. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=320&hl=hoffmeister+>

²⁴ Jak je uvedeno v knize *Na ztracené vartě západu*, z 1760 žádostí bylo vyhověno 765 a ostatní byly zamítnuté či odloženy. DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLICKA Ladislav, SKÁČEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické*

Na konci října 1945 Ministerstvo informací v důsledku nedostačující výroby novinového papíru rozhodlo na jeden měsíc zastavit veškerý periodický tisk, mimo denního tisku, úředních věstníků a některých stranických týdeníků.²⁵

Český tisk se v této době mohl jevit a být prezentován jako svobodný, ovšem jak z uvedeného vyplývá, skutečnost byla odlišná a cenzura se stala nástrojem v rukou Ministerstva informací. Deník *Rudé právo* dne 31. května 1945 publikoval slova Václava Kopeckého z *Večeru kulturních pracovníků Velké Prahy*.

*„Ať se nikdo neobává, že budeme jakkoli omezovat tvůrčí volnost českých umělců. Budeme jen žádat umění čisté a pravdivé. A budeme žádat především umění české, ryze národní a původní, které by vyjádřilo duši národa a dalo světu poznat výši naší národní kultury.“*²⁶

Prezident Edvard Beneš se k situaci ohledně poválečného stavu tisku vyjádřil ve *Svobodném slově*, dne 28. července roku 1945:

*„Žurnalismus je po mém soudu služba veřejná. Bezuzdná volnost ve vydávání novin se nesmí více opakovat. Víme přece, co byl před válkou tzv. červený tisk. To je pravda, omezování osobní svobody, ale je třeba si položit otázku, do jaké míry je to nutno a v jakém zájmu. Neomezená volnost, musí však ustoupit veřejným zájmům.“*²⁷

V roce 1947 si komunisté vydáním pokynu k potencionálnímu postihu novinářů v případě, že jejich příspěvky budou v rozporu s veřejným zájmem, připravovali půdu pro nastolení nového stupně periodického tisku.

publicistiky z let 1945 - 1948: Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 50 - 67. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 807260046x.

²⁵ BEDNAŘÍK, Petr. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii: (příspěvky z konference konané ve dnech 21. - 23. 10. 2004).* Vyd. 1. Praha: Matfyzpress, 2004, s. 1. ISBN 80-86732-35-5.

²⁶ JANOUŠEK, Pavel, ČORNEJ Petr a FIALOVÁ Alena. *Dějiny české literatury 1945 - 1989.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2007 - 2008, s. 28. ISBN 978-80-200-1527-3.

²⁷ ZIERIS, K. F. *Nové základy českého periodického tisku.* 1. vyd. Praha: Orbis, 1947, s. 16 - 17. ISBN neuvedeno

Dne 22. prosince 1947 byl zprovozněn kontrolní odbor, který cíleně vyhledával „nevhodné“ příspěvky, jejichž předmětem byl:

- ❖ *Dvouletý hospodářský plán*
- ❖ *Štvání proti slovanským národům*
- ❖ *Otázky zásobovací a vyživovací*
- ❖ *Základní linie naší vnitřní a zahraniční politiky*
- ❖ *Věc obrany státu*²⁸

Únorovým převratem v roce 1948 se Československo dostalo pod nadvládu Komunistické strany, kterou vedl Klement Gottwald. V zemi nastaly podstatné a nezvratné změny, které se týkaly i všech periodik vycházejících na československém území, ta se dostala pod absolutní vliv komunistické strany na dalších 41 let. „Změny, které nastaly po únoru 1948, zasáhly mediální sféru strukturně, dále v rovině jejího řízení, kontroly, v oblasti personální a ve změnách mediálních obsahů. Při prosazování nové, poúnorové mediální politiky, jejímž hlavním cílem bylo propagovat a prosazovat politiku KSČ ve veřejném prostoru a formovat veřejné mínění, sehrálo opět výraznou roli Ministerstvo informací. Vláda uložila 12. března 1948 ministru informací Václavu Kopeckému, aby ministerstvo ihned přikročilo k revizi všech povolení k vydávání novin a časopisů.“²⁹ Ihned bylo zastaveno vydávání novin a časopisů opozičních stran, jako např.: *Svobodný zítřek*, *Dnešek*, *Kritický měsíčník*, *Listy*, *Obzory*, *Vývoj*. Dne 30. června 1948 došlo ke sloučení Československé sociální demokracie s KSČ, tímto krokem se zastavilo vydávání deníku *Právo lidu* a *Rudé právo* se stalo jediným ústředním deníkem v zemi.³⁰

Mezi novináři byly provedeny personální čistky nepohodlných osob. Mezi nimi František Gel, Josef Cincibus, Pavel Tigrid, Mirko Očadlík, Václav Černý atd. Řada

²⁸ DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948: Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 49. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-7260-046-X

²⁹ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK Jan a KÖPPLOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 254. Žurnalistika a komunikace. ISBN 9788024730288.

³⁰ Článek s názvem *Na rozloučenou* z posledního čísla *Práva lidu* je k dispozici v Příloze č. 1.

významných novinářů a spisovatelů, jako Ferdinand Peroutka, Ivo Ducháček, Jan Čep, Egon Hostovský, Pavel Tigríd, Ivan Herben, odcházela do emigrace.³¹

Nastala doba, kdy lidské schopnosti, žurnalistický um, objektivita, či nestrannost ztrácely na svých hodnotách. Tisk měl jedinou povinnost a to dávat za pravdu vládnoucí straně a ve všech situacích, jakkoliv absurdních, ji podporovat. Pro představu lze uvést vykonstruované politické procesy, které probíhaly od roku 1948 a v tisku byli nevinní aktéři prezentováni jako kriminální živly.

3. ROMÁNY NA POKRAČOVÁNÍ V OBDOBÍ 1945 – 1948 V DENNÍM TISKU

Bezprostředně po válce nebyl román na pokračování častým obsahovým prvkem novin, dalo by se říci, že román na téměř dva roky naprosto vymizel ze stran deníku. V následující kapitole analyzuji jedny z největších deníků vycházející na území Československa *Lidovou demokracii*, *Svobodné slovo* a *Rudé právo*. Každý z deníků je ústředním listem jiné politické strany shromážděné v Národní frontě Čechů a Slováků. Nestejné politické preference periodik se z mého pohledu projevují i ve výběru beletristických útvarů.

V čem se však noviny neliší, je přibližná doba jejich vzniku. Zatímco *Lidová demokracie* a *Svobodné slovo* vznikly po válce na základě přejmenování původních listů *Lidové listy* a *České slovo*, *Rudému právu* bylo umožněno obnovit svou činnost, která byla v době protektorátu zastavena. Každý z těchto tří listů si však přináší do poválečné doby jinou historickou zkušenost. Od roku 1945 do ledna 1948 plnily všechny tři listy funkci zástupce stranického tisku. Zatímco redakce *Lidové demokracie* i *Svobodného slova* zastávaly zejména od voleb roku 1946 antikomunistický postoj, redakce *Rudého práva* byla hláskou troubou komunistů. Redaktoři *Rudého práva* na svých stranách kritizovali periodika s opačnou politickou orientací, přičemž nejnepohodlnější listy pro komunistický režim představovaly *Dnešek*, *Vývoj*, *Obzory*, *Svobodné slovo* a *Lidová demokracie*.

³¹ JANOUŠEK, Pavel, ČORNEJ Petr a FIALOVÁ Alena. *Dějiny české literatury 1945 - 1989*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007 - 2008. s. 59 – 60. ISBN 978-80-200-1527-3.

S komunistickým převratem v únoru 1948 se situace ohledně politických preferencí u některých z novin přeměnila. *Rudé právo* získalo výsadní postavení na celorepublikovém novinovém prostoru. Ve *Svobodném slově* proběhla totální restrukturalizace a s ní následovala i změna ideologie, dříve protikomunistické *Svobodné slovo*³² se tak zařadilo po bok *Rudého práva*. Stejně jako *Svobodné slovo* veškerá československá periodika, včetně *Lidové demokracie*, podléhala ostré cenzuře a všechny listy bez výjimky byly povinny vyznávat komunistickou ideologii a Sovětský svaz.

3.1 Román na pokračování v deníku *Lidová demokracie* (1945 – 1948)

První číslo *Lidové demokracie* vyšlo v Československu dne 12. května 1945 jako tiskový orgán *Československé strany lidové*. Noviny po celou sledovanou dobu vycházely od úterý do neděle a jejich cena byla 1,50 Kčs, přičemž nedělní, či mimořádné vydání za 2 – 2,50 Kčs. Od roku 1947 jeden výtisk stál 2 Kčs. Průměrný denní náklad byl 185 tisíc výtisků.³³

Funkci šéfredaktora vykonával Josef Doležal³⁴ a kulturní rubriku vedl bývalý vysokoškolský profesor Jan Strakoš³⁵. Výraznou osobností *Lidové demokracie* byla po dobu jednoho roku Helena Koželuhová.³⁶ Novinářka se těšila velké popularity u čtenářů díky svým radikálním politickým článkům, které způsobovaly její rozpory

³² Dne 22. ledna 1948 vyšel ve *Svobodném slově* článek ohledně nepravdivého tvrzení v komunistickém *Právu lidu* (rovněž komunistický deník), týkajícího se údajného souhlasu Národních socialistů s komunistickým návrhem ohledně textilních rozděloven. Další články ještě pod vedením Ivana Herbeny: z 20. února 1948 „*Nepřipustíme policejní režim, Voláme všechny politické strany a všechny slušné lidi*“ a den před převratem vydala redakce článek „*PROVOLÁNÍ věrným stoupencům československé strany národně socialistické.*“

Z analýzy *Svobodného slova* a výše zmíněných titulků jsou protikomunistické postoje redakce před únorovým převratem naprosto zřejmé.

³³ ZIERIS, K. F. *Nové základy českého periodického tisku*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1947, s. 24. ISBN neuvedeno

³⁴ Josef Doležal také pracoval v redakci *Lidových listů* a přispíval do křesťanskodemokratického tisku. UTTENDORFSKÁ, Jana. *Proměny v životním stylu v letech 1945 - 1948*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

³⁵ Jan Strakoš (1899 – 1966) působil jako překladatel, spisovatel, historik a kritik. Strakoš byl silně katolicky zaměřený, což se odráželo v jeho tvorbě a příspěvcích. Nejprve vedl redakci *Poesie*, přispíval do časopisů *Akord*, *Rozmach*, *Řád*, *Archa* atd. V letech 1945 – 1946 vedl kulturní rubriku v *Lidové demokracii* a pomáhal vést časopis *Obzory*. Po únorovém převratu byl vyloučen ze Syndikátů novinářů. Na počátku padesátých let utekl do Německa, kde vysílal v rádiu *Svobodná Evropa*. V roce 1956 emigroval do USA, kde byl především činný jako duchovní. V šedesátých letech se odstěhoval do Švýcarska, kde zemřel. Mezi jeho díla patří: *Práce o literatuře a kulturní historii*, *Náš hlas* atd.

FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985-2008, s. 371. ISBN 9788020015723.

³⁶ Helena Koželuhová (1907 – 1967) politička a novinářka, výrazná členka Československé strany lidové, bojovnice proti komunistickému režimu. Publikovala v *Lidové demokracii* a v *Obzorech*. Koželuhová byla v roce 1946 vyloučena z Lidové strany a zároveň ji bylo znemožněno publikování. V roce 1948 emigrovala do Německa, odsud pak cestovala do jiných evropských měst. Nakonec se usadila v USA, kde přednášela na vysokých školách. DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOZELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLICKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené varte Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945-1948: Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 87-88. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 807260046x.

s ministrem informací Václavem Kopeckým.³⁷ Do *Lidové demokracie* aktivně přispívali i Pavel Tigrid a Ferdinand Peroutka, jejichž tvorba a zásluhy jsou podrobněji popsány v kapitole 4.7.

V roce 1945 *Lidová demokracie* vycházela na čtyřech stranách. Na první straně byly nejdůležitější zprávy dne, na druhé zpravidla sport, inzerce, zprávy osobní a rodinné, programy pražských kin, třetí straně náležely denní zprávy, obchod a řemeslo, hlídka strany, kultura, Koutek pro ženy (*Ženy čtou, Šijeme doma*), Šrámkův jubilejní fond a na čtvrté straně byly opět denní zprávy, především dění ze světa a z domova.

V průběhu let 1946 – 1948 se počet stran *Lidové demokracie* stejně jako u *Svobodného slova* a *Rudého práva* zvyšoval, nicméně obsahově se výrazně neměnil.

Z výše uvedeného vyplývá, že tento denní tisk plnil spíše zpravodajskou funkci³⁸ a svůj zájem směřoval zejména k vnitropolitickým a zahraničním tématům. Je zde zřejmá jen minimální snaha o zařazení románu na pokračování. *Lidová demokracie* ostře vystupovala proti komunistickému režimu, díky čemuž se jí dostávalo veřejných útoků na stránkách komunistických deníků *Rudé právo*, *Právo lidu* a komunistického časopisu *Tvorba*.

Důkladné bádání v listu *Lidová demokracie* prokázalo, že román na pokračování byl v tomto periodiku výjimkou.

První a jediný román na pokračování byl do listu zařazen až v neděli 4. května 1947 na straně 10 pod názvem: *Kapitánova dcera*³⁹ od spisovatele Františka Křeliny. Rukopisný název knihy, ze které je tento úryvek, nese název *Můj otec kapitán*, jak je uvedeno v anotaci *Lidové demokracie*. Časově je román zasazený do doby, kdy bylo Československo pod nadvládou Německa a sužováno protektorátními omezeními

³⁷ DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav. *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948 : Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, s. 77 - 101. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-7260-046-X.

³⁸ Vzhledem k totální absenci románu na pokračování jsem alespoň sledovala, jakými zprávami byl tisk zaplněn. V roce 1945 se psalo zejména o odsunu Němců, o plánech na rozdělení Německa, Norimberském procesu a prakticky o všem, co mělo souvislost s nacismem a fašismem. Neurath byl jedním z nejvíce probíraných nacistů vzhledem k tomu, že byl souzen v Československu a nikoliv v Norimberku jako ostatní zločinci. V roce 1946 se zvýšil počet stran na čtyři až šest, nicméně román na pokračování nadále chyběl. Stále se řeší německá otázka, procesy s kolaboranty a jejich zpovědi, zpovědi a odsun Němců, už však ne v takovém měřítku. Důraz je kladen na obnovu státu, nové rozpočty obnovy naší republiky, Dvouletý hospodářský plán, sčítání škod po válce, budování demokracie, nechyběla oslava prvního roku po válce a krátce po ní byly zveřejněny výsledky voleb, které s převahou vyhráli komunisté. 22. 12.1946 se Stalin stal čestným občanem hlavního města Prahy.

³⁹ Kapitola knihy číslo 17 nese název *Kapitánova dcera* – do deníku tedy pravděpodobně byla zařazena právě tato kapitola.

a příkazy. Je zde vykresleno, jak se s touto dobou dovedou vyrovnat kantoři a jejich studentky. Ve škole vládne strach a znepokojení.

Hlavní postavou je Vlasta Ondrášová, dívka původem z Olomouce. Odvážné děvče, které se neobává prosazovat své názory a přesvědčení pro dobrou věc. Vlasta se seznamuje se svým novým domovem na pražských Vinohradech. Mezi další důležité postavy ovlivňující děj patří profesorka Drozdová, bojovnice za českou hrdost, která i přes celostátní zákaz ve svých hodinách dějepisu přednášela básně od českých autorů, jako byli Erben, Mácha, Neruda, Sládek atd. Na své češství doplatila vyhazovem ze zaměstnání a byla nahrazena profesorkou Makovcovou, ženou horlivě vyznávající německou morálku. Utiskování svobody se neblaze projevuje také na řediteli školy. Vlasta, nastoupivší prvního dne na gymnázium, ho zastihne právě ve chvíli, kdy se urputně snaží černou tuší zamazat na listinách všechno, co by mohlo jakkoliv připomínat Československou republiku. Stres provází všechny jeho školní dny.

Dalšími zásadními postavami prezentovanými v románu jsou Vlastiny spolužačky Alena Kolenatá, Marie Danielovská a Vlastin profesor náboženství Kühnel. Vlasta je později ze školy vyloučena z důvodu snižování stavů v kvartách gymnázií o celou čtvrtinu žáků. Na otázku ředitele, jak nyní naloží se svým životem, odpovídá, že pojedě na žně a určitě se do školy brzy vrátí. Rušeny jsou v té době i vysoké a střední školy, protože Němci nepotřebovali chytré Čechy, ale pouze pracovní materiál. Román v *Lidové demokracii* končí otevřeně, slovy pana ředitele: „*Mnoho a mnoho jich po Čechách věřilo, že do Vánoc bude německá velikost nadranc. V tom byla jejich síla, v té bláhové naději, která utvrzovala jejich víru. Ve spravedlnost, jež je mocnější než zbraně, než jejich lež, než ten, jemuž se tak klanili!*“⁴⁰

Následující díl románu opět z knihy *Můj otec kapitán* vyšel rovněž na straně 10 dne 14. září 1947 pod názvem *Když padl diktátor*.

Přivádí nás však do odlišného prostředí a představuje nové postavy. Jedinou spojitostí je pan kapitán Danielovský, otec Marie Danielovské, spolužačky hlavní hrdinky Vlasty. Příběh zprvu působil zmateně, vzhledem k absenci jiných úryvků z knihy. Postavy nebyly představeny, ani jinak specifikovány. I celkový obsah výňatku z knihy není čtivý, až na závěr. Příběh začíná na služebně kapitána Danielovského, ten vede neurčitý dialog s uklízečkou Knířkou.

⁴⁰ KŘELINA, František. Lidová demokracie, 1947, roč. III, s.10 (4. 5. 1947)

Dále se děj přesouvá na vesnici, kde obstarává hospodářství pan Holoubek a děda Kohout, prakticky celý následující děj se točí kolem nevděčného Tejkalčina syna Jindřiška a hospodyně, která sama nemá děti a svou mateřskou lásku přenáší na malého hochu. Ten však její chování přijímá velmi chladně a nezúčastněně, dalo by se říci až s odporem. Vyvrcholením příběhu je příjezd kapitána Danielovského s poručíkem Vlčkem (Vlček dosud nebyl ve vyprávění zmíněn) na pole Holoubka. S dalšími řádky přichází tento úryvek:

„Od nich trochu stranou, jako by k nim ani nepatřila – nějaká dívka se tam zdvihla s pšeničnou hrstí v náruči. Podívala se k němu, spatřila ho a v té chvíli ji zaplály oči, snad zelené, snad modré a v pootevřených rtech se jí zasvítily dva řezáky od sebe maličko poodchýlené, jaká dychtivost je v to tváři. Či už slyšela, co se dnes stalo? Touží uslyšet zprávy, očekávala, že se tu někdo objeví?“⁴¹

Dívkou na poli je hlavní hrdinka Vlasta, tímto úryvkem se vrací do příběhu jako děvče pracující na venkově, prahnoucí po zprávách, které by ji mohly vrátit zpět do života. Jak název *Když padl diktátor*, napovídá, téměř v závěru povídky se díky Danielovskému a Vlčkovi dozvídáme tolik očekávanou informaci o pádu italského fašistického vůdce Mussoliniho. Tato zpráva se pak šíří po polích a nejen tam, *„po věznicích, po krajích, v kobkách za ostnatými dráty, na popravištích. „Ó spravedlnosti již slyším blížít se tvé kroky“⁴²*

Dne 5. října 1947 byl zařazen v pořadí třetí a zároveň poslední úryvek z románu *Můj otec Kapitán*, tentokrát s názvem *Kapitánova divoká Orgit*. Opět se setkáváme s postavou Vlasty a nyní i jejího zbožňovaného otce pana Ondráše. Příběh je emotivně laděný, především druhá část. V první části probíhá dialog mezi otcem a dcerou, hlavním tématem je otcova klisna Orgit, je vykresleno pouto mezi člověkem a zvířetem a rovněž mezi dcerou a otcem. Píše se však rok 1939 a atmosféra ve vojenském prostředí je depresivní, ponurá. V tomto roce Němci *„obsadili Prahu, Olomouc, Hodonín – všechno. Kruh byl uzavřen“⁴³*. Zlomený, zhanobený pan Ondráš musel spolu se svou rotou odevzdat zbraně, výstroj i koně. Srdce mu trhlo, když si německý leutnant vybral jeho Orgit.

⁴¹ KŘELINA, František, Lidová demokracie, 1947, roč. III, s.10 (14. 9. 1947)

⁴² tamtéž

⁴³ KŘELINA, František, Lidová demokracie, 1947, roč. III, s.10 (5. 10. 1947)

„*Kapitán se odvrátil. Ještě jeden zármutek ho mohl stihnout, ač tato likvidace ho již nezdrtí v pláč, jen rychleji, rychleji ať se to stane. Kdy ho zradila Orgit. To by pro něj byla poslední rána. Odvrátil se. Nic netouží vidět, není zvědav. A najednou uslyšel, jak zařehotala, divoce vítězně - ejhle již se žene k němu, volná, bez břemene. Kapitán vzkřikl, jen on věděl, které jméno a vyšvihl se na ni sám. Leť, leť, má Orgit, je to naposled, je to na rozloučenou, je to díky za všechny jízdy, které jsme spolu konali.*“⁴⁴

Po zbytek roku 1947 až do května 1948 nebyl román na pokračování do *Lidové demokracie* zařazen. To však neznamená, že noviny byly ochuzeny o prozaické přílohy. Téměř každou neděli je vyhraněna jedna strana prozaickým žánrům. Vycházely zpravidla jednoduché povídky především od českých autorů, za všechny bych jmenovala J. Pakostu, Františka Lazeckého⁴⁵, Marju Kosnarovou,⁴⁶ Jana Drahanu atd.

Lidová demokracie je v souvislosti s vydáváním románů na pokračování nejslabším deníkem ze všech sledovaných. Skutečný román, který by vycházel z knižní podoby a byl tištěn v celé své délce, nebyl čtenářům *Lidové demokracie* v rozmezí let 1945 – 1948 čtenářům zprostředkován ani v jednom případě.

Soupis románů na pokračování v Lidové Demokracii

- 1) František Křelina⁴⁷: Kapitánova dcera, Když padl diktátor, Kapitánova divoká Orgit, (3 pokračování z knihy Můj otec kapitán – díly časově nenavazovaly)

Román *Můj otec kapitán* (prezentován jako *román dívčího mládí*). Román z protektorátního období Československa, v němž se prostřednictvím hlavní hrdinky Vlasty čtenáři dozvídají o dopadu války na mladé Čechy té doby a jejich životní osudy.

Román vycházel na straně 10. *Válečný román – český autor*

⁴⁴ KŘELINA, František, *Lidová demokracie*, 1947, roč. III, s.10 (5.10.1947)

⁴⁵ František Lazecký (1905 – 1984) byl spisovatel, básník, esejista, překladatel z německého a ruského jazyka, stejně jako Josef Doležal silně věfčí osobnost. Vedl časopis *Rád*. Přispíval do periodik: *Lidové noviny, Lidové listy, Katolické noviny, Akord, Naše rodina, Obroda* a napsal díla: *Beletrie a práce o literatuře, Chlebovice, Má paní hudba* atd. Přeložil např. román *Piková dáma* od A. S. Puškina. FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Lubos. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 1149. ISBN 9788020015723.

⁴⁶ Marja Kosnarová (1899 – 1973) spisovatelka, autorka dívčích románů. Přispívala do časopisů *Nová doba, Čes. deník, Čes. směr, Venkov aj*. Její díla: *Beletrie, Poutníci, Zakletý dům, Krejčí jeho milosti* atd. FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Lubos. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 871. ISBN 9788020015723.

⁴⁷ František Křelina (1903 – 1976) byl šéfredaktorem časopisu *Sever a východ* a edice *Česká tvorba*. Rovněž přispíval do periodik: *Lidová demokracie, Národní osvobození, Lumír, Venkov, Akord aj*. Byl jedním z nejvýznamnějších autorů specializujících se na vesnickou tematiku. V roce 1951 byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen na dvanáct let vězení, trest mu byl ukončen po devíti letech.

František Křelina. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=782&hl=frantisek+krelina+>

Souhrn románů na pokračování v Lidové Demokracii

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v deníku Lidová demokracie

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	1	0 – 5	1
POLSKÝ	0	6 – 10	0
ANGLICKÝ	0	11 – 15	0
AMERICKÝ	0	16 – 20	0
RUSKÝ	0	21 – 25	0
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	0
NĚMECKÝ	0	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	1		1

Tématika románů na pokračování v deníku Lidová demokracie

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	1
MILOSTNÁ	0
DETEKTIVNÍ	0
RODINNÁ	0
BUDOVATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	0
HUMORISTICKÁ	0
SOCIÁLNÍ	0
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	0
HISTORICKÁ	0
DETEKTIVNÍ	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	1

Doslov k analýze Lidové demokracie

Jediným románem, dají – li se tři nenavazující kapitoly z knihy počítat za román, byl válečný román *Kapitánova dcera* od českého autora. Neobvyklost spatřuji v tom, že redakce románu věnovala každému dílu kompletní jednu stranu denního vydání na rozdíl od ostatních sledovaných denních tisků. Další zajímavostí je osobnost autora Františka Křeliny, jak již bylo zmíněno výše, autor byl v padesátých letech nepohodlný komunistickému režimu. Jeho tvorba byla označena za literární brak a posléze zakázána.⁴⁸

3.2 Román na pokračování v deníku Svobodné slovo (1945 – 1948)

Svobodného slova začalo vycházet 16. května 1945 jako ústřední deník *Československé strany socialistické*, vycházelo stejně jako deník *Lidová demokracie* od soboty do neděle. Průměrný denní náklad *Svobodného slova* činil 300 000 výtisků⁴⁹ a jeho cena byla 2 Kčs, v případě nedělních čísel 3,50 Kčs. Od roku 1945 po několik měsíců deník redigoval Karel Nový.⁵⁰ Od 1. září 1945 zodpovídal za redakci Ivan Herben.⁵¹ Z dostupných zdrojů bylo zjištěno, že *Svobodné slovo* pravděpodobně nezaměstnávalo osobu, která by zodpovídala pouze za kulturní rubriku. Je předpokladem, že to vzhledem k omezenému rozpočtu redakce nebylo možné.⁵²

⁴⁸ JANÁČEK, Pavel. *Literární brak: operace vyloučení, operace nahrazení, 1938 - 1951*. Vyd. 1. Brno: Host, 2004, s. 78. Teoretická knihovna, sv. 11. ISBN 8072941291.

⁴⁹ ZIERIS, K. F. *Nové základy českého periodického tisku*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1947, s. 24. ISBN neuvedeno

⁵⁰ Levicový spisovatel Karel Nový (1890 – 1980) po 2. světové válce pracoval na pozici šéfredaktora v deníku *Svobodné slovo*. Po tři roky (1952 – 1955) působil jako vedoucí ve *Státním nakladatelství Dětské knihy*. Po celou dobu se věnoval psaní. Mezi jeho známá díla patří např.: *Železný kruh* (román z venkovského proletářského prostředí), *Atentát a Rytíři a lapkové*. Přispíval do novin a časopisů: *České slovo*, *Národní obzor*, *Světozor*, *Lidové noviny*, *Právo lidu*, *Národní osvobození* (v roce 1924 zde byl otisknut jako román na pokračování Nového román *Městečko Raňkov* a v roce 1929 román *Modrý vůz*), *Rudé právo*, *Literární noviny*, *Literární noviny*, *Svobodné slovo*, *Svět v obrazech*, *Mladá fronta*, *Nový život*, *Obrana lidu*, *Lidová demokracie*, *Květy*, *Květen*, *Kultura*, *Plamen*, *Hlas revoluce* aj. Je autorem rozhlasové hry z roku 1931 *Velký Samo* a spolu s Ivanem Olbrachtem a Vladislavem Vančurou vypracoval v roce 1934 scénář k filmu *Marijka nevěrnice*. „Nového dílo nese trvalé stopy literární atmosféry počátku 20. století (šrámkovský impresionismus a antimilitaristické smýšlení generace anarchistických buřičů)“.

Karel Nový. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=830&hl=karel+novy+>

⁵¹ Ivan Herben (1900 – 1968) zahájil svou novinářskou činnost jako redaktor v politickém deníku *Tribuna*, později pracoval jako redaktor v *Českém slově* a jako šéfredaktor v brněnské pobožce *Lidových novin*. Během války byl vězněn za svou odbojovou činnost a následně byl transportován do koncentračního tábora. Po tři roky úspěšně řídil deník *Svobodné slovo*, kam rovněž přispíval (např. s povídkou *Nedokončený sen*, kde líčí své nepříjemné zážitky z koncentračního tábora) a odkud byl po převratu komunistickými sympatizanty vystřaden a místo něho byl dosazen L. Technik. Herben emigroval do Spojených států amerických a podílel se tam na vzniku rozhlasové stanice *Svobodná Evropa*. BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK Jan a KÖPPELOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 233. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁵² „Ekonomická situace *Svobodného slova* nebyla v roce 1947 na nijak zvlášť uspokojivé úrovni. Ačkoli se náklad *Svobodného slova* ve všední den pohyboval kolem 300 tisíc výtisků a u vydání nedělního činil až o 150 tisíc výtisků více. Redakce neměla finančních prostředků nazbyt, o čemž svědčí i korespondence mezi Ivanem Herbenem a Pavlem Fraenklem z konce ledna 1947. Pavel Fraenkl, nacházející se tou dobou v Norsku, Herbenovi nabídl, že by mohl pro *Svobodné slovo* pracovat jako kulturní dopisovatel ze Skandinávie. Přispívat chtěl zejména články z oblasti severské

V roce 1945 měl deník zpravidla 4 strany, v některých případech páteční a nedělní vydání 6 stránek, speciální vánoční a velikonoční vydání pak 8 stran.

Z důvodu omezeného počtu stran se do novin zařazovaly jen důležité zprávy, inzerce, stručné zprávy z kultury a sport. Počátek roku 1946 se obsahem listu výrazně neodlišoval od roku předešlého. Co se týče rozsahu stran, deník vycházel na 4, 6 až 8 stranách v letech 1947 a 1948, mimořádná a nedělní vydání měla zpravidla 12 stran.

Zásadním obratem pro tuto práci představovalo zařazení prvního románu na pokračování na konci roku 1946, tzn. ve druhém ročníku listu. Redakcí byl jako první vybrán autor Jan Morávek se svým dílem *Osudy obyčejného člověka*. Následně v letech 1947 – 1948 se román na pokračování stal již standardní složkou *Svobodného slova*. K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen americký román *Pavilon žen*.

Dne 19. srpna 1947 v čísle 192 začal vycházet na straně 3. román *Pavilon žen* od Pearl S. Buckové. Román vypovídá o těžkém údělu žen v Číně a také poukazuje na válečný konflikt mezi Čínou a Japonskem. Hlavními postavami jsou členové rodiny Wu, především pak paní Wu, manželka aristokrata. Už unavená péčí o manžela mu pořídí konkubínu, aby převzala její povinnosti. Tento zvyk, který musely čínské ženy potupně snášet, jí ale paradoxně nabízí možnost, jak se vymanit ze spárů muže, kterého nemiluje a nikdy nemilovala. Podle silných tradic jen plnila úkol být mu dobrou a poslušnou ženou.

Nová „druhá žena“ však nese svůj úděl velmi nelibě, manžel je s ní nespokojen a ke všemu se do ní zamiluje syn manželů Wu. Paní Wu se seznámí se americkým doktorem, který v Číně zřídil domov pro sirotky. Intenzivně mu pomáhá s péčí o ně a postupně zjišťuje, jak jí je jeho společnost příjemná. Především díky jeho chování, které je diametrálně rozdílné od přístupu jejího manžela. Citově vyprahlá žena s vděkem přijímá doktorovu náklonnost a prožívají společně nové etapy svých životů. Do jejich osudů však zasáhne válečný útok Japonska na Čínu, doktor je zabit při útoku. Paní Wu převezme péči o sirotky a stále vzpomíná na svoji jedinou lásku, která trvala velmi krátce.

Soupis románů na pokračování ve Svobodném slově

- 1) Jan Morávek⁵³: *Osudy obyčejného člověka – Václava Vršeckého z Bečkova* (25. 12. 1946 – 19. 1. 1947, č. 295/1946 – č. 22/1947) 6 pokračování

V prvním díle je čtenář seznámen s rodinou Vršeckých pocházející z malé vesnice blízko Prahy. V této rodině jsou čtyři synové a všichni se po vzoru svého otce dali na zedničinu. Na svém rodě a zednických schopnostech si zakládají a i v širokém okolí jsou díky svému umu respektováni. Nejmladší Václav dle názoru otce ve škole divočí, a proto se otec těší, až ho bude mít na stavbě pod kontrolou.

V dalších dílech autor sleduje právě jeho příběh a na postavu Václava a jeho život se zaměří. Po prožitém divokém mládí a svatbě s Mařkou se Václav usadí a dále se věnuje rodinnému řemeslu. Až do doby, než je mu nabídnuta pozice policisty ve vsi. Práci přijme, nicméně tam vydrží jen pár dní, protože: „*Václav nemohl být ničím jiným, než čím ho udělal osud: zedníkem v partě bratří Vršeckých.*“⁵⁴

Román vycházel ve středu a v neděli na straně 3, 4, 7. *Sociální román – český autor*

- 2) Jan Morávek⁵⁵: *Člověk se musí vyznat* (27. 1. 1947 – 23. 3. 1947/ č. 26 – č. 70) 7 pokračování

Anotace k románu byla otisknuta s posledním dílem románu *Osudy dobrého člověka*.

Ústřední postavou románu je „*lidumil a poctivý zloděj*“ hlídač Slepíčka. Příběh je silně sociálně orientován. Hlavní hrdina musí neustále odolávat tlaku svého okolí, které ho pro jeho dobrotu vykořisťuje a využívá. Vše se ale otočí k jeho prospěchu, když je obviněn z loupeže a má být zatčený. Celá vesnice za něho jde orodovat a všichni uznají, že je v jejich vsi nepostradatelný.

Román vycházel každou neděli na straně 7 a 9. *Sociální román – český autor*

⁵³ Český autor Jan Morávek (1888 – 1958) se vedle psaní, věnoval i herectví. Angažmá získal na pražských Vinohradech a poté v Lucerně. Velmi aktivně se věnoval novinářskému odvětví. Ve dvacátých letech redigoval časopis *Obrana venkova*, byl redaktorem *Kalendáře republiky* a zároveň zaměstnancem nakladatelství *Melantrich*. Od roku 1924-1940 působil jako šéfredaktor *Pražského ilustrovaného zpravodaje*, kam také přispíval svými romány na pokračování a současně v letech 1925-1932 redigoval časopis *Hvězda československých paní a dívek*, i zde publikoval jeden ze svých románů. Dále přispíval do *periodik Máj, Kopřivy, Besedy času, Venkov, Právo lidu, Beseda naší rodiny* a *Květen*. Jan Morávek. In: [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=424>

⁵⁴ MORÁVEK, Jan, Svobodné slovo, 1947, roč. III, č. 22, s. 3. (19. 1. 1947)

⁵⁵ Informace o autorovi v předchozím bodě.

- 3) Míla Pachnerová⁵⁶: *Ten červnový den* (30. 3. 1947 – 14. 8. 1947/ č. 77 – č. 189)
86 pokračování

Román vycházel každou neděli na straně 10. *Milostný román – česká autorka*

- 4) Ruby Fergusonová⁵⁷: *Vrcholná chvíle*⁵⁸. Přeložila F. Voglerová (6. 4. 1947 – 15. 8. 1947/ č. 82 – č. 190) 92 pokračování

Román *Vrcholná chvíle* začíná ve francouzském Cannes v roce 1942. Vypravěčkou je Tanis Coleová, žena zamilovaná do Evana, kterého si později vezme za muže. Po hrůzách prožitých ve válce, kdy ztratili své blízké, společně emigrují v roce 1941 z Bělehradu do Ankary a odtud do Alexandrie.

Tou *Vrcholnou chvílí* románu je, když se velitelství gestapa stahuje z Bělehradu do Tripolisu a hlavní hrdinové cítí zadostiučinění, na které tak dlouho čekali. Román je zaměřen proti zlu páchanému nacisty.

Román vycházel každé úterý, středu, čtvrtek, pátek a neděli na straně 3, 9 – 10. *Válečný román – anglická autorka*

- 5) Pearl S. Bucková⁵⁹: *Pavilon žen*⁶⁰ Překladatel neuveden (19. 8. 1947 – 31. 1. 1948/ č. 192/1947 – č. 25/1948) 108 pokračování

Anotace ve *Svobodném slově* dne 17. srpna 1947 v čísle 191: *To je nový senační román autorky světové proslulosti, který začneme otiskovat ve Svobodném slově již toto úterý. Vybrali jsme jej pro své čtenářky a čtenáře*

⁵⁶ Míla Pachnerová (1904 - ?) „Publicistka, autorka divadelních her, spisovatelka románů pro ženy a dívky, zpravidla spojující milostný příběh s aktuální společenskou, politickou nebo intelektuální tematikou. Přispívala do novin a překládala z německého jazyka. Její *Večerní šaty pro Janu* (1947) byly patrně prvním českým románem pro dívky, který se zabýval situací dítěte z rozváděného manželství.“ Mezi její další díla patří: *Evina cesta*, *Manželský slabikář*, *Kde domov můj*. JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu*. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950. s. 369 Praha, ÚČL AV ČR 2010

⁵⁷ Anglická autorka Ruby Fergusonová (1899 – 1966) svou spisovatelskou dráhu začala psaním detektivek a thrillerů pod pseudonymem R. C. Asby. Později se ve své tvorbě zaměřila na milostnou, humoristickou prózu a knihy pro děti. Její nejznámější díla: *Lady Rose and Mrs. Memmary*, či *Jill books* – což byla série devíti dětských novel. Ruby Ferguson. In: *Ruby Ferguson* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://rubyferguson.ponymadbooklovers.co.uk/>

⁵⁸ Po uveřejnění ve *Svobodném slově* vyšel knižně v nakladatelství *Metropolis*

⁵⁹ Pearl S. Bucková (1892 – 1973) byla v té době velmi uznávanou americkou spisovatelkou a nositelkou Nobelovy ceny za literaturu. Strávila podstatnou část života v Číně a zahrnovala do svých děl autentické a autobiografické prvky. Její prvotina *East Wind, West Wind (Východ a západ)* byla vydaná v roce 1930. Dále napsala novely *Good Earth (Dobrá země, 1931)*, *Sons (Synové, 1932)*, *All Men Are Brothers (Všichni lidé jsou bratři, 1933)*, *A Divided House (Rozdělený dům, 1935)* Za své dílo *Good Earth* získala Pulitzerovu cenu a několik dalších ocenění. Často poukazovala na rozdílné zvyky a tradice mezi východními a západními zeměmi, nejnak tomu bylo v případě milostného románu s erotickým nádechem *Pavilon žen*. Pearl S. Buck. In: *The Nobel Prize* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1938/buck-bio.html

⁶⁰ V prvním čísle *Vlasty* (9. 1. 1947) je umístěn medailonek o této autorce a zejména upoutávka na její román *Pavilon žen*, který je analyzován v úvodu této kapitoly.

pro jeho vysoké hodnoty literární i pro jeho vysoce dramatickou zápletku a prudký dějový spád.“⁶¹

Román vycházel každé úterý, středu, čtvrtek, pátek, sobotu, neděli na straně 3.

Milostný román s válečnou tematikou – americká autorka

- 6) Richard Jager⁶²: Každý začátek je těžký (3. 8. 1947 – 22. 2. 1948/⁶³) 32 pokračování

Román byl předčasně ukončen stejně jako *Ve stínu kaktusu*.

Román vycházel každou neděli na straně 4, 6, 10. *Detektivní román s humoristickou tematikou – český autor*

- 7) Jaroslav Žák⁶⁴: Ve stínu kaktusu (3. 2. 1948 – 24. 2. 1948/ č. 28 – č. 44)

15 pokračování

Dne 3. února byla na titulní straně *Svobodného slova* uveřejněna anotace „Dnes začínáme otiskovat uvnitř listu nový humoristický román Jar. Žáka *Ve stínu kaktusu*“⁶⁵ Uveden byl větou známou z knižního originálu: „*Tropická romance o vítězství ducha nad hmotou.*“⁶⁶ Ve svých románech za postavy hlavních hrdinů schovával reálné postavy z domácí politické scény, které byly svéráznou formou zesměšňovány a karikovány.

Román naposledy vyšel 24. února 1948, aniž by byl jeho děj už ukončen. Důvodem byl únorový převrat a změna ve vedení listu. Jaroslav Žák byl vyloučen ze Syndikátu novinářů, stejně tak i původní šéfredaktor *Svobodného slova* Ivan Herben.

Román vycházel každý den kromě neděle na straně 3. *Humoristický/ satirický román – český autor*

⁶¹ Autor neznámý, *Svobodné slovo*, 1947, roč III, č. 191, s. 3 (17. 8. 1947)

⁶² Autor zabývající se lidovou tvorbou

⁶³ Přesná čísla pokračování nebylo možné zjistit vzhledem k absenci některých výtisků

⁶⁴ Jaroslav Žák (1906 – 1960) byl v té době známý humorista, přispívající do mnoha českých periodik, jako *byly Pražský ilustrovaný zpravodaj, Svět, Rozhledy, Eva, Nová doba, Venkov, Literární noviny, Lidové noviny, Svět práce, Práce, Dikobraz, Mladá fronta, Ahoj na sobotu, Svobodné slovo (Čaroděj Veliký Čedok, Jsme lid temperamentní atd.)*. Největšího úspěchu zaznamenal díky knize *Študáci a kantoři*, ta byla později uvedena jako divadelní hra i televizní film s názvem *Škola základ života a Cesta do hlubin študákoví duše*.

Jaroslav Žák. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1201&hl=jaroslav+zak+>

⁶⁵ Autor neznámý, *Svobodné slovo*, 1947, roč. III. č. 28. s. 1. (3. 2. 1947)

⁶⁶ tamtéž

- 8) Pavel Lovrič⁶⁷: *Kejklíř Rizabej* (11. 3. 1948 – 16. 3. 1948/ č. 59 – č. 63)

4 pokračování

Ústřední postavou románu je pastevec Rizabej a stařec – rovněž pastevec. Stařec se svěřuje Rizabejovi se svým trápením, nechce být nadále živ, myslí, že jeho život už nemá smysl. Všichni se mu smějí, že má zrzavé vlasy. Dokonce podezírá i jednu se svých ovcí, že ho má za blázna. Rizabej s dobrým úmyslem ovci zabije. To starce však bolestně zasáhne a začne chřádnout, až ze stesku zemře. Jeho hospodářství zdědí schovanka Anna, ta nezakrývá své veselí z nabytého dědictví pro sebe a svého druha. Anna se nejprve těší, až se zbaví i Rizabeje, ale po čase si na něho zvykne a mrzí ji, že odchází jako tulák.

Román vycházel každé úterý, čtvrtek, pátek, sobotu na straně 3.

Sociální román – český autor

- 9) Lion Feuchtwanger⁶⁸: *Číšník Antonio*. Překladatel neuveden (17. 3. 1948 – 20. 3. 1948/ č. 64 – č. 67) 4 pokračování

Román vyprávěný v ich – formě. Je o spisovateli, který se vrací z cest zámořskou lodí. Je znechucen lodním číšníkem Antoniem, který je neohrabaný, tlustý a nezvládá svou práci. Kapitán lodi se spisovateli omlouvá se slovy, že jen co dorazí na pevninu, číšníka vyhodí. Tak se také stane. Spisovatel se cítí vinen za jeho propuštění, proto ho zaměstná ve svém domě, i když ho vůbec nepotřebuje. Antonio pozici přijímá, ale nechová se k majiteli domu zvláště zdvořile. Cítí se ve své nové roli butlera nenahraditelný. Spisovatel se zamiluje do svobodné dámy Clarissy, chce se s ní sejít, ale Antonio zmaří jeho úsilí. Spisovatel se po nějaké době dozvídá, že Clarissa byla udavačka a udala jeho přítele profesora Roberta, který ji obdivoval. Jeho přítel pak byl označen za revolucionáře a odsouzen.

Román vycházel od středy do soboty na straně 3.

Psychologický román – německý autor

⁶⁷ Pavel Lovrič (1913 – 1997): český spisovatel, novinář a překladatel z angličtiny a srbochorvatštiny. Mezi jeho díla patří: *Bloudění v mlze*, *Romance jihu*, *Kavalkády* přeložil román Timothyho Tatchera – *Mrtvým vstup zakázán*, který byl v roce 1970 zfilmován Oldřichem Lipským pod názvem, *Čtyři vraždy stačí, drahoušku*.

Pavel Lovrič. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Pavel%20Lovri%C4%8D>

⁶⁸ Lion Feuchtwanger (1884 – 1958): německý spisovatel židovského původu působil rovněž jako divadelní kritik a dramatik. Ostře vystupoval proti fašismu a ve Francii, kam emigroval, založil časopis *Das Wort*. Feuchtwanger psal zejména romány s židovskou tematikou a historické romány. Jeho díla (např. *Žid Süß*, *Lišky na vinici*, *Židovka z Toleda*) patřila k nejpopulárnějším v Evropě. Lion Feuchtwanger. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/lion-feuchtwanger#cv>

10) Nathaniel Hawthorne⁶⁹: *Smrt pan Higginbothama* (24. 3. 1948 – 31. 3. 1948/ č. 70 – č. 76) 5 pokračování

Hlavní postavou románu *Smrt pan Higginbothama* je obchodní cestující s tabákem Dominicus Pike. Na svých cestách se od poutníka dozví o smrti pana Higginbothama z Kimballtonu, prý ho zavraždil jeden Ir a jeden černocho. Dominica zpráva zarmoutí, protože pana Higginbothama důvěrně znal. Přemýšlí však, jak je možné, že se tak čerstvá zpráva už dostala k poutníkovi, když se vražda odehrála až 60 mil od místa, kde se sešli.

Připustí, že se poutník mohl splést v datu, a protože byl jedním z prvních, kdo o smrti věděli, všem o této události vypravoval. Zpráva se ale ukáže jako poplašná. Starý Higginbotham dle svědků a své rodiny stále žije. Dominicovi tato záhada nedá spát, proto se vydá k místu Higginbothamova bydliště. Přijde akorát včas, aby ho zachránil před smrtí oběšením. Záhada je vzápětí rozluštěna. Tři muži se smluvili, že Higginbothama zavraždí, ale dva z nich si svůj čin rozmysleli a utekli z místa činu. Třetí muž se k činu odhodlal až o dva dny později, Dominicus tak přišel v pravou chvíli, aby dopadl zločince a zachránil pana Higginbothama.

Vycházel každý den mimo neděle na straně 3. *Detektivní román – americký autor*

11) Bernard Newman⁷⁰: *Špion v Hollywoodu* (4. 4. 1948 – 19. 12. 1948/ č. 78 – č. 297) 35 pokračování

Anotace vyšla na straně 3. v den vydání románu, tzn. 4. dubna 1948 v čísle 78. „*Charakteristické pro Newmana je, že dovede dramatická a silně dobrodružná místa vyvážit humornými situacemi, jimž se s chutí zasmějete.*“⁷¹

Román vycházel každou neděli na straně 4, 5, 6. *Detektivní román – anglický autor*

12) Agatha Christie⁷²: *Deset malých černoušků* (6. 4. 1948 – 22. 7. 1948/ č. 80 – č. 169) 70 pokračování

⁶⁹ Americký spisovatel a novinář Nathaniel Hawthorne (1804 – 1864) byl díky svému odklonu od formalismu a zamýšlení se nad individualitou a osobní odpovědností jedním z předních autorů té doby. Jeho největším dílem byl román *The Scarlet letter* (*Šarlatové písmo 1850*). Nathaniel Hawthorne. In: *Online literature* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.online-literature.com/hawthorne/>

⁷⁰ Více informací o autorovi v kapitole 4.6.

⁷¹ Autor neznámý, Svobodné slovo, 1948, roč. IV, č. 78, s. 3, (4. 4. 1948)

⁷² Více informací o autorce a románu v kapitole 4.6

V časopise *Sobota*, vycházel totožný román od této autorky. V kapitole 4. 6 se nachází rozbor románu.

Detektivní román – anglická autorka

- 13) Rex Stout⁷³: *Příliš mnoho kuchařů*. Překladatel neuveden (24. 7. 1948 – 30. 11. 1948/č. 170 – č. 278) 76 pokračování

Při kuchařské soutěži je zabit člověk a celou záležitost přijede přímo do místa dění řešit policista Wolfe.

Román vycházel každý den kromě neděle na straně 3. *Detektivní román – americký autor*

- 14) Lev V. Nikulin⁷⁴: *Neopatrnost*. Překladatel neuveden (4. 12. 1948 – 10. 12. 1948/ č. 282 – č. 287) 4 pokračování

V prvním díle autor vypráví o zbědovaném vězni, kterého jeho průvodci nechají v železné kleci uprostřed rozpáleného ostrova. Rovněž je poprvé zmíněna postava kapitána lodi *Stalinabad* Rusa Fjodora Lučinina. Ten si vyslechne příběh jednoho zoufalého člověka. Tím člověkem je Paul van Brand, který chce urychleně bez odkladů opustit ostrov. Za války pracoval jako vojenský lékař, když odmítl pracovat pro Hitlera, skončil v koncentračním táboře. Po válce byl na základě děkovného dopisu z února 1945 označen za nebezpečného politického zločince, agenta Moskvy.

Díky jeho přátelům, kteří zahájili kampaň v levicově orientovaných novinách, se dostal na svobodu a nyní chce ihned ostrov opustit. Román končí slovy Paula: „*Tehdy jste vy, Rusové, zachránili svět od fašistického moru, a teď se všechno to svinstvo, všichni ti zrádci a lotři znovu vynořili ze svých děr.*“⁷⁵

Román vycházel v sobotu, úterý a čtvrtek na straně 3. *Válečný román – ruský autor*

⁷³ Americký spisovatel (1886 – 1975) který se specializoval na detektivní romány. Mezi jeho nejznámější díla patří: *Zmije hraje golf*, *Rodinná záležitost* aj. Mnoho jeho knih bylo zfilmováno.

Rex Stout. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/rex-stout-2531>
⁷⁴ Ruský spisovatel (1891 – 1967). *Autor historických románů o napoleonských válkách (Věrní synové Ruska) a biografické knihy Postavy ruského umění*. Lev Nikulin. In: *Co je co* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=65083&title=Nikulin&s_lang=2. Jeho povídky se objevovaly i v *Květnu*, např. *Vděčný divák*.

⁷⁵ NIKULIN, Lev, Svobodné slovo, 1948, roč. IV, č. 287, s. 3. (10. 12. 1948)

Souhrn románů na pokračování v deníku Svobodné slovo

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v deníku Svobodné slovo

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	6	0 – 5	4
POLSKÝ	0	6 – 10	2
ANGLICKÝ	3	11 – 15	1
AMERICKÝ	3	16 – 20	0
RUSKÝ	1	21 – 25	0
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	0
NĚMECKÝ	1	31 – 40	2
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	1
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	1
NEUVEDEN	0	80 a více	3
CELKEM	14		14

Tématika románů na pokračování v deníku Svobodné slovo

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	2
MILOSTNÁ	2
DETEKTIVNÍ	5
RODINNÁ	0
BUDOVAATELSKÁ	0
SOCIÁLNÍ	3
DOBRODRUŽNÁ	0
HUMORISTICKÁ	1
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	1
HISTORICKÁ	0
DETEKTIVNÍ	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	14

Doslov k analýze Svobodného slova

V deníku *Svobodné slovo* vyšlo v časovém období 1945 – 1948 celkem 14 románů. Z tohoto počtu se největšího zastoupení dostalo českým autorům (*Jan Morávek, Míla Pachnerová, Richard Jager, Pavel Lovrič, Jaroslav Žák*), následovali američtí (*Pearl S. Bucková, Nathaniel Hawthorne, Rex Stout*) a angličtí autoři (*Agatha Christie, Ruby Fergusonová, Bernard Newman*), jedno zastoupení měl ruský (*Lev Nikulin*) a německý spisovatel židovského původu (*Lion Feuchtwanger*).

Nejčastěji zvolenou tématikou románů byla bezkonkurenčně tematika detektivní (*Smrt pana Higginbothama, Špion v Hollywoodu, Deset malých černoušků, Příliš mnoho kuchařů, Každý začátek je těžký*), opomíjená nebyla ani sociální (*Osudy obyčejného člověka, Člověk se musí vyznat, Kejklíř Rizabey*) válečná (*Vrcholná chvíle, Neopatrnost*) a milostná tematika (*Ten červený den, Pávilon žen*). Jeden vybraný humoristicko – satirický román nesl název *Ve stínu kaktusu* a psychologický *Číšník Antonio*. Redakce pro list hojně vybírala zahraniční autory s věhlasným mezinárodním významem (*Lion Feuchtwanger, Ruby Fergusonová, Agatha Christie, Bernard Newman, Nathaniel Hawthorne a nositelka Nobelovy ceny Pearl S. Bucková*). Největším zlomem v případě *Svobodného slova* bylo předčasné ukončení dvou románů: *Ve stínu kaktusu* a *Každý začátek je těžký*. Důvodem byl únorový převrat a v jeho důsledku změna vedení listu.

Co se týče pokračování románů, bylo zjištěno, že redakce, aby mohla začlenit literární útvar každý den, věnovala mu skromnější prostor (spodní část jedné strany). Pokračování jednoho románu pak trvalo měsíce. Ve *Svobodném slově* je tak znát velmi zřetelná snaha o včlenění beletrie na pokračování.

3.3 Román na pokračování v deníku Rudé právo (1945 – 1948)

Rudé právo začalo po válečné odmlce opět vycházet 16. května 1945 pod záštitou Ústředního výboru Komunistické strany Československa. Denní náklad byl cca 500 000 výtisků.⁷⁶ Šéfredaktorem byl nejprve Vladimír Koucký⁷⁷, vystřídal ho Gustav Bareš⁷⁸ a v roce 1947 Vilém Nový⁷⁹. Odpovědným zástupcem listu byl po celou sledovanou dobu Vojtěch Dolejší.⁸⁰ Jak již bylo řečeno, *Rudé právo* představovalo klíčové komunistické médium určené pro šíření ideologie a propagandy. Po zastavení činnosti *Práva lidu* v roce 1948 se *Rudé právo* stalo nejdůležitějším deníkem v Československu.⁸¹

V roce 1945 mělo *Rudé právo* 4 – 6 stran, předvánoční číslo 23. prosince 1945 mělo 8 stran. V roce 1946 a 1947 stále vycházela čísla se 4 a 6 stranami, výrazně ale přibyla osmistránková, výjimečně list vyšel na 10, 12 až 14 stranách. V roce 1948 deník vykazoval, co se týče počtu listů lehce klesající tendenci ve srovnání s lety 1946 – 1947. Cena jednoho vydání byla 1,50 Kčs, nedělní a mimořádná vydání 2 Kčs, od roku 1948 se deník zdražil na 2,50 Kčs. V roce 1945 stejně jako u *Lidové demokracie* a *Svobodného slova* deník obsahoval zprávy, sport a inzerci, vše bylo doplněno ideologickými hesly a vyznáními. Román na pokračování se poprvé objevil v roce 1947.

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen americký román, *Stopy klamou* od autorky Marie Bellocové Lowndesové, který poprvé vyšel dne 1. května 1948 v čísle 103. Hlavními postavami románu jsou Robert a Elen Buntingovi. Manželé prochází

⁷⁶ ZIERIS, K. F. *Nové základy českého periodického tisku*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1947, s. 24. ISBN neuvedeno

⁷⁷ Vladimír Koucký (1920 – 1979) pracoval jako novinář, politik, velvyslanec Československé socialistické republiky v Sovětském svazu a tajemník ÚV KSČ pro mezinárodní otázky. Vladimír Koucký. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/list.php?od=j&start=21&count=20>

⁷⁸ Gustav Bareš (1910 – 1979) vlastním jménem Breitenfeld. Pracoval jako publicista, novinář, politik a člen ÚV KSČ. Působil v redakcích *Rudého práva*, *Haló novin* a *Tvorby*. Během svého působení v *Tvorbě*, časopis pronásledoval několik spisovatelů, jako např. J. Chaloupeckého, V. Černého, K. Teigeho atd. V šedesátých letech byl zbaven svých stranických funkcí a v roce 1970 vyloučen z KSČ. Gustav Bareš. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=9&name=BARE%20A9+GUSTAV>

⁷⁹ Vilém Nový (1904 – 1987) ve svém profesním životě působil jako novinář a politik, podporoval Komunistickou stranu. Roku 1939 emigroval do Londýna, kde zůstal do roku 1945. Po svém návratu do Československa vykonával čtyři roky pozici šéfredaktora *Rudého práva*. V letech 1949 – 1954 byl protiprávně vězněn. O osm let byl rehabilitován a v letech 1963 – 68 byl rektorem Vysoké školy politické ÚV KSČ a poslancem Národního shromáždění, později Federálního shromáždění. Podporoval sovětskou okupaci. Vilém Nový. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=3&name=NOV%20DD+VIL%20C9M>

⁸⁰ Vojtěch Dolejší (1903 – 1972) působil v následujících listech: *Dělnický deník*, *Pochodeň*, *Rudé právo*, *Práce*. Jako šéfredaktor se uplatnil v časopise *Tvorba*, *Květy* a v padesátých až šedesátých letech vykonával funkci předsedy svazu československých novinářů

⁸¹ Informace ohledně sloučení dvou politických stran jsou v kapitole 2.

tíživou finanční situací a jsou nuceni prodat většinu svého majetku. Zoufale hledají nájemníka, kterému by mohli sloužit a který by jim pomohl z krize. Jednoho večera zazvoní cizinec se zájmem o pronájem. Buntingových byt splňuje jeho požadavky a je ochoten se ihned nastěhovat a zaplatit nájemné s obsluhou na měsíc dopředu.

Nový nájemník Sleuth je trochu výstřední, má zvláštní způsoby a nepřeje si zvláštní servis od paní Buntingové. Upřednostňuje soukromí a klid pro čtení bible a své experimenty. Paní Buntingová je na jedné straně jeho chováním zaskočena, ale na druhé je mu vděčná, že je zachránil od katastrofy. Jednoho dne Buntingovy navštíví jejich přítel a obdivovatel jejich dcery Daisy, detektiv Joe Chandler. Informuje je o masovém vrahovi, přizdívaném *Mstitel*, který vraždí ženy v Londýně. O vraždách mluví celé město a jsou jich plné noviny a zavražděných žen stále přibývá. Chandler jim sdělí popis podezřelé osoby: „*Takový velký, štíhlý stín muže s taškou v ruce.*“⁸² Z nějakého důvodu si paní Buntingová spojí tento popis se svým nájemníkem Sleuthem, ale své myšlenky se snaží zahnat. Když si však všimne Sleuthových nočních procházek, opět znejistí a rozhodne se, že musí najít nějaké důkazy.

Přestože vždy odsuzovala služebné, které prohlížely soukromé věci svých pánů, v případě pana Sleutha si nemohla pomoci. Ihned, co druhý den ráno opustil domov, začala metodicky pátrat a našla záhadnou tašku. Druhý den se manželé Buttingovi v novinách opět dočítají o vrahovi *Mstiteli*, který tentokrát vraždil v jejich okolí. Paní Buttingová se snaží oprostít od celého případu, což se jí podaří díky návštěvě její dcery Daisy, která přijíždí společně s detektivem Joem Chandlerem. Ve městě se mluví jen o mysteriózním vrahovi. Vynořují se nové spekulace, ale nikdy nic určitého, co by dopomohlo dopadnout vraha. Za pár dní policie najde nové důkazy a chystá se soudní přelíčení. Paní Buntingová se k soudu vydá, chce si poslechnout výpovědi svědků. Soudce vyslechne policistu, dvě ženy a poté přichází na řadu pan Cannot. Ten ve své výpovědi potvrdí, že zná vraha, potkal ho prý v Královském parku, ani toto svědectví však není přínosem.

Za pár dní pan Bunting výjimečně dostane práci přes noc jako číšník. Při svém návratu domu si všimne svého podnájemníka pana Sleutha, připojí se k němu a jdou společně domů. Bunting se náhodou dotkne jeho pláště a zjistí, že na něm je krev. Pan Sleuth odvětlí, že se otřel okolo mrtvého zvířete v parku. Další den ráno se manželé

⁸² Marie Bellocová Lowndesová. Rudé právo. 1948, roč. III, č. 23, s. 3. (29. 5. 1948)

dočítají o další vraždě, v pořadí už deváté. V novinách vychází palcové titulky o oběti a také je uveřejněna fotografie vrahovy gumové boty. Přesně takové, jaké si pan Bunting všiml minulé noci u pana Sleutha.

Shodou okolností si Bunting hned druhý den všimne, že si Sleuth pořídil nové boty. Tím pojme podezření, že Sleuth je vrah *Mstitel*. Avšak když pan Sleuth pozve Ellen a Daisy do muzea *Madame Tussauds*, získá si zpět jeho sympatie. V muzeu se ženy se Sleuthem střetávají se šéfem londýnské policie sirem Burnleyem. Ten tvrdí, že vrahem je šílenec trpící náboženskou mánií. Pan Sleuth urychleně opouští muzeum a nikdo už ho nikdy nespapá. Vraždy ustanou a v parku jsou za pár týdnů nalezeny zabalené gumové boty v papíru. Policie vraha nikdy nedopadne.

Soupis románů na pokračování v Rudém právu

- 1) Lazar Isofovič Lagin⁸³: *Patent AV*. Přeložil Čestmír Suchý (3. 8. 1947 – 18. 10. 1947/ č. 180 – č. 243), 64 pokračování

Upomínka na román v čísle 179. dne 2. srpna 1947 na titulní stránce s vykřičníkem.

Román o Dr. Štefanovi Popfovi a jeho manželce Berenice, kteří se přestěhovali na přechodnou dobu do zapadlého městečka Bakkuku, aby zde doktor převzal praxi po zemřelém doktorovi Pradovi a zároveň mohl pracovat na své vědecké práci. Patent AV je zázračný „elixír Bereniky“, který vymyslel doktor Popf a později se dostal do vlastnictví společnosti *Brzda* vlastněnou panem Alfredem Vanderchuntem.

Tento elixír má z malých chlapců učinit odhodlané vojáky, bránící svou zemi, Argentelu. Elixír je zabaven Ministerstvem války pro jeho nebezpečnost.

Román vycházel každý den na straně 3. a 5.

Válečný román s prvky fantasy – ruský autor

⁸³ Lazar Isofovič Lagin (1903 – 1979): ruský spisovatel, psal pod pseudonymem. Jeho pravé jméno je L. I. Ginzburg. Živil se jako publicista, ekonom a spisovatel. Jeho nejznámější dílo je pohádka s prvky fantasy *Starik Chottabyč*. Lazar Isofovič Lagin. In: *Legie* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.legie.info/autor/1581-lazar-iosifovic-lagin>

- 2) Ivan Fedorovič Kratt⁸⁴: *Lodi plují k Baranovu* (19. 10. 1947 – 27. 1. 1948/ č. 245/ 1947 – č. 22/1948) 76 pokračování

Anotace byla uvedena se závěrečným pokračováním předchozího románu, tzn. 18. října 1947 v čísle 243. Hlavní postavou je dobrodruh Beranov, osoba, která se těší všeobecnému respektu. S pomocí kapitána lodi Lisjanskijim a ostatními námořníky zažívá dobrodružství i nebezpečí v divoké přírodě a na moři.

Román vycházel každý den na straně 3. *Dobrodružný román – ruský autor*

- 3) Egon Erwin Kisch⁸⁵: *Přistání v Austrálii*⁸⁶ (28. 1. 1948 – 31. 1. 1948/ č. 23 – č. 26) 3 pokračování

Anotace byla uvedena se závěrečným pokračováním předchozího románu, tzn. 27. ledna 1948, v čísle 22. Sám autor vypráví o své cestě do australského města Melbourne, kde má vystupovat na válečném kongresu. Novináři je však zabráněno, aby se vylodil. Tento verdikt potvrdí i Nejvyšší soud. Rozhodnutí zní následovně: „18. října 1934 podle odstavce 8. paragrafu GA přistěhovaleckého zákona prohlásil pro řečený zákon příslušný ministr na základě informace obdržené z jiného dílu britského impéria oficiálními průplavy Egona Erwina Kische za nevídaného návštěvníka či obyvatele Commonwealthu.“⁸⁷

Když se Kisch dozví o zamítnutí jeho vylodění, ve snaze zůstat na kontinentě vyskočí už z odplouvající lodi a zlomí si nohu. Strážníky je odvečen zpět na loď a uvalen do lodní vazby. Dále s nadsázkou vypráví o snaze australských reakcionářů zhatit jeho vystoupení na konferenci.

Román vycházel ve středu, pátek a sobotu na straně 3.

Dobrodružný román – český autor

⁸⁴ Ivan Fedorovič Kratt (1899 – 1950) byl ruský spisovatel. Inspiraci ke své práci získával především díky cestování po Sovětském svazu. Ivan Fedorovič Kratt. In: *The Free Dictionary* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Ivan+Fedorovich+Kratt>

Kratt byl autor dobrodružných románů s výchovnými prvky. Jeho díla: *Cesta k moři, Lidé z tundry, Baronovův ostrov* atd. JANÁČEK, Pavel a JAREŠ Michal. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003, s. 354. ISBN 8024606402.

⁸⁵ Egon Erwin Kisch (1885 – 1948) byl autor fejetonů, reportáží, povídek, divadelních her, románů, zakladatelská osobnost moderní literární reportáže 20. století jako samostatného literárního žánru. Kisch byl židovského původu, což se také odráželo v jeho tvorbě. (*Pražský pitaval, Když je žid praštěnej, Poznámky z pařížského ghetta, Böhmisches Juden eines Jahrhunderts*). Přispíval do novin *Prager Tagblatt, Bohemie*, z Berlína působil jako dopisovatel *Lidových novin*. Egon. E. Kisch. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/egon-erwin-kisch#cv>

⁸⁶ Jedná se o třídílný úryvek z knihy stejného názvu.

⁸⁷ KISCH, Egon Erwin: Rudé právo. 1948, roč. III, č. 23, s. 3 (28. 1. 1948)

4) John B. Priestley⁸⁸: *Zatemněné město* (1. 2. 1948 – 27. 4. 1948/ č 27 – č. 99)

70 pokračování

Upomínka na román vyšla v den jeho vydání na titulní straně: „*Dnes nový román. Dnes začínáme otiskovat román význačného anglického spisovatele J. B. Priestleye Zatemněné město.*“⁸⁹ Román odehrávající se v anglickém městě Gretley. Ústřední postavou je Humphrey Neyland, který o sobě říká, že je Kanadčan, přestože se narodil v Anglii.

Neyland pracuje pro britskou kontrarozvědku jako špión během 2. světové války. Právě proto přichází do Gretley, kde hledá informace o Němcích. Setkává se s mnoha lidmi, všichni v něm budí zvláštní podezření. Až na Markétu, do které se zamiluje a díky ní zjišťuje, že má pro co žít.

Román vycházel každý den na straně 2, 3, 4. *Detektivní román s válečnou tematikou – anglický autor*

5) Marie Bellocová Lowndesová⁹⁰: *Stopy klamou* (1. 5. 1948 – č. 29. 6. 1948/ č.

103 – č. 151) 52 pokračování

Rozbor románu se nachází v úvodu kapitoly.

Román vycházel každý den na straně 2 a 4. *Detektivní román – anglická autorka*

⁸⁸ John B. Priestley (1894 – 1984) anglický spisovatel, dramatik a hlasatel. http://en.wikipedia.org/wiki/J._B._Priestley. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/J._B._Priestley

⁸⁹ Autor upomínky neuveden, Rudé právo, 1948, roč. IV, č. 27, s. 1 (1. 2. 1948)

⁹⁰ M. B. Lowndesová (1868 – 1947) britská autorka. Jejím nejznámějším dílem byl thriller *The Lodger (Příšerný host*, který byl zfilmován Alfredem Hitchcockem. *The Lodger: Marie Belloc Lowndes*. In: *Google books* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://books.google.cz/books/about/The_Lodger.html?id=4zu290XvOIkC&redir_esc=y

Souhrn románů na pokračování v Rudém právu

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románů na pokračování v Rudém právu

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	1	0 – 5	1
POLSKÝ	0	6 – 10	0
ANGLICKÝ	2	11 – 15	0
AMERICKÝ	0	16 – 20	0
RUSKÝ	2	21 – 25	0
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	0
NĚMECKÝ	0	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	1
DÁNSKÝ	0	61 – 70	2
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	1
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	5		5

Tématika románů na pokračování v deníku Rudé právo

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	1
MILOSTNÁ	0
DETEKTIVNÍ	2
RODINNÁ	0
BUDOVAATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	2
HUMORISTICKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	0
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	0
HISTORICKÁ	0
DETEKTIVNÍ	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	5

Doslov k analýze Rudého práva

Analýza v případě *Rudého práva* se neslučovala s původní predikcí. Kupodivu byli do listu zahrnuti dva populární angličtí autoři (*J. B. Priestley a Marie Bellocová Lowndesová*), což je vzhledem k orientaci tisku překvapivé. Stejný počet zveřejněných autorů byl u ruského zastoupení (*Lazar I. Lagin, Ivan F. Kratt*) a jeden autor byl český (*Egon E. Kisch*), který byl znám svou náklonností ke Komunistické straně.

Dále však byli do *Rudého práva* zařazováni především čeští a ruští spisovatelé: v rubrice *Přečtěte si po práci*, či ve *Vánoční příloze: Egon Erwin Kisch*⁹¹, několikrát *Karel Konrád*⁹², *Stanislav Neumann*⁹³, vícekrát *Antonín Pavlovič Čechov*⁹⁴, *Marie Pujmanová*⁹⁵, *Jiří Mařánek*⁹⁶, *Josef Hora*, *Mirko Pašek*⁹⁷, *Alois Jirásek*⁹⁸, *Julius Fučík*⁹⁹, *Marie Majerová*¹⁰⁰ aj.

⁹¹ Více informací o autorovi v této kapitole

⁹² Karel Konrád (1899 – 1971) přispíval do periodik jako např.: *Tvorba, Haló noviny, Proletkult, Lidová kultura, Lidové noviny* atd. Byl členem Děvetsilu a pracoval v *Rudém právu*. Jeho díla: *Dinah, Rinaldino, Postele bez nebes* atd. Rovněž psal reportáže ze svých cest z Jugoslávie, Polska a SSSR.

Karel Konrád. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1995 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=774>

⁹³ Stanislav Neumann (1927 – 1970) pracoval jako básník, překladatel a spisovatel. Během války byl vězněn za svou činnost v odboji a vězněn na Pankráci a v Terezíně. Po válce byl velmi aktivním členem Komunistické strany. Byl vedoucím redaktorem v časopise *Práce mladých*. Díky své politické příslušnosti hodně cestoval, v šedesátých letech pracoval v diplomacii a na Ministerstvu zahraničí. V roce 1969 byl málem vyloučen ze strany kvůli obvinění z pracovního oportunismu. V roce 1970 se léčil na psychiatrii a ještě ten rok spáchal sebevraždu. Přispíval do periodik: *Rudé právo, Mladá fronta, Tvorba, Nový život* atd. Po roce 1948 byl uznávaným stranickým básníkem. Jeho díla: *Sto deset procent štěstí, Píseň o lásce a nenávisti, Píseň o Stalinu* atd.)

Stanislav Neumann. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1998 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1083&hl=St.+K.+Neumann+>

⁹⁴ A. P. Čechov (1860 – 1904) ruský spisovatel, psal humoristické romány, psychologickou tvorbu a dramata, ty se ale dostala na veřejnost, až po jeho smrti. Jeho díla: *Racek, Strýček Váňa, Višňový sad, Dáma s psičkem* atd.

Antonín Pavlovič Čechov. In: *Spisovatelé* [online]. 2008 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/anton-pavlovic-cechov>

⁹⁵ Marie Pujmanová (1893 – 1958) byla česká spisovatelka a novinářka. Rovněž byla aktivní členkou KSČ a podporovala politické procesy v padesátých letech. Přispívala do *Rudého práva, Tribuny, Přítomnosti* atd. Mezi její díla patří: *Pod křídly, Pacientka doktora Hegla, Předtucha, Svitání, Pohled do Nové země* atd.

Marie Pujmanová. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1998 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=854&hl=Marie+Pujmanov%C3%A1%2C+>

⁹⁶ Jiří Mařánek (1891 – 1959) po válce tři roky pracoval ve filmovém odboru Ministerstva informací a filmu se věnoval jako externí pracovník až do roku 1955: Přispíval do novin a časopisů: *Lidové noviny, Lumír, Literární noviny, Národní osvobození* aj. Vedl časopis *Tam – Tam*. Napsal scénáře k filmům *Zvony z rákosu, Z mého života, Psohlavci, Červená ještěrka* atd. Jeho tvorba: *Barbar Vok, Romance o Závěšovi, Petr Kajčnick, Píseň hrdinného života* atd. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945*. Vyd. 1. Praha: Brána, 1998, s. 39. ISBN 8071769401.

⁹⁷ Mirko Pašek (1910 - ?) vlastním jménem Vladimír Pašek, psal rovněž pod pseudonymy Martin Los a Vladimír Bezchleba. Od roku 1945 vykonával funkci dramaturga v odboru Ministerstva informací. O čtyři roky později pracoval jako tvůrčí pracovník v Čs. státním filmu a jako dokumentarista. Později se stal spisovatelem z povolání. Přispíval do časopisů a novin *Pestrý týden, Právo lidu, Národní politika, Ozvěny, Salon, Panoráma, České slovo* atd. Zdramatizoval svůj román *Nesmrtelný kovboj* pro Čs. rozhlas a román *Sto procentní záhada* byl zdramatizován a vysílán v NDR pod názvem *Alarm in Rosenhaus*. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945*. Vyd. 1. Praha: Brána, 1998, s. 174. ISBN 8071769401.

⁹⁸ Více informací o autorovi v kapitole 4. 1

⁹⁹ Julius Fučík (1903 – 1943) pracoval jako novinář, kritik, překladatel, politik. Už na vysoké škole vstoupil do Komunistické strany a publikoval v komunistickém tisku jako např.: *Rudý večerník, Kmen, Tvorba*. Působil také v redakci *Rudého práva* a podílel se na vzniku *Haló novin*. V roce 1942 byl zatčen gestapem, uvězněn a dne 8. září 1943 popraven. Jeho nejznámější dílem je *Reportáž, psaná na oprátce*, která byla napsaná v době jeho věznění na Pankráci. Další díla: *V zemi, kde zítra již znamená včera, V zemi milované, O Sabinově zradě* aj.

Julius Fučík. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/julius-fucik>

¹⁰⁰ Marie Majerová (1882 – 1967) nejdříve přispívala do periodik: *Právo lidu, Lidové noviny, Lumír, Květy, Žemský svět*, později výhradně do komunistických tisků jako např.: *Rudé právo, Komunistka, Žemský svět* atd. Její díla: *Panensství*,

Rudé právo stejně jako *Svobodné slovo* vydávalo román na malém prostoru a z toho důvodu se pak čtenáři dočkali vyššího množství pokračování. Tematicky se redakce soustředila na dobrodružné (*Přistání v Austrálii*, *Lodi plují k Baranovu*), detektivní (*Stopy klamou*) a válečné romány (*Zatemněné město*, *Patent AV*). Zde je třeba podotknout, že knihy s detektivní tematikou byly především po roce 1948 (ale i dříve) označovány za literární brak a stahovány z oběhu. V tomto případě je výběr *Rudého práva* také nečekaný.

4. ROMÁN NA POKRAČOVÁNÍ V ČASOPISECH V LETECH 1945 – 1948

Ani společenským časopisům se nevyhnula na podzim roku 1945 čistka *Ministerstva informací* a posléze byl jejich počet dramaticky zredukován. Vybrané magazíny však představují velmi kvalitní vzorek, co se zastoupení románů na pokračování týče. V podkapitolách kapitoly 4 se nachází rozbor celkem 93 románů a jejich autorů a časopis *Vývoj* jako zástupce listu, který sice román na pokračování nevydával, ale doporučoval svým čtenářům různé autory a tím představuje rovněž plnohodnotnou část této práce.

4.1 Román na pokračování v časopise Květen (1945 – 1948)

Týdeník *Květen* vycházel na území Československé republiky v rozmezí 1945 – 1950 ve vydavatelství *Práce*. Redakci řídil po celou sledovanou dobu Jaroslav Přibík¹⁰¹ a reportážní rubriku vedl Eduard Kirchberger.¹⁰² Co se týče rozsahu, měl

Dcery země, Náměstí republiky Den po revoluci atd. Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Vyd. 1. Praha: Brána, 1998, s. 20. ISBN 8071769401.

¹⁰¹ Jaroslav Přibík (1902 – 1970) pracoval jako publicista, dlouho vedl redakci ženského týdeníku *Hvězda*. Po válce se přijmul pozici šéfredaktora *Května*. V roce 1949 byl spolu s redaktorem Kirchbergerem odejit a poté zaměstnán jako redaktor v časopise *Práce*. Spolu s Vladimírem Peroutkou napsal hudební komedii *Zlatá píšťalka*.

JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950.* s. 373 Praha, ÚČL AV ČR 2010

¹⁰² Eduard Kirchberger (1912 – 1983) byl nedostudovaným právníkem, poté pracoval jako úředník a během války byla totálně nasazen v Německu. Snažil se odsud emigrovat a napsal o tom knihu- propagandistický román *Uprchlík*. V letech 1948 – 1949 pracoval jako redaktor v časopise *Květen*. Po nuceném odchodu z *Května* vystřídal mnoho zaměstnání, postupem času se dostal opět k tisku jako redaktor v různých časopisech. Po roce 1949 psal pod pseudonymy Karel Fabian, E. Kágé, F. Navrátil, K. Eduard. Prosadil se i v literatuře sociálního období. Svou prózou *Šlo o elektrárnu*, se stal prvním, kdo napsal budovatelský román. Jeho díla: *Cesta přes mrtvé, Dokument z černé ponorky, Sít nad Evropou*. JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950.* s. 352 Praha, ÚČL AV ČR 2010

Květen povětšinou 12 stran a jeho cena byla 3,50 Kčs. V případě, že počet stran klesal, bylo to obvykle zapříčiněno nedostatkem papíru, se kterým se musela všechna vydavatelství v letech 1945 – 1948 potýkat.

Vycházel jednou týdně v pátek se sobotním datem a byl prezentován jako týdeník pro vkus a eleganci. Týdeník byl určen pro zvědavé čtenáře vyhledávající informace i zábavu. „*Poznávací a výchovné funkce naplňovaly reportáže a obrazové zpravodajství, upevňující ve čtenářích pocity národní a slovanské pospolitosti a jejich prostřednictvím pak i univerzálně humanistické, socialisticky akcentované vědomí „pospolitosti nejvyšší, která nezná hranic a která obepíná celý pracující svět“.* *Rekreativní a zábavné funkce byly naopak spojovány s beletrií, se „slušnými a hodnotnými“ romány a povídkami, a to jak původními, tak přeloženými. Pokud šlo o výběr překladů, zřejmý byl zájem na přibližování slovanského Východu (zejména ruská literatura) i zájem o čtenářsky úspěšné bestsellery ze Západu (zvláště angloamerická oblast)*“¹⁰³ *Květen* existoval šest let, dokud nebyla jeho vydávání zastaveno a nahrazeno *Květy*. S novým názvem bylo do časopisu zařazeno více rubrik pro ženy a periodikum se více zaměřilo na cílovou skupinu žen.

V *Květnu* paralelně vycházely dvě až tři prózy na pokračování na stranách 3, 5, 8, 9, 10. První tři roky od vydávání dominovala dokumentární válečná a odbojová próza, která zahrnovala životopisné reportáže nacistů a fašistů, svědectví účastníků domácího i zahraničního odboje, romány s válečnou, dobrodružnou i humoristickou tematikou. V listu orientovaném na beletrii nechyběly povídky, komiksy, reportáže, či kulturní zpravodaje doplněné fotografiemi. Ze všech sledovaných obrázkových časopisů nejvíce a nejdéle (1945 – leden 1948) zařazoval politické reportáže a romány z 2. světové války. Dle slov redakce především z důvodu, aby čtenáři poznali metody, které byly dříve mylně považovány za demokratické¹⁰⁴. Po únoru 1948 byl v časopise podle vybíraných příspěvků znatelný komunistický vliv a pozornost listu se začínala obracet k románům a příběhům s dělnickou, budovatelskou tematikou.

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen americký román napsaný spisovatelkou Daphne du Maurierovou s názvem *Hospoda Jamaika*¹⁰⁵, který redakce poprvé zařadila

¹⁰³ JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. Praha, ÚČL AV ČR 2010

¹⁰⁴ Autor informace neuveden, *Květen*, 1948, roč. IV, č. 4, s. 8, (24. 1. 1948)

¹⁰⁵ MAURIEROVÁ, Daphne, *Květen*, 1947, roč. III, č. 14, s. 4 (5. 4. 1947)

od čísla 14 dne 5. dubna 1947. Příběh z anglického prostředí, který se však neodehrává v buržoazní společnosti, jak by čtenář očekával, nýbrž se jedná o zájezdní opuštěnou hospodu opředenou mýty a strašidelnými historkami. To už je předem avizováno v anotaci k románu v čísle 13 dne 29. března 1947.

Jedná se o čtivý román s dobrodružnými prvky i milostnou tematikou. Nechybí zde mystérie ani detektivní zápletky. Hlavní hrdinkou tohoto románu je krásná mladá dívka Mary Yelanová z Helfordu. Její otec, kapitán lodi, je se svou posádkou zabit piráty a matka po jeho smrti převezme veškerou zodpovědnost za domácnost, hospodářství i rodinu. V důsledku těžké, dlouhodobé dřiny vážně onemocní a i přes Maryninu snahu ji vyléčit umírá. Ještě před matčinou smrtí musí Mary slíbit, že nezůstane nadále žít v Helfordu, ale kontaktuje matčinu sestru Patience a přestěhuje se k ní. Mary si svou tetu pamatuje jako veselou, hovornou a půvabnou dámu. Když však od ní obdrží odpověď na svůj dopis, je jejím chladným přístupem zklamaná. Nicméně se rozhodne splnit slib, který dala své matce a vydá se k tetě, která se vdala za hostinského Josseho Merlyna.

První řádky románu v časopise *Květen* popisují dívčinu cestu za chladného a nevlídného počasí směrem k jejímu novému domovu. Touží, aby alespoň počasí ukázalo svou vlídnou tvář, ale v tomto kraji s nemilosrdnými podmínkami je její přání utopií. Už po cestě si vyslechne varování od svých spolucestujících spojené s mysteriálním místem hospody *Jamaika*. O hospodě v dalekém okolí panují zvláštní pověsti, lidé se bojí jen zastavit v její blízkosti. Po dlouhé cestě dorazí na místo do pusté, neobydlené planiny. Nepoštěstí se jí příliš vstřícného přivítání. Její strýc Joss Merlyn je cholerickejší hrubián, trpící psychickou poruchou a alkoholismem a z věčně usměvavé tety Patience se stala zbědovaná troska, vyděšená a nedbající svého vzhledu. Život na Jamaice po boku Josse ji proměnil v ubohého otroka. Mary je vyděšená a rozhodne se, že z Jamajky hned první večer uteče. Když však při svém útěku uslyší naříkající tetu Patience, rozhodne se zůstat a chránit ji před strýcem a jeho podivnými zvyky a činnostmi.

Čím déle Mary na Jamajce pobývá, tím více sílí její tušení, že se zde děje něco divného. V hospodě je obvykle liduprázdno, již několik let zde nezastavují dostavníky s cestujícími, ale občas se zde schází podivná společnost. Společnost tuláků, žebráků, lupičů ve špinavém oblečení. V nočních hodinách přijíždějí povozy, ze kterých

se vykládají nadměrné balíky s neznámým obsahem. Mary ihned pojme podezření, že Jamajka funguje jako pašerácká základna a její strýc organizátor celé skupiny. Joss Merlyn se Mary při jedné ze svých slabých chviliek svěří, že je jedním z pirátů, kteří přepadávají lodě, zavraždí posádku a pak vše ukradnou.

Jednoho dne na Jamajku přijíždí Jossův mladší bratr Jem, ten se živí jako zloděj koní. Jem Mary varuje před Jossem a doporučuje jí odchod z Jamaiky, současně jí nabízí přístřeší. Mary však rezolutně odmítá, především kvůli své tetě, nechce ji nechat napospas strýci a doufá, že z Jamajky brzy utečou společně. Netuší však, že teta je svému muži oddaná a nikdy by ho neopustila. Mary tráví svůj volný čas sama procházkami po okolí a plánuje, jak udá svého strýce za jeho kriminální činnost. Při pronásledování svého strýce se ztratí a z nesnázi jí pomůže tajuplný kněz Francis Davey z Altarnunu. Nachází v něm spřízněnou duši a svěruje se mu se svými znepokojujícími domněnkami v souvislosti s Jamajkou a strýcem. Mary se zamiluje do strýcova bratra Jema, ale vzhledem k jeho původu nevěří, že by mohl být dobrým člověkem a své city se snaží potlačit. Román končí překvapivě, kdy vyjde najevo, že vůdcem pirátské organizace je kněz Francis Davey, který po vyzrazení jeho kriminální činnosti chce Mary shodit ze skály. Zachrání ji Jesse a společně spolu odjíždí neznámo kam.

Soupis románů na pokračování v časopise Květen (1945 – 1948)

- 1) Oldřich Formánek¹⁰⁶: *Pozor! Cela čís. 292.* (8. 6. 1945 – 28. 9. 1945/ č. 2 – č. 18), 17 pokračování

Autor v románu líčí hrůzné praktiky gestapa páchané na českých lidech a osobní zkušenosti z věznic, kde panovaly otřesné podmínky. Formánek v románu také připomíná zásadní úlohu Ireny Bernáškové v periodiku *V boj*. Román vycházel nejčastěji na stranách 3 – 4. Jedná se o autobiografický román z doby protektorátu. *Válečný román s autobiografickými prvky – český autor*

¹⁰⁶ Oldřich Formánek byl odsouzen za velezradu kvůli podezření gestapa z údajného spoluautorství v ilegálním časopise *V boj* (nejdůležitější noviny čs. protifašistického odboje, vypracely nepravdivé zprávy nacistických periodik). Na jeho chodu se podíleli: Bořek-Dohalský, František Halas, Vojtěch Preissig, Irena Bernášková. Bořek-Dohalský s Vojtěchem Preissigem zemřeli v koncentračním táboře a Irena Bernášková byla popravena. Oldřich Formánek: *Pozor! Cela 292* Ve spárech Gestapa. In: *Janko Web* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://jankoweb.moxo.cz/blog/recenze/oldrich-formanek-pozor-cela-292-ve-sparech-gestapa/>

- 2) Jaroslav Vozka¹⁰⁷: *Nečasova účast v odboji. Úryvky z podzemního zápisníku* (10. 8. 1945 – 14. 12. 1945/ č. 11 – č. 25, román nevyšel v čísle 20 – 21),
13 pokračování

Ústřední postavou románu je poslanec a ministr sociálních věcí Jaromír Nečas., ten aktivně vystupoval proti nacismu a byl součástí exilové vlády. Román nejčastěji vycházel na straně 9. *Válečný román – český autor*

- 3) Wanda Wasilewska¹⁰⁸: *Jen Láska*. Přeložila Božena Pašková (5. 10. 1945 – 4. 1. 1946/ č. 19/1945 – č. 1/1946), 10 pokračování

Román zpravidla vycházel na stranách 3 – 4. *Válečný román s milostnou tematikou – polská autorka*

- 4) Miloš Kocourek¹⁰⁹: *Nepolapitelný Jan* (od 11. 1. 1946 – 6. 4. 1946/ č. 2 – č. 14),
13 pokračování

Reportáž *Nepolapitelný Jan* zobrazuje život Jana Smudka, který v roce 1939, v době svého studia, omylem zabil policistu německé národnosti. I navzdory pronásledování Němci se mu podařilo uprchnout do zahraničí. Po roce 1945 se opět vrátil zpět do vlasti. Román byl v roce 1942 zfilmován v Gruzii pod názvem *Uchinari Jan*.¹¹⁰

Román nejčastěji vycházel na straně 5. *Válečná reportáž – český autor*

- 5) Ondřej Malý¹¹¹: *Zápisky z pohraničí říše římské po válkách germánských* (11. 1. 1946 – 13. 4. 1946/ č. 2 – č. 15), 14 pokračování

Jedná se o satirický román, který i přesto, že se má odehrávat v Římě v období germánských válek, nepřímou pomocí satiry ukazuje na poměry po 2. světové válce.¹¹² S podobným námětem se setkáváme i ve *Svobodném slově* v případě románu *Ve stínu kaktusu*.

¹⁰⁷ Jaroslav Vozka (1904 - 1954) pracoval jako novinář a žurnalista. Jaroslav: Vozka. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/jaroslav-vozka-25318>

¹⁰⁸ Polská a sovětská komunistická funkcionářka, politička a spisovatelka. V Rudé armádě měla hodnost plukovníka. Wanda Wasilewska (1905 – 1964) napsala mnoho románů s revoluční tematikou, prosazovala socialistický realismus v polské literatuře. Autorka byla oceněna *Stalinovou cenou*. Wanda Wasilewska. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/wanda-wasilewska-27986>

¹⁰⁹ Miloš Kocourek (1904 – 1984) pracoval v televizi, rozhlasu a psal knihy zejména pro mládež. Miloš Kocourek. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/milos-kocourek-8710>

¹¹⁰ JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol: *Svět literárního seriálu*. 1. *Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. Praha, s. 523. ÚČL AV ČR 2010

¹¹¹ Autorovo jméno Ondřej Malý je s největší pravděpodobností pseudonym, žádné bližší informace k jeho osobě nejsou k dispozici. Zdroj: Tamtéž

¹¹² *Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století: sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. - 14. října 2004*. Vyd. 1. Praha: ÚČL AV ČR, 2005, s. 203-204. Edice K (Ústav pro českou literaturu AV ČR). ISBN 80-857-7847-5.

Román vycházel nejčastěji na straně 8 a 10. *Satirický román s válečnou tematikou – český autor*

- 6) Louis Bromfield¹¹³: *Když nastaly bouře*. Přeložil F. Bohumil (18. 1. 1946 – 27. 4. 1946/ č. 3 – č. 17), 15 pokračování

Autorův román vyšel i v časopise *Sobota* (více viz kapitola 4.6)

Novela *Když nastaly bouře* byla poprvé vydaná roku 1937 a v roce 1939 zfilmovaná.¹¹⁴ Hlavními postavami jsou milenci Ransome a Fern žijící v Indii. Román nejčastěji vycházel na stranách 3 a 6. *Dobrodružný román – americký autor*

- 7) Autor Neuveden: *Karel, sedmý syn Josefův*. Ze života Karla Koželuha. (20. 4. 1946 – 13. 7. 1946/ č. 16 – č. 28), 12 pokračování

Reportáž ze života československého všestranně nadaného sportovce Karla Koželuha.

Reportáž vycházela zpravidla na straně 4. *Biografie – pravděpodobně český autor*

- 8) Vsevolod Vojevodin¹¹⁵ a J. Ryss¹¹⁶: *Slepy host*. Přeložil J. Voldán. (4. 5. 1946 – 3. 8. 1946/ č. 18 – č. 31), 14 pokračování

Předběžná anotace zdůrazňovala: „Květen představuje žánrovou novinku:“¹¹⁷ *Slepy host* byl podle této anotace prvním velkým ruským špionážním či detektivním románem, zcela novým typem ruské literatury, jaký u nás dosud nebyl překládán.

Román vycházel nejčastěji na straně 8 – 9. *Detektivní román – ruský autor*

- 9) André Guerber¹¹⁸: *Pomocník d'áblův*. Překladatel neuveden (29. 6. – 14. 9. 1946/ č. 26 – č. 37), 12 pokračování

¹¹³ Americký spisovatel Louis Bromfield (1896 – 1956). V roce 1927 byl oceněn Pulitzerovou cenou za novelu *Early Autumn*. Louis Bromfield. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/louis-bromfield> Autorův román vyšel i v časopise *Sobota* (více informací viz kapitola 4.6)

¹¹⁴ tamtéž

¹¹⁵ Ruský spisovatel Vsevolod Petrovič Vojevodin (1907 – 1973) napsal mimo jiné romány s názvem: *Povest o Puškine, Příběh z neklidných časů*. Vsevolod Petrovič Vojevodin. In: *Akademie věd* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.lib.cas.cz/aleph-google/KNA01/00093/73/000937399.html>

¹¹⁶ Jevgenij Samojlovič Ryss (1908 – 1973) napsal romány: *Děvčátko hledá otce, Strach, U městských bran, Svatba se smrtí* atd. Jevgenij Samojlovič Ryss. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/autor/Jevgenij%20Samojlovi%C4%8D%20Ryss>

¹¹⁷ Autor této informace neuveden: Květen, 1946, roč. II, č. 18, s. 8 (4. 5. 1946)

¹¹⁸ André Guerber (*1921): francouzský spisovatel a novinář. Působil např. v novinách *Le Petit Paris, Paris-Soir*. V poválečné době pracoval v Evropské tiskové agentuře. André Guerber. In: *WIKIPF* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://wikipf.net/wiki/index.php/Andr%C3%A9_Guerber

Román vypovídá o jednom z hlavních pomocníků Hitlera – Heinrichu Himmlerovi a o jeho činech během války.

Román zpravidla vycházel na straně 4. *Válečný román – francouzský autor*

- 10) Jiří Mucha¹¹⁹: *Největší reportáž* (20. 7. 1946 – 21. 9. 1946/ č. 29 – č. 38),

10 pokračování

V anotaci k románu byl Muchův seriál na pokračování uveden jako válečná reportáž z Muchových cest po Dálném východě. Mucha byl velmi uznávaným spisovatelem mezinárodního renomé.

Román zpravidla vycházel na straně 5, 9. *Válečná reportáž – český autor*

- 11) Arnold Meredith¹²⁰: *Srdce v zajetí*. Přeložil Josef Schrich¹²¹ (10. 8. 1946 – 28. 9. 1946/ č. 32 – č. 39), 8 pokračování

V románu *Srdce v zajetí* (*The Captive Heart*) je hlavní postavou Čechoslovák Karel Hašek, jenž při svém útěku z koncentračního tábora využije uniformu britského kapitána, který padl v boji. Díky uniformě a jinému jménu se mu podaří dostat do zajateckého tábora, aby předešel prozrazení, dopisuje si s kapitánovou ženou. Díky dopisům se do ní zamiluje a plánuje si, že se s ní setká, až bude po válce. Román byl v roce 1946 zfilmován.

Román vycházel na stranách 8 – 9. *Válečný román s milostnou tematikou – anglický autor*

- 12) Čestmír Amort¹²²: *Nepokoření z Brd* (21. 9. 1946 – 12. 10. 1946/ č. 38 – č. 41),

4 pokračování

Historie jednoho kraje v odboji vypovídá o odbojových skupinách na vojenském území Rožmitálska.

Román vycházel na straně 4. *Válečný román – český autor*

¹¹⁹ Jiří Mucha (1915 – 1991): významný český spisovatel, novinář a scénárista. Jeho otcem byl jeden z nejslavnějších českých malířů Alfons Mucha. Mucha pracoval v rozhlasové stanici BBC jako válečný reportér. V roce 1951 byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen k šesti letům vězení, díky amnestii se mu trest snížil na čtyři roky. Poté pracoval jako překladatel a scénárista. Muchova díla se vyznačují autobiografickými prvky, především z válečných let a z doby jeho pronásledování. Jiří Mucha. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/jiri-mucha#cv>

¹²⁰ Autor Arnold Meredith pocházel z Anglie.

¹²¹ Josef Schrich se zabýval i psaním románů, podílel se např. na knize *Z protektorátu do republiky, Příběhy příslušníků čs. zahraniční armády ze západu*

¹²² Čestmír Amort (1922 - ?) spisovatel a překladatel, pracoval v Československé akademii věd a jako profesor historie na Filozofické fakultě. „Zabýval se především sovětsko-československými vztahy ve 30. a 40. letech 20. století, přičemž neustále zdůrazňoval mírumilovný a přátelský postoj SSSR vůči naší zemi. Vědeckou práci věnoval adorování SSSR a zastírání určitých historických skutečností. Ve svých pracích vyzdvihoval aspekty, které byly v souladu se sovětskými marxistickými požadavky v přístupu ke zpracování historické problematiky.“ Jeho díla: *Svět po listopadu 1917, Velká víra a naděje atd.* KRYČEROVÁ, Lenka. Nepopulární a zamlčovaná místa ruských a sovětských dějin v české historiografii let 1960 - 1989. In: *Konference: Osu* [online]. 2011 [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/sjezd2011ostrava/dok/sekce_b/krycerova_lenka2.pdf

- 13) Stewart Alsop¹²³ a Thomas Braden¹²⁴: *Na tajné frontě*. Překladatel neuveden (28. 9. 1946 – 30. 11. 1946/ č. 39 – č. 48), 10 pokračování

Americká špionáž z 2. světové války.

Román vycházel na straně 5. *Detektivní/ Špionážní román – americký autor*

- 14) Alice Tisdale Hobartová¹²⁵: *Páv už nekřičí, román o Mexiku*. Přeložil C. A. Melč (5. 10. 1946 – 5. 4. 1947/ č. 40 1946 – č. 14 1947), 25 pokračování

„*Páv už nekřičí, román o Mexiku*“, byl redaktory anotován 28. září 1946 v čísle 39. následujícími slovy: „*V příštím čísle začne Květen otiskovat jeden ze svých největších románů, jehož autorem je americká spisovatelka Alice Tisdale Hobartová.*“¹²⁶

Svým románem *Páv už nekřičí*, vnesla na stránky *Května* tematiku a prostředí dosud nepoznané. Temperamentní román slavící pompézní úspěch v Americe, je v anotaci přirovnáván k dílu světového formátu *Jih proti Severu*, stejně jako jeho hlavní hrdinové.

„*Tak jako Scarlet z „Jihu proti Severu“, tak v tomto románu to bude Koncha, krásná, křehká a pyšná vnučka dona Juliána, která jde za hlasem svého srdce proti vší tradici a konvenci. Naše odboráře bude zajímat, že v románě „vystupuje“ i známý vůdce mexických a jihoamerických odborářů, profesor Toledano, který se ve své zemi proslavil bojem za dělnické požadavky v boji proti cizím koncesionářům.*“¹²⁷

Román vycházel na straně 3 – 4. *Dobrodružný román – americká autorka*

- 15) Louis C. Mansfeld¹²⁸: *Záhada Hitlerovy smrti*. Překladatel neuveden (19. 10. 1946 – 16. 11. 1946/ č. 42 – č. 46), 5 pokračování

Román s reportážními válečnými prvky vypovídá o konspirační teorii Hitlerovy sebevraždy.

¹²³ Američan Stewart Alsop (1914 – 1974) pracoval jako novinář (např. pro *Saturday Evening Post*, *Newsweek*) a politický analytik. Za 2. světové války působil v britské armádě. Stewart: Alsop. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stewart_Alsop

¹²⁴ Americký žurnalista Thomas Braden (1917 – 2009) známý především jako autor populární televizní show *Eight is enough*, rovněž se podílel na pořadu *Crossfire* na CNN. Před svou televizní kariérou pracoval pro CIA a později vlastnil noviny *Oceanside, California*. Thomas Braden. In: *Spartacus: Schoolnet* [online]. [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/JFKbraden.htm>

¹²⁵ Alice Tisdale Hobartová (1882 – 1967) se proslavila především románem s autobiografickými prvky „*Oil for the lamps of China*“. Poté, co se přestěhovala do jižní Kalifornie, napsala další tři romány inspirované jejími zkušenostmi a zážitky z této oblasti: *Páv už nekřičí*, *The Cup and the Sword* (1942) and *The Cleft Rock*.

¹²⁶ Autor anotace neuveden, Květen, 1946, roč. II, č. 39, s. 3, (28. 9. 1946)

¹²⁷ Autor anotace neuveden, Květen, 1946, roč. II, č. 40, s. 3, (21. 9. 1946)

¹²⁸ Australský autor Louis C. Mansfeld se zabýval především kriminologií, své zkušenosti z této branže pak promítal do svých knih. Autor této poznámky neuveden: Květen, 1946, roč. II, č. 42, s. 4 (19. 10. 1946)

Román vycházel na straně 4. *Válečný román – australský autor*

- 16) Jan Drejs¹²⁹: *Heydrich je to Heydrich* (23. 11. 1946 – 7. 6. 1946/ č. 47/1946 – č. 23/1947), 28 pokračování

Knižní podoba románu *Za Heydrichem stín*. Vypráví o přípravě atentátu na Heydricha, o uskutečnění atentátu na i tomu co následovalo. Hlavní aktéři byli zabiti a jejich sympatizanti pronásledováni a souzeni. Trestaní byli i lidé, kteří s atentátem nebyli přímo spjati.

Román vycházel na straně 3 – 4. *Válečný román – český autor*

- 17) Michail Michajlovič Prišvin¹³⁰: *Modré polární lišky*. Přeložil Evžen Petr (22. 2. 1947 – 31. 5. 1947/ vycházel nepravidelně č. 8 – č. 22), 10 pokračování

Román vycházel na straně 10. *Dětský román – ruský autor*

- 18) Daphne du Maurierová¹³¹: *Hospoda Jamaika*¹³². Přeložil Tomáš Vaněk (5. 4. 1947 – 13. 9. 1947/ č. 14 – č. 37) 24 pokračování

Rozbor románu je uveden v úvodu kapitoly

Román vycházel na stranách 8 – 9. *Dobrodružný román s milostnou tematikou – anglická autorka*

- 19) Hugh Trevor – Roper¹³³: *Blázen a jeho dvůr. Poslední dny Hitlerovy*. Přeložil Antoš Finger (7. 6. 1947 – 20. 9. 1947/ č. 23 – č. 38), 16 pokračování

Dne 31. května, v čísle 22 byla na stranu 2. zařazena anotace k novému románu na pokračování.

Hlavními postavami v reportáži jsou Prof. Dr. Theodor Morell – osobní Hitlerův lékař, Albert Speer – architekt a ministr zbrojení třetí říše, Martin

¹²⁹ Jan Drejs vlastním jménem Jaroslav Andrejs (1908 – 2002) V raném věku často cestoval do severní Afriky i po Evropě a své zážitky zakomponoval do svých knih. Po válce vytrvale hledal a objevil dokumenty o válečném zločinci Heydrichovi. Díky těmto výjimečným informacím napsal v roce 1946 knihu *Za Heydrichem stín*, Jaroslav Andrejs. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/jaroslav-andrejs-20904>

¹³⁰ Ruský spisovatel a básník (1873 – 1954) psal i dětskou prózu. Inspiraci pro svou tvorbu čerpal v sibiřské přírodě. Michail Michajlovič Prišvin. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/michail-michajlovic-prisvin-11447>

Autor přispíval i do časopisu *Vlasta*, např. s povídkou *Výr* (*Vlasta*, 1948, roč. II, č. 14, s. 7, 14. 10. 1948), *Valja* (*Vlasta*, 1948, roč. II, č. 46, s. 12, 11. 11. 1948), *Piková dáma* (*Vlasta*, 1948, roč. II, č. 49, s. 12, 2. 12. 1948)

¹³¹ Autorka Daphne du Maurierová byla známá a uznávaná anglická spisovatelka pocházející z umělecké rodiny. Její první novela „*The Loving Spirit*“ byla publikovaná v roce 1931. Napsala 15 novel, díky příznivé odezvě jich bylo několik zfilmováno. Za všechny bych jmenovala „*Mrtvá a živá*“, „*Ptáci*“ v podání Alfreda Hitchcocka, „*Má sestřenka Rachel*“, „*Ted se nedívej*“ aj. Většina jejich prací je inspirovaná hrabstvím Cornwall, kde spisovatelka žila a tvořila. Daphne du Maurier. In: *Daphne du Maurier* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.dumaurier.org/>

¹³² *Hospoda Jamaika* je autorčinou v pořadí čtvrtou novelou napsanou v roce 1935, děj je zasazen do první poloviny 19. století do hrabství Cornwall v jihozápadní Anglii. Díky úspěšnému zpracování byla kniha celkem třikrát zfilmována. Poprvé v roce 1939 se režie ujal Alfred Hitchcock, ve druhém zpracování v roce 1983 byla do hlavní role obsazena Jane Seymour v režii Brita Lawrence Gordona Clarka. Tato verze byla jak kritiky, tak obecně přijata nejvíce. Prozatím posledního zfilmování se dílo dočkalo v roce 1995, tentokrát ve francouzském pojetí. Zdroj: tamtéž

¹³³ Autorem tohoto díla je oxfordský historik H. R. Trevor- Roper. Autor informace neuveden, 1947, roč. III, č. 22, s. 2. (31. 5. 1947)

Bormann – Hitlerův spolupracovník, hrabě Lutz Schwerin z Krosigk – ministr financí Třetí říše, čtyři Hitlerovi soukmenovci Himmler, Göring, Goebbels, Hess a Hitlerova přítelkyně Eva Braunová.

Zajímavostí u tohoto románu je fakt, že stejný román vycházel i v časopise *Dnešek* od 7. června 1947.

Román vycházel na stranách 3 – 4. *Válečný román – anglický autor*

20) Edna Ferberová¹³⁴: *Dobrodruzi ze Saratogy*. Přeložil Tomáš Vaněk (20. 9. 1947 – 17. 1. 1948/ č. 38/1947 – č. 3/1948), 17 pokračování

Dne 13. září 1947, v čísle 37 redakce oznamuje svým čtenářům, že Hospoda Jamaika končí. Pod románem je umístěna upoutávka na nový román:

Dobrodruzi ze Saratogy. „Román, který nás uvede do Texasu v letech osmdesátých, kdy dravý a nenasytný kapitál měl ještě své původní lupičské formy. Autorka románu, slavná americká spisovatelka Edna Ferber, vylíčila bez obvyklé pistolnické romantiky, ale také bez laciného moralizování, pestrý, rušný a dynamický život na Divokém západě, kdy dobrodruzi, poctivci, pionýři, podvodní hráči, ženy počestné i dobrodružky – to vše vřelo a kypělo pod tlakem touhy po moci a po zlatě.“¹³⁵

Příběh začíná v New Orleansu, kam se krásná Clio Dulainová vrací po patnácti letech z Paříže. Vrací se s úmyslem dobýt svou krásou a rafinovaností svět do města, které kdysi vyhostilo její matku pro nezákonný poměr s členem bohaté neworleanské rodiny. Dívka, stále rozrušená smrtí své matky, je doprovázena starou chůvou, míšenkou Kakaracou a tělesným strážcem trpaslíkem Cupidem. Tato nápadná trojice potká jednou na tržišti Texasana plukovníka Clinta Maroona, kterého Clia na první pohled okouzlí. Než mohou být spolu, musí zvládnout mnoho překážek, které jim připraví ostatní, nebo oni sami sobě. Příběh končí „happy endem“.

¹³⁴ Autorka židovského původu Edna Ferberová (1885 – 1968) byla velmi známou autorkou novel, krátkých povídek a filmových her. V roce 1924 obdržela Pulitzerovu cenu za novelu *So Big*. Mezi její další známá díla, která byla zfilmovaná, patří *Lod' komediantů (Showboat)*, western *Cimarron*, *Večeře o osmé (Dinner at eight)*, *Děvče z baru (Come and get it)*, *Obr (Giant)*, *Ledový palác (Ice palace)*. Román *Dobrodruzi ze Saratogy* byl roku 1945 zfilmován režisérem Samem Woodem. Do hlavních rolí byli obsazeni Gary Cooper, Ingrid Bergman a Flora Robson.

Edna Ferber. In: *Jewish virtual library* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/ferber.html>

¹³⁵ Autor anotace neuveden, 1947, roč. III, č. 37, s. 8 (13. 9. 1947)

Clia a Clint Maroon tvoří pár a dokonce v posledním díle románu se nachází malá kapitola s názvem *Po šedesáti letech*, která vypráví o jejich šťastném manželství a stále vitální a okouzující dvojici Clie a Clintovi.

Román vycházel na straně 8 – 9. *Dobrodružný román s milostnou tematikou* – americká autorka

- 21) Hans Berndt Gisevius¹³⁶: *Říšský sněm hoří!* Přeložil Jan Klepetář¹³⁷ (27. 9. 1947 – 8. 11. 1947/ č. 39 – č. 45), 7 pokračování

Tento i následující román *Atentát generálů* jsou kapitolami z knihy *Až k horkému konci*.

Anotace z čísla 39 ze dne vydání 27. září 1947: „*Kniha, kterou čte současně celý svět, paměti Němce, který začal u gestapa a končil atentátem na Hitlera. Od požáru Říšského sněmu až k hořkému konci.*“¹³⁸ Dílu je přisuzována historická hodnota.

Zařazení německého autora bylo v poválečných letech spíše ojedinělé.

Román vycházel na stranách 3 – 4. *Válečný román – německý autor*

- 22) Hans Berndt Gisevius¹³⁹: *Atentát generálů* (20. července 1944). Přeložil Jan Klepetář¹⁴⁰ (22. 11. 1947 – 24. 1. 1948/ č. 47/1947 – č. 4/1948) 9 pokračování

Příběh reálné postavy z 2. světové války, plukovníka Clause von Staffenberga, a jeho kolegů Olbrichta, Becka, Höppnera a ostatních o připravovaném atentátu na Hitlera, o uskutečněném atentátu ze dne 20. srpna 1944 a rovněž o jejich popravě po neúspěšném atentátu.

Román vycházel na stranách 3 – 4. *Válečný román – německý autor*

- 23) David Goodis¹⁴¹: *Noční případ*. Překladatel neuveden (24. 1. 1948 – 10. 4. 1948/ č. 4 – č. 15), 12 pokračování

¹³⁶ Hans Berndt Gisevius (1904 – 1974) byl německý diplomat a zanícený odpůrce nacistického režimu. Během Norimberského procesu svědčil proti fašistickým zločincům, z čehož také čerpal ve své knize *Od požáru Říšského sněmu až k hořkému konci*. Hans Berndt Gisevius. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Berndt_Gisevius

¹³⁷ Jan Klepetář (1902 – 1978) překládal z francouzského, anglického, německého, španělského, polského jazyka. Mimo překladatelské činnosti psal básně, vedl časopisy *Studentská revue* a *Apollón* a přispíval do různých periodik, jako např.: *Ahoj*, *Nová Svoboda*, *Národní práce*, *Tribuna* atd. FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985-2008, s. 708 - 709. ISBN 9788020015723.

¹³⁸ Autor anotace neuveden. Květen, 1947, roč. III, č. 39, s. 3. (27. 9. 1947)

¹³⁹ Autor představen v předchozím bodě 21.

¹⁴⁰ Informace o překladateli bod výše.

¹⁴¹ Americký autor s židovskými kořeny David Goodis (1917 – 1967) se živil jako novinář, scénárista a autor detektivek a non – fiction žánru. David Goodis. In: *David Goodis* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.davidgoodis.com/>

Anotace ze dne 17. ledna 1948, čísla 3: „*Noční případ vás uvede do dnešního prostředí amerických velkoměst a rozvíjí osudy mladého muže, který po skončení 2. světové války se vrací k svému pokojnému zaměstnání, ale – stává se štvancem, po němž jde jak policie, tak i gangsterská tlupa.*“¹⁴²

Román je připodobňován k románu *Hospoda Jamaika*, ani zde nechybí milostná zápletka s krásnou a záhadnou ženou.¹⁴³

Hlavní postavou je James Vanning, bývalý námořník a nyní reklamní malíř. V prvním díle se dozvídáme, že je sledován detektivem Fraserem, který dostal Vanningův případ s tím, že se jedná o nebezpečného pachatele. Pachatele, jenž vykradl banku a zabil člověka. Fraser Vanninga nepovažuje za zločince a z celého případu je zmaten. Vanninga jednoho večera přepadnou gangsteři a pod hrozbou mučení od něho vyžadují ukradené peníze. V dalším díle se čtenář dozvídá, že Vanning byl pouze svědkem nehody těchto gangsterů. Oni vykradli banku a on aniž by tušil, že jsou zločinci, nabízí jim bezprostředně po loupeži svou pomoc po jejich autonehodě.

Gangsteři ho však vezmou jako rukojmího, dorazí do hotelu a Vanning se najednou ocitá sám v hotelu i s kufříkem plným peněz. Neví, co si počít a nechápe, kam se tlupa poděla. Rozhodne se utéct. Při svém útěku v sebeobraně zastřelí jednoho z gangsterů a prchá i s kufříkem. Vanningovi se podaří gangsterům uniknout i podruhé, ale detektiv Fraser ho neustále sleduje. Onou tajemnou kráskou je v tomto románu Marta, pohybující se na tenkém ledě. Vanning i Fraser mají podezření, že je spolčená s kriminálníky, ve skutečnosti je zamilovaná do jednoho z nich, do Johna. Fraser Vanninga dopadne a začne ho vyslýchat, společně s ním i Johna a Martu. Okolnosti kolem vraždy a loupeže se vyjasňují, ale nikdo stále nemůže přijít na to, kde je kufřík s penězi. Poslední, kdo kufřík držel v ruce, byl Vanning. Ten však rezolutně odmítá, že by peníze měl někde ukryté.

I přestože se snaží rozpomenout, jeho paměť ho zrazuje. Až po divoké přestřelce mezi gangstery, Fraserem a jím mu v mysli vyvstane vzpomínka na situaci, kdy kufřík upustil na blátivé cestě v lese a šel dál.

Román vycházel na stranách 5 a 10.

¹⁴² Autor anotace neuveden. Květen, 1948, roč. IV, č. 3, s. 5. (17. 1. 1948)

¹⁴³ tamtéž

Dobrodružný román s milostnou tematikou – americký autor

24) Eduard Kirchberger¹⁴⁴: *Lovci tragédií* (31. 1. 1948 – 26. 6. 1948/ č. 5 – č. 26),

22 pokračování

Eduard Kirchberger byl považován dle časopisu *Květen* za znamenitého českého reportéra. Anotace k románu byla uveřejněna dne 24. ledna 1948, v čísle 4. Redakce ho uvedla těmito slovy: „*Obrátme svou pozornost k lidem dnešním, k lidem z našeho masa a naší krve, poznejme je a milujme je. Naše reportážní série o slávě dělníkovy práce začne vycházet již v příštím čísle Května.*“¹⁴⁵

Román *Lovci tragédií* byl po reportážích s politickým námětem, prvním, s dělnickou a budovatelskou tematikou. Jedná se o „slavné postavy všedního života.“ Kirchberger jezdí po celém Československu a navštěvuje osoby, jež byly svými činy a vynálezy prospěšní společnosti, navštíví např. doktora Weicherze, velitele požární stanice Rajtra po velkém požáru, či ředitele zoologické zahrady Zdeňka Podaného atd.

Román vycházel na stranách 3 – 4, 10. *Budovatelská reportáž – český autor*

25) Jan Morávek¹⁴⁶: *Mamánek* (17. 4. 1948 – 10. 7. 1948/ č. 16 – č. 28),

13 pokračování

Anotace byla umístěna v čísle 15, dne 8. dubna 1948. Redakce se z dopisů čtenářů dozvěděla, že by uvítali více českých autorů. *Květen*, aby vyšel svým věrným odběratelům vstříc, zvolí román od českého autora Jana Morávka. Ten je dle redaktorů jeden z mála spisovatelů, který umí psát pro široké vrstvy a vykazuje určitou uměleckou úroveň.¹⁴⁷

Román *Mamánek* se odehrává na Sázavsku u rodiny Domáčekových. Nejmladší ze synů Venda, vyučený řezník, je v okolí všemi oblíben. Jeho matka by ho ráda viděla už ženatého a nejraději s bohatou slečnou Květou Vitoušovou. Květa je velice mírné povahy a to Vendu popuzuje. Větší náklonnost pociťuje k vyzývavé dívce Albíně. Ta ovšem jednoho dne zmizí, neznámo kam. Venda se tedy k radosti své matky ožení s Květou. Manželé si otevřou místní hospodu, dají do

¹⁴⁴ Eduard Kirchberger byl považován dle časopisu *Květen* za znamenitého českého reportéra. Více informací o autorovi v této kapitole. Autor této anotace neuveden. *Květen*. 1948. roč. IV, č. 5, s. 3 (31. 1. 1948)

¹⁴⁵ Autor anotace neuveden. *Květen*. 1948. roč. IV, č. 3, s. 3 (24. 1. 1948)

¹⁴⁶ Informace o autorovi v kapitole 3.2.

¹⁴⁷ Autor informace neuveden. *Květen*. 1948. roč. IV. č. 16. s. 5. (17. 4. 1948)

ní všechny finance, ale nedaří se jim. Venda se tedy rozhodne, že se přestěhuje do Prahy, tam se opět střetává s Albínou a začne se s ní potajmu scházet. To však nezůstane bez povšimnutí a Květa zanedlouho dostane anonym, ze kterého se dozvídá o poměru svého muže. Venda je Albínou poblázněn a s Květou se rozejde. Když však procitne, zjistí, že Albína není taková, za jakou ji měl. Její sobecká, hamižná a uzurpátorská povaha se začíná projevovat a Vendovi se začne stýskat po klidném životě v Posázaví.

Chce od Albíny odejít, ta to však odmítá dopustit. Jednoho dne je Venda zadržen policisty a odveden k výslechu, na jeho oblečení našli krev a je obviněn z vraždy ženy. Stráví ve vazbě několik týdnů, policii se ale v té době přihlásí mladík – opravdový vrah. Venda se během procesu dozvídá, že vše na něho připravila Albína. Venda se po všech útrapách vrací zpět domů a zakládá restauraci s názvem *Doma u Domáčeků*. Napíše Květě omluvný dopis, kde ji prosí o odpuštění a chce ji vše vynahradit. Květa by byla svolná, ale její matka je proti. Venda si pro Květu přijede osobně a její matku odprosí.

Román vycházel na stranách 5 a 10. *Psychologický román – český autor*

- 26) Egon Lustgarten¹⁴⁸: *Přelíčení s Arturem* (26. 6. 1948 – 2. 10. 1948/ č. 26 – č. 36), 11 pokračování

Detektivní román sledující vyšetřování vraždy mladé dívky Kate Haggertyové. Hlavním obviněným se stává Arthur Groome. Arthur Groome pracuje jako úředník, je ženatý a má děti. Kate se živila prostitucí, než byla zabita a dle svědkyně Lilly Dannsové měl být Arthur jejím stálým zákazníkem. Kate se prý stala jeho milenkou a svědkyně tvrdí, že on ji ze žárlivosti zabil. Arthur se tomuto obvinění brání a s obžalobou nesouhlasí. Odmítá i fakt, že by byli milenci.

Následně jsou však objeveny dopisy, které dokazují opak. Vyšetřování přitáhne pozornost novin a líčení se dostává do povědomí veřejnosti. Součástí románu je i výslech podezřelého. O jeho osudu musí rozhodnout porota. Jejich porada trvá celou věčnost a všichni už začínají být nervózní. Po hodině porota oznámí svůj ortel. Arthur je označen za vinného a popraven. V den popravy přijde

¹⁴⁸ Egon Lustgarten (1887 – 1961) byl rakouský dirigent a skladatel. Když se v roce 1938 připojilo Rakousko k Německu, emigroval do USA. V roce 1953 se vrátil zpět do Rakouska. V pozdějším věku se opět odstěhoval do USA, kde zemřel. Egon Lustgarten. In: *Lahrvonleitis Academy* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://www.lahrvonleitisacademy.eu/en/archive_egon_lustgarten.html

na ministerstvo dopis ohledně Arthurovy nevinu. Vraždícím má být přímo pisatel dopisu. Vysmívá se celému procesu a následně se přiznává ke svému činu: „Zabil jsem ji, aniž jsem vůbec znal její jméno. Zabil jsem ji, poněvadž ji i všechny ženy jejího druhu považují za poskvrnu božích tvorů.“¹⁴⁹ Popisuje průběh celého večera až do vraždy a vyhrožuje, že Kate není jeho poslední obět'. Ministr dopisu nevěnuje pozornost s tím, že se jedná jen o nějaký nezapomenutelný žert. Poslední věty románu však vypovídají, že další vražda na sebe nenechá dlouho čekat.

Román vycházel na straně 5 a 10. *Detektivní román – rakouský autor*

- 27) Alois Jirásek¹⁵⁰: *Filosofská historie* (10. 7. 1948 – 16. 10. 1948/ č. 28 – č. 38), 11 pokračování

Román byl poprvé otištěn jako román na pokračování v časopise *Světlozor* v roce 1877.¹⁵¹

Vypráví o životech a osudech studentů filosofie Frybortovi, Vavřenovi, Špínovi a Zelenkovi z fakulty v Litomyšli. Román začíná roku 1847.

Román vycházel na stranách 3 – 4. *Historický román – český autor*

- 28) František Navrátil¹⁵²: *Cesta na západ* (9. 10. 1948 – 20. 11. 1948/ č. 37 – č. 43), 7 pokračování

Pravdivý příběh o dvou uprchlících Křížkovi a Fulínovi, kteří chtějí emigrovat do Ameriky, z Čech utíkají přes Berlín, kde jsou zadrženi americkým důstojníkem a prosí ho o pomoc, poněvadž nemají žádné peníze. Dostávají se do Anglie. Tam se však setkávají s radikálním odmítnutím a šikanou. Křížek i Fulín věřili v západní demokracii, ale to, s čím se setkají, „není asyl, to je urážka našeho národa“,¹⁵³ vyčte Fulín jednomu z Angličanů. Po této zkušenosti jsou oba rádi, že se mohou vrátit zpět do Československa.

Román vycházel na straně 4. *Budovatelský román – český autor*

¹⁴⁹ LUSTGARTEN, E. Květen. 1948, roč. IV, č. 36, s. 10 (2. 10. 1948)

¹⁵⁰ Alois Jirásek (1851 – 1930) byl českým spisovatelem, dramatikem a 5 let byl senátorem. Jeho romány byly mimo *Května* publikovány např. v periodikách *Osvěta*, *Květy*, *Lumír*, *Zlatá Praha* a *Zvon*. Mezi jeho známá díla patří *F. L. Věk*, *Psolavci*, *Temno*, *Proti všem* atd. Alois Jirásek. In: *Alois Jirásek* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.aloisjirasek.cz/>

¹⁵¹ Autor neznámý: Květen, 1948, roč. IV, č. 28, s. 3 (10. 7. 1948)

¹⁵² Autor Eduard Kirchberger napsal tuto knihu pod pseudonymem František Navrátil. Informace o autorovi v této kapitole.

¹⁵³ Navrátil František (Eduard Kirchberger): Květen, 1948. roč. IV, č. 43, s. 10 (20. 11. 1948)

- 29) Marie Maliszewska¹⁵⁴: *Varšava! Vystupovat!* Přeložila Zdena Galasová – Brdlíková (23. 10. 1948 – 19. 3. 1949/ č. 39/1948 – č. 12/1949), 22 pokračování

Román vypovídá o životě v poválečné Varšavě a o jejím obyvatelstvu. Ti vytrvale pracují na obnově svého města po válce. Děj románu se odehrává ve vlaku na trase Paříž – Varšava. Zde se setkávají cestující, mezi nimi jsou i Poláci vracující se z emigrace, kde prožili celou válku.

Prvním cestujícím je Filip Barviňský, který žil po celou válku v Paříži, druhým redaktor novin Malkejevič, ten pobýval v Paříži pracovníčně jen několik dní, ale v době války pobýval v Polsku, dalším kapitán Andrej Čehryn, člen Andersovy armády, ten má ze svého návratu do vlasti smíšené a nedůvěřivé pocity. Posledním cestujícím je Maryta Sokolnická, jednoduchá žena, živící se tancem. Nejprve vlak dorazí do Prahy, kde všichni pošlou telegramy svým blízkým s informací o svém návratu. Po celou cestu až do Varšavy si osazenstvo vlaku vypráví své příběhy o čase stráveném v emigraci i doma před válkou.

Román vycházel na straně 10 – 11. *Dobrodružný román – polská autorka*

- 30) Michail Iljin¹⁵⁵: *Mezi dvěma moři*. Přeložil Jiří Voldán (27. 11. 1948 – 29. 1. 1949/ č. 44/1948 – č. 5/1949), 10 pokračování

Jedná se o reportáž ze zakavkazských republik: Gruzie, Arménie a Ázerbájdžánu. Vychází z knihy *Od Černého moře k moři Kaspickému*. Sám autor cestuje po těchto zemích a ve své knize vypráví o svých zkušenostech. Všude se intenzivně buduje a staví se nové továrny, automobilky, železniční trati, silnice, mosty atd.

Státy a jejich obyvatelé jsou zde popisováni jako „*vzory budovatelské práce, vzory výstavby a vzory země, které jdou vstříc šťastnému životu.*“¹⁵⁶ Každý díl reportáže je doplněn fotografií z místa, které spisovatel navštívil, a rovněž výrokem známých ruských představitelů (V. I. Lenin, I. V. Mičurin, J. V. Stalin atd.). Román vycházel na straně 4. *Budovatelská reportáž s autobiografickými prvky – ruský autor*

¹⁵⁴ Autorka, vlastním jménem Karolína Beylinová, pracovala rovněž jako redaktorka v polských novinách.

Autor této informace neuveden: Květen, 1948, roč. IV, č. 38, s. 10 (16. 10. 1948)

¹⁵⁵ Michail Iljin (zemřel roku 1947), jeho nejznámější dílo *Hory* bylo přeloženo do většiny evropských jazyků. Dále napsal např. *Sto tisíc proč, Kolik je hodin* aj. Michail Iljin. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/michail-iljin-17559>

¹⁵⁶ Iljin Michail: Květen, 1948, roč. IV, č. 44, s. 4 (27. 11. 1948)

Souhrn románů na pokračování v časopise Květen

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v časopise Květen

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	12	0 – 5	2
POLSKÝ	2	6 – 10	9
ANGLICKÝ	3	11 – 15	11
AMERICKÝ	5	16 – 20	3
RUSKÝ	3	21 – 25	4
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	1
NĚMECKÝ/RAKOUSKÝ	3	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	1	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	1	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	30		30

Tématika románů na pokračování v časopise Květen

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	13
MILOSTNÁ	0
DETEKTIVNÍ	3
RODINNÁ	0
BUDOVATELSKÁ	3
DOBRODRUŽNÁ	6
HUMORISTICKÁ	1
AUTO/BIOGRAFIE	1
PSYCHOLOGICKÁ	1
HISTORICKÁ	1
DĚTSKÁ	1
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	30

Doslov k analýze časopisu Květen

Do časopisu *Květen* byli bezkonkurenčně nejvíce zařazováni čeští spisovatelé (*Oldřich Formánek, Jaroslav Vozka, Miloš Kocourek, Ondřej Malý, Jiří Mucha, Čestmír Amort, Jan Drejs, Eduard Kirchberger, Jan Morávek, Alois Jirásek*), šest

autorů bylo původem ze Spojených států amerických (*David Goodis, Edna Ferberová, Daphne du Maurierová, Alice Tisdale Hobartová, Steward Alsop a Thomas Braden – jeden román, Louis Bromfield*). Shodně tři romány v *Květnu* měly ruské autory (*Vselovod Vojevodin a Jevgenij Ryss – jeden román, Michail Prišvin, Michail Iljin*) a anglické (*Arnold Meredith, Hugh Trevor Roper – dva romány*). Dále zde byli zastoupeni dva polští autoři (*Wanda Wasilewska, Marie Maliszewska*), dva Němci (*Hans Berndt Gisevius – 2 romány, Egon Lustgarten*), jeden Francouz (*André Guerber*) a jeden Australan (*Louis C. Mansfeld*).

Co se tematiky týče, bezkonkurenčně dominovala válečná (*Největší reportáž, Srdce v zajetí, Nepokoření z Brd, Pozor! Cela čís. 292, Nečasova účast v odboji, Jen Lásky, Nepochopitelný Jan, Pomocník Ďáblův, Záhada Hitlerovi smrti, Heydrich je to Heydrich, Blázen a jeho dvůr, Říšský sněm hoří, Atentát generálů*), následovala ji dobrodružná náplň románů (*Páv už nekřičí, Když nastaly bouře, Hospoda Jamaika, Dobrodruzi ze Saratogy, Varšava! Vystupovat!, Noční případ*), dále budovatelská (*Lovci tragédií, Cesta na západ, Mezi dvěma moři*) detektivní (*Přelíčení s Arturem, Slepý host, Na tajné frontě*) po jednom románu humoristickém/satirickém (*Zápisky z pohraničí říše římské po válkách germánských*), biografickém (*Karel, sedmý syn Josefův*), dětském (*Modré polární lišky*), psychologickém (*Mamánek*) a historickém (*Filosofská historie*).

Jak již bylo řečeno v úvodu, převládala zde válečná próza ve formě reportáží nebo románů od tuzemských i zahraničních autorů. Redakce se zajímala o populární autory té doby a jejich bestsellery, jako byli *Jiří Mucha, Louis Bromfield, Wanda Wasilewska, Edna Ferberová, Daphne Du Maurierová* ale i o lidovou/odpočinkovou tvorbu (*Jan Morávek, Ondřej Malý*). Od čtvrtého ročníku se rozšiřuje základna s budovatelským/výchovným námětem (Eduard Kirchberger, Michail Iljin). Detektivní žánr nebyl první tři roky zařazován a na stránkách *Května* se vyskytoval spíše sporadicky (*Egon Lustgarten*). Za zástupce vysoké literatury v *Květnu* bych jmenovala *Jiřího Muchu, Daphne du Maurierovou, Louise Bromfielda, Ednu Ferberovou a Aloise Jirásku*. Nejčastěji se objevoval román na jedenáct až patnáct pokračování.

Časopis *Květen* představoval pro tuto práci nejhodnotnější periodikum vzhledem k vysokému počtu románů na pokračování.

4.2 Román na pokračování v časopise Nový svět (1945 – 1948)

Čtrnáctideník¹⁵⁷ *Nový svět* začal vycházet 15. května 1945 na dvanácti stranách, pod záštitou *Ústřední rady družstev*. Vycházel každý pátek. Místo šéfredaktora vykonával po celou dobu existence časopisu Quido Palička¹⁵⁸, dalšími významnými zaměstnanci byli Milan Mašek¹⁵⁹, Hana Bílá¹⁶⁰ atd. Cena jednotlivého výtisku byla 2 Kčs, od čtvrtého čísla v roce 1946 se zvýšila na 3 Kčs.

U prozaických útvarů v prvním roce existence citelně převažuje válečná, poválečná a budovatelská tematika. Do časopisu jsou zařazeny reportáže, básně, povídky, historické, informativní články, příloha pro ženy, příspěvky pro družstevníky atd. Všechny příspěvky jsou doplněny fotografiemi, či kresbami. V časopise je znát výrazná podpora SSSR (titulky: *Radostné dny bratrství, Český národ Rudé armádě, Život v SSSR*) a naopak výrazné zbrojení proti Německu (titulky: *Co s Němci v pohraničí, Německá menšina atd.*).

V prvním ročníku časopisu nebyl román na pokračování zařazen, vyšel jen jeden krátký seriál o dvou pokračováních od autora Jindřicha Vedrala s názvem *Spravedlnosti cesta přímá, příběh o Karlu Assmannovi*. Ze zahraničních autorů byly vybrány povídky od Dostojevského, Irwinga, Panferova, či Colletta. V roce 1946 a 1947 bylo vydáno souběžně pět románů na pokračování, v roce 1948 čtyři. Vzhledem k jejich paralelnosti byly tisknuty na větší počet stran, zpravidla strany 4 a 5. 8 – 9, 10 – 11. Romány v *Novém světě* se mimo jiné zaměřovaly na vesnickou tematiku a hlavními postavami byly silné ženy se smutným až tragickým osudem. Velký důraz v námětech románů je rovněž kladen na válečnou tematiku i milostné příběhy. Zařazování byli výhradně čeští spisovatelé, až na dvě výjimky, kterou představoval první uveřejněný román od amerického autora Rollinse a román od francouzského autora Guerbera, se kterým jsme se setkali už v časopise *Květen*.

¹⁵⁷ Časopis *Nový svět* vycházel jako čtrnáctideník, v roce 1946 vycházel jen třikrát do měsíce

¹⁵⁸ Quido Palička se živil jako spisovatel a překladatel, aktivně překládal knihy z anglického a francouzského jazyka do českého, z anglického jazyka např. *Robinsona Crusoa* od Daniela Defoa, *Obratník raka* od Henryho Millera či *Synové a Rozdělený dům* od Pearl S. Brockové. Z francouzského jazyka např. román *Tereza Desqueyrouxová* od Françoise Mauriaca, který byl v roce 1952 oceněn Nobelovou cenou za literaturu. Quido Palička. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/prekladatele/quido-palicka-1733>

¹⁵⁹ Milan Mašek se stal vedoucím redaktorem v roce 1946 a na této pozici pracoval po jeden rok. JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. s 553. Praha, ÚČL AV ČR 2010

¹⁶⁰ Hana Bílá v letech 1948 – 1950 vykonávala pozici šéfredaktorky v *Novém světě*. Zdroj: tamtéž

Po únorovém převratu v roce 1948 se obecná skladba listu sice nezměnila, ale obsahově následovala komunistickou propagandu. V tisku se pravidelně objevovaly odkazy na *Rudé právo*, manifestace, komunistické sjezdy atd.

První román, jak již bylo udáno výše, začal vycházet v lednu v roce 1946. Jednalo se o 26 dílný román, *Život vrhá stín* od amerického autora Williama Rollinse jr. Román byl přeložen do českého jazyka šéfredaktorem Quidem Paličkou. Jako historicky prvnímu historickému románu mu byla přisuzovaná velká důležitost a v prvním lednovém vydání 10. ledna 1946 byl anotován následovně:

„Začínáme uveřejnovati román. Nepodobá se ovšem ničím morové literatuře. Večerů pod lampou anebo jiným sentimentálním výmyslům, vypočítaným na špatný vkus. Příběh, který svým čtenářům předkládáme, je práv jejich kulturní úrovni a popisuje život tak, jak opravdu je. Autor William Rollins náleží k velkým sociálním spisovatelům americkým, kteří spolu se Sinclairem, Steinbeckem, Ricem a jinými připravují nový zítřek amerického lidu. Je to dílo dokonale umělecké a odpustíte nám, bude-li místy drastické, drásavé anebo vzbudí-li spravedlivý hněv. Čekali jsme tak dlouho, poněvadž jsme vám chtěli poskytnout skutečné umění.“¹⁶¹

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen román *V rajchu na práci*.

Hlavní hrdina Čech František Stašek se dobrovolně rozhodl, že pojedje do Mnichova na práci v rámci totálního nasazení v době 2. světové války. Po doktorské prohlídce obdržel pracovní knížku s razítkem „*Dientsverplichtet am 13. XII. 1942*“ a výměr o „pracovním nasazení“ *zemského úřadu Mnichov*.¹⁶² Cestuje společně s ostatními českými dobrovolníky vlakem dlouhé dva dny a jeho obavy se stupňují. Cesta do neznáma sužuje jeho myšlenky.

Po příjezdu do Mnichova je všech pět set dobrovolníků ubytováno v hospodě, kde stráví první noc, na židlích, stolech, na pódiu, na svých zavazadlech, na podlaze, kde si každý ustele, tam spí. Franta nemůže v žádné poloze usnout, proto se vydává ještě s jedním z dalších „otroků“ na noční prohlídku města. Tam se mu naskytne pohled na zničený Mnichov, plný trosk a hromad sutin.

Další den i noc nastane opět čekání na rozdělení jednotlivců do různých závodů. Franta se dočká až večer, kdy je spolu s padesáti muži přiřazen k německému důstojníkovi, který je odvádí, aniž by kdokoliv věděl kam. Po dlouhém pochodu dorazí do pracovního

¹⁶¹ Autor anotace neuveden. Květen. 1946. roč. II. č. 1. s. 6. (10. 1. 1946)

¹⁶² MAŠEK, M a JUSTA, O: Nový svět, 1946, roč. II, č. 8, s. 8 (8. 4. 1946)

tábora s názvem *Sammellager Vill*. Hned první noc strávenou v lágru 22. prosince je okolí bombardováno, Franta popisuje své pocity i to, jak byli všichni nahnáni do smradlavé díry a čekali, zda přežijí, či nikoliv. Francouzi, Ukrajinci, Češi všichni se snažili vměstnat do díry suplující kryt.

Druhý den se dozvědí, že na práci budou odvedeni až za týden. Rovněž jsou seznámeni se způsobem, jak jsou pracující rozděleni podle své národnosti. Ukrajinci jsou zde bráni jako podlidi II. stupně a Francouzi s Čechy podlidi I. stupně. Od tohoto rozdělení se odvíjí přiděl jídla. Po Novém roce dostal Franta práci ve skladu, kde spolu se svými kolegy provozoval činnost spíše zbytečnou. Práce pro ně nebylo dostatek, tak je Němci zaměstnávali takovými úkony jako přendávání věcí z místa na místo.

Dny v továrně utíkají pomalu a Frantovi se stále více stýská po domově. Předstírá tedy nemoc, od lékaře dostane 14 dní pracovního volna a vydává se na dobrodružnou cestu do Čech, do Děčína, odkud pochází. Po cestě s velkým štěstím unikne gestapácké kontrole ve vlaku do Drážďan.

Když však dorazí do svého rodiště, čeká ho nemilé překvapení v podobě další kontroly přímo na nádraží, odkud byl odvezen přímo do děčínské věznice. Zde musel odevzdat všechny své věci, peníze i teplé oblečení a namísto toho dostal dřeváky, kalhoty a kabátec z drsného, nehřejivého materiálu. Žil zde v nelidských podmínkách několik týdnů, až do dne, kdy byl opět převezen zpět do Moosach, což byla samota blízko od Mnichova. Dva měsíce zde trpěl, dokud ho náhodou neobjevil kamarád z továrny. Byl předvolán k výslechu a za „útek“ byl odsouzen na čtvrt roku. Potom se mohl vrátit zpět do továrny. „*Poprvé v životě byl Franta rád, že vidí před sebou proklínanou šedou budovu – sídlo Alfa Werke.*“¹⁶³

¹⁶³ MAŠEK, M a JUSTA O.: Nový svět, 1946, roč. II, č. 24, s. 8 (28. 10. 1946)

Soupis románů na pokračování v časopise Nový svět (1945 – 1948)

- 1) William Rollins jr.¹⁶⁴: Život vrhá stín¹⁶⁵. Překladatel Quido Palička (10. 1. 1946 – 25. 11. 1946/ č. 1. – č. 26), 26 pokračování

Děj románu se odehrává ve Fullertonu ve státě Nová Anglie v továrně *Baumann – Jones*, kde se odehrává obrovská stávka několika tisíc dělníků. Příběh i místo je smyšlené, je však inspirované skutečnými stávkami, které se udály v roce 1929 v Bedfordu v Massachussetts a v roce 1929 v Gastonii ve státě Severní Karolína. Jednou z hlavních postav je mladý židovský chlapec, syn majitele továrny Jacoba Baumanna Harry Baumann. Zapříčiněním antisemitského rasového útoku na jeho osobu začne Harry popírat svůj původ, straní se své rodiny a dokonce podpoří stávku dělníků.

Prochází děsivými psychickými stavy, až se z něho stane duševně chorý recidivista. Jeho příběh skončí sebevraždou. Naprosto opačným charakterem se vyznačuje postava komunisty Larryho Marvinina: sebevědomý, puritánský moralista, jenž je připodobňován k reálnému vůdci stávky v Gastonii Fredu Bealovi. Dalšími postavami jsou partneři pracující v továrně portugalský imigrantský dělník Ramon Vieira a otrlá Irka Kathleen Bonner, přezdívaná Mickey. Ramon je povýšen a s Mickey se rozejde. Té se později narodí dítě, které pojmenuje po Leninovi.

Přestože hlavním tématem celého příběhu je stávka, zřetel je dáván více na postavy a jejich příběhy, než aby se detailně zaobíral jejím průběhem.

Román vycházel nejčastěji na straně 8. *Dobrodružný román – americký autor*

- 2) Autoři Milan Mašek¹⁶⁶ a O. Justa: V Rajchu na práci (8. 4. 1946 – 28. 10. 1946/ č. 8 – č. 24), 15 pokračování

Rozbor románu je uveden v úvodu kapitoly.

¹⁶⁴ Autor William Rollins jr. se narodil v roce 1897 v Massachussetts. Tvořil také pod pseudonymem Stacy O'Connor. Jeho politická orientace směřovala od roku 1930 až do jeho smrti v roce 1950 silně prokomunistickým směrem a to se rovněž odráželo v jeho tvorbě. Především v románu otiskovaném v *Novém světě*: *The Shadow before – Život vrhá stín*, jenž byl vydán v roce 1935 v Sovětském svazu, a v novele z roku 1938 *The wall of men*, inspirovanou Španělskou občanskou válkou. V souvislosti se svou další novelou o dospívání *The Obelisk* byl jeho styl psaní připodobňován k Jamesi Joycovi a jeho metodě. Ta se vyznačovala „proudem vědomí“ a vnitřním monologem. Dále napsal mysteriózní beletrii *Murder of Cyprus Hall* a *The Ring and the lamp*. Mezi jeho blízké přátelé patřil i Ernest Hemingway. Hemingway použil charakteristiku Rollinse ve své knize *Fiesta, i slunce vychází*, do jedné z hlavních postav románu Billa Gortona.

WALD, Allan M. *American Night: The Literary Left in the Era of the Cold War*. s. 10. ISBN 9780807837344.

¹⁶⁵ Kniha, *Život vrhá stín*, v USA nedosáhla výrazného úspěchu, prodalo se cca 2000 výtisků, Naopak v Sovětském svazu se stal bestsellerem. Zdroj: tamtéž

WALD, Allan M. *American Night: The Literary Left in the Era of the Cold War*. s. 10. ISBN 9780807837344.

¹⁶⁶ Milan Mašek byl jedním z redaktorů *Nového světa*.

Román nejčastěji vycházel na straně 5 nebo 9. *Válečný román – český autor*

- 3) Edvard Cenek¹⁶⁷: Původní reportážní série Nového světa: *Jak jsem stíhal válečné zločince*, kniha v originále nese název: *Jak jsem je stíhal* (10. 5. 1946 – 5. 8. 1946/ č. 12 – č. 18), 7 pokračování

Reportážní pásmo o životě generála profesora Bohuslava Ečera. Bohuslav Ečer byl odhodlaný bojovník za svobodu Československa v době 2. světové války. Po válce byl členem Komise spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, jako první vyslychal K. H. Franka, podílel se na stíhání válečných zločinců a předsedal jako soudce mezinárodního soudu v Haagu.

Přes všechny své zásluhy se v době komunistického režimu stal nepohodlným a při vykonstruovaném procesu odsouzen nejprve k trestu smrti, posléze k vězení na doživotí.

Román nejčastěji vycházel na straně 6. *Válečná reportáž – český autor*

- 4) František Komenda¹⁶⁸: *Minuty revoluce* (10. 5. 1946 – 5. 8. 1946/ č. 12 – č. 18), 7 pokračování

Časoběrný dokument z doby Pražského povstání probíhající v Praze ve dnech 5 – 9. května 1945. Děj je popisován autenticky minutu po minutě. „*Od velitelství Bartoše (ve skutečnosti generál Kutlvašer) přicházely příkazy, co se má hlásit městským rozhlasem do ulic.*“¹⁶⁹

Román vycházel na straně 4 nebo 6 – 7. *Válečná reportáž – český autor*

- 5) Dr. O. Novák¹⁷⁰: *Po stopách Werwolfů*. (2. 9. 1946 – 14. 10. 1946/ č. 20 – č. 23), 4 pokračování

Autentický román byl ohlášen anotací v čísle před svým vydáním: „*Začátek dokumentární reportáže z archivu Ministerstva národní obrany a Ministerstva vnitra v příštím čísle Nového světa.*“¹⁷¹

¹⁶⁷ Edvard Cenek (1904-1971) spisovatel, publicista a dramatik. Orientoval se především na reportáže a autobiografie. Zajímal se o vědu a 2. světovou válku. Pracoval v redakci *Českého slova* a *Naší cesty*, také přispíval do novin a časopisů: *Květen* např. s reportáží o českém sklu: *Česká pycha a chlouba* nebo *Svátek pro matky*, *Lidové noviny*, *Lumír*, *Právo lidu*, *Svět v obrazech*. Napsal díla: *Nekonečno*, *Odvážný pokus*, *Vešel jsem černochům*, *Vyzvědačka B 7 aj*. FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 802. ISBN 9788020015723.

¹⁶⁸ František Komenda byl hlasatel městského rozhlasu v době revoluce a zároveň autor této reportáže. Autor této informace neuveden: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 12, s. 6 (10. 5. 1946)

¹⁶⁹ Komenda František: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 12, s. 6 (10. 5. 1946)

¹⁷⁰ Dr. O. Novák se zabýval i fotografováním, např. velké množství jeho fotografií je k nalezení ve *Světě v obrazech* a do *Vlasty* přispěl s fotografiemi k reportáži: *Ženy jsou odvážnější*.

¹⁷¹ Autor anotace neuveden: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 19, s. 6 (20. 8. 1946)

Werwolfové byla organizace založena Němci v roce 1944. Její členi měli za úkol systematickou, podvratnou a sabotážní činností narušovat „*vnitřní frontu v zázemí okupovaných oblastí.*“¹⁷² Němci našli inspiraci na založení této organizace v románu od neznámého autora s názvem *Wehrwolf*. Román, jenž pojednává o období Třicetileté války. Popisuje příběh hlavního hrdiny sedláka Wolfa a jeho tlupy.

Tento román byl s označením povinná četba transportován do škol, do knihoven, nemocnic, úřadů i obchodů.

Román vycházel na straně 4. *Válečný román – český autor*

- 6) Podle scénária režiséra V. Kršky¹⁷³ upravila V. Trnková: *Housle a sen* (11. 1. 1947 – 8. 3. 1947/ č. 1 – č. 5), 5 pokračování

Příběh vypráví o talentovaném houslistovi Josefu Slavíkovi, který však neustále musí bojovat se svým sebevědomím. Velmi citlivě si veškerou kritiku bere k srdci, a to ho pak sráží na kolena. Navštíví koncert jednoho ze svých idolů Paganiniho a zapamatuje si noty jeho závěrečné skladby Campanella, která nikdy nebyla nikde zveřejněna.

Druhý den jde do Paganiniho domu, skladbu zahraje a tím ohromí jak Paganiniho, tak jeho společnost. Mezi hosty je i Anna Zásnecká, která Slavíka obdivuje, on ji však prozatím nevěnuje pozornost. Jeho obdiv patří Henriettě, snoubence hraběte Pavla Adama Laženského. Laženský všimnuvší si Henriettina obdivu vůči Slavíkovi, se ho snaží zostudit, prohlásí, že není žádný umělec, když se zmožil jen na napodobování Paganiniho skladby. Slavíka toto tvrzení zasáhne a zostuzen si slíbí, že na housle už nikdy nesáhne. Navštíví své rodné město Hořovice a jde si pro přimluvu k páteru guardiánovi – chce se stát knihovníkem. Páter zakročí a nedovolí mu s hraním na housle přestat. Přesvědčí ho tvrzením, že musí hrát pro svou vlast, pro zemi českou. To probudí v houslistovi svědomí a smysl pro povinnost.

¹⁷² Dr. Novák, O: Nový svět, 1947, roč. III, č. 20, s. 3 (2. 9. 1946)

¹⁷³ Václav Krška (1900 - 1969) ve svém profesním životě působil jako spisovatel, scénárista a režisér. Zdramatizoval dílo od Fráni Šrámka: *Stříbrný vítr* a napsal scénáře k filmům: *Měsíc nad řekou*, *Kluci na řece*, *Mladá léta aj.* Jeho díla: *Trilogie Země hovoří*, skládající se z románů *Zapomenutý rok*, *Toužení pod javorem*, *Hlas nejvroucnější*, dále *Odcházení s podzimem* – na základě této knihy napsal scénář k filmu *Ohnivě léto* a následně ho se svým kolegou i zrežiroval, *Klaris a šedesát věrných* atd. Za své zásluhy českému filmu získal Národní i Státní cenu, Uměleckou prémii a titul zasloužilého umělce. In: *Životopis: Osobnosti* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/vaclav-krska.php>

Následně obdrží dopis s pozváním do sídla Anny Zásnecké a odjíždí za ní do Vídně. V jejím domě se setkává s pianistou Frederikem Chopinem, chovají k sobě vzájemné sympatie a Chopin Slavíka osloví s nabídkou:

„*Chtěl bych s Vámi komponovat Slovanské adagio! Souhlasíte?*“¹⁷⁴ Oba se plni nadšení vrhnou do komponování. Chopin je však vroucně zamilovaný do Anny. Slavík zahlcen svou tvořivou myslí se tím nezaobírá. Anna, která od prvního okamžiku ve Slavíkovi našla zalíbení, ho svede a to vede k rozpadu „dua“ Chopin & Slavík. Chopin ve své ukřivděnosti spálí celou jejich práci a odmítne s ním nadále spolupracovat.

Slavík je z tohoto nepříjemného zážitku na pokraji jak fyzického, tak psychického zhroucení. Anna ho proto odváží do svého letního sídla a přesvědčí ho, aby jen odpočíval. Díky Annině obětavosti a péči se do ní Slavík zamiluje a po odpočinku ji následuje zpět do Vídně. Začne opět tvořit a připravovat se na svůj velký koncert. Anně po návratu učaruje „maestro di baletto“ Coco Cavallena, vroucnost pro Slavíka opadá a nakonec dá přednost Cavelenovi. Slavík se cítí podveden a zrazen, to ho však vybudí ještě k většímu výkonu. Po pár dnech na svém koncertu předvede nadlidský výkon, který zlomí i hraběte Lažanského a ten mu po koncertě vzdá svůj hold. Slavík už před koncertem vážně onemocní a po cestě na koncert do Budapešti umírá.

Román vycházel na stranách 10 – 11. *Psychologický román – český autor*

- 7) Julie Landová¹⁷⁵: *Na rodném* (22. 3. 1947 – 26. 7. 1947/ č. 6 – č. 15),

10 pokračování

Anotace k románu byla uveřejněna v čísle 5, dne 8. března 1947.¹⁷⁶

„*Přečtete si příběh venkovského děvčete, které vyrůstalo ve městě a našlo zde své povolání. Běta je kadeřnicí. Žije jako tisíce ji podobných – práce a trochu zábavy, starost a drobné radosti, to jsou korálky jejich dnů. Tu náhle dolehne tragická zvěst. Jen tolik vám můžeme napovědět z obsahu, který vás upoutá – Julie Landová je vypravěčkou, čtenou vždy se zaujetím.*“¹⁷⁷

Běta se dozví, že její matka je smrtelně nemocná, proto se za ní ihned vypraví na vesnici. Setkává se nejen s nemocnou matkou, ale také s jejím manželem

¹⁷⁴ TRNKOVÁ, V.: Nový svět, 1947, roč. III, č. 3, s. 10 (8. 2. 1947)

¹⁷⁵ Julie Landová, vlastním jménem Růžena Morávková – více informací o autorce v této kapitole v bodě 13.

¹⁷⁶ V této době časopis vycházel jako čtrnáctideník.

¹⁷⁷ Autor anotace neuveden: Nový svět, 1947, roč. III, č. 5, s. 10 (8. března 1947)

Martinem Maškem. Toho dlouhá léta viní z chamtivosti a z jejího odloučení od matky. Matka i přes Bětčinu péči umírá a Bětka se rozhodne zůstat dočasně na vesnici a starat se o hospodářství spolu s Maškem.

Její snoubenec Jindra Pavlát tuto situaci nese nelibě a naléhá na ní, aby se za něho vdala a vrátila se do Prahy. Běta s Maškem si na sebe začínají zvykat a Běta uzná, že mu křivdila a že její úsudek o něm nebyl správný. Její sblížení s Maškem zapříčiní její pochybnosti o svatbě s Jindrou. Zanedlouho se s ním rozchází a její náklonnost k Maškovi přeroste v oboustrannou lásku.

Román vycházel na stranách 10 – 11. *Milostný román – česká autorka*

- 8) Petr Sever¹⁷⁸: *Vlčice z Větrných plání* (26. 7. 1947 – 29. 11. 1947/ č. 15 – č. 24), 10 pokračování

Hlavní postavou je odhodlaná Dora Geier, německá žena a zároveň jedna ze skupiny Wehrwolfů. Ta měla za úkol v lese a ve skrytých cestách přecházet česko – německé hranice a přenášet zprávy, pokyny i různé pochybné předměty. Druhou zásadní postavou je Čech Vojtěch Kříž. Ten hledá nový domov pro svou rodinu a po dlouhé cestě dorazí do vesnice Větrná Pláň, která se mu díky pastvinám a lesům kolem zalíbí, připomíná mu jeho rodné Zálesí na Vysočině. Usadí se tam a založí hospodářství, netuší však, že se nachází v oblasti odlehlých skrýší Němců.

Stýská se mu po rodině a těší se na jaro, až za ním žena s dětmi přijedou na Větrnou Pláň. Při práci v lese náhodou potká neznámou ženu, která ho zaujme. Díky jejímu přízvuku se mylně domnívá, že pochází z Moravy. Ona přistoupí na jeho hru, přejmenuje se na Marii a vymyslí si smyšlený, srdceryvný příběh o své rodině. Zatímco Vojtěchovi nedá Dora spát, ona k němu cítí silnou nenávisť. Bere ho jako vetřelce na německém území. Přesto se jeho citové vzplanutí rozhodne využít ve svůj prospěch a v jeho stodole si s jeho dovolením ukrývá své „cennosti“. On si však naivně myslí, že jde o galanterní zboží, které má Marie prodávat. Při jejích návštěvách u Kříže si jí všimne desátník Kuneš a brzy odhalí, že se jedná o Němku a vzpomene si, že odsud měla už minulý rok

¹⁷⁸ Petr Sever, vlastním jménem Karla Müllerová. Ta pracovala jako novinářka do roku 1946. Ve třicátých a čtyřicátých letech pravidelně přispívala do periodika *Ozvěny domova a světa*. Pseudonym s mužským jménem prý používala, aby se vyhnula předsudkům o tvorbě žen – spisovatelek. Napsala novely *Romance z Kamy*, *Zpověď Angelice*, rozhlasové hry *Krok spravedlnosti*, *Pokání dědka Šantory* a pohádku *Kouzelný svět*, což byla jediná kniha, která byla publikovaná. JANÁČEK, Pavel a Michal JAREŠ. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003, s. 380. ISBN 8024606402.

odjet s transportem. Následně je odhalena celá skupina spolčená s Dorou, ta je však včas varována.

Ve své zlosti a nenávisti se chce pomstít Křížovi za to, že on okupuje její území a ke všemu si myslí, že by snad za ním chodila z čisté lásky. Mezitím Kříž ve své stodole objeví kulomet, pistole a jiné zbraně. Příběh končí vraždou Vojtěcha Kříže, Dora dokončí svou pomstu a zastřelí ho. Vzápětí na ní vystřelí Kuneš. Poslední věta ukončující román je tohoto znění: „*Kdo seje nenávist, na nenávist umírá – a běda všem, kteří svůj národ vždy znovu a znovu zavádějí na cestu zločinu.*“¹⁷⁹

Román vycházel na straně 10. *Válečný román – český autor*

- 9) Jiří Svetozar Kupka¹⁸⁰: *S námi do Anglie* (23. 8. 1947 – 4. 10. 1947/ č. 17 – č. 20), 4 pokračování

„*Z Vodičkovy ulice na Trafalgar Square a ještě kousek dál. Ten dodatek a ještě o kousek dál neznamena Národní třídu nebo Příkopy, ale kus řeči o tom, jak vypadá sedmimilionové město Londýn, jak se v Anglii jí a pije, bydlí a pracuje, jak se překvapenému Čechu přihodí, že obědvá v rodině s německými zajatci, jak se vloudí do doků v Southamptonu, aby zamával lodi, která veze Sokoly do New Yorku, co říkal Bevinův sekretář, když stál tváří v tvář 15 mladým a usměvavým Čechoslovákům.*“¹⁸¹ Součástí reportáží jsou i sdělené pocity mladých Čechů, kteří byli nadšení z vřelého přijetí ze strany Britů.

Román vycházel na straně 11. *Cestopis – český autor*

- 10) André Guerber¹⁸²: *Poslední diktátor* (23. 8. 1947 – 18. 10. 1947/ č. 17 – č. 20), 5 pokračování

Reportáž o „*Posledním diktátorovi*“ Franciscovi Francovi. V *Novém světě* označen jako „*největší a nejsurovější vrah španělského lidu.*“¹⁸³ Reportáž pojednává o jeho mládí v Galicii, následně o jeho studiu v Toledu, či jeho působení v Maroku, ještě než se dostal do politiky. Následně popisuje jeho působení v době před válkou i v době války a jeho spolupráci s Hitlerem

¹⁷⁹ SEVER, Petr: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 24, s. 10 (29. 11. 1947)

¹⁸⁰ Jiří Svetozar Kupka (1921 -?) pracoval jako spisovatel, scénárista a redaktor. Působil v několika redakcích časopisů, do nichž i přispíval. Jako např.: *Tvorba, Literární noviny, Nový život, My, Květy, Nový svět*, atd. Pracoval také jako dramaturg Čs. státního filmu. Podle jeho povídky *Port Philippe* byl v roce 1961 natočen celovečerní film *Smrt na cukrovém ostrově*. Jiří Svetozar KUPKA. In: [online]. 1994 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1266>

¹⁸¹ KUPKA, Jiří: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 17, s. 11 (23. 8. 1947)

¹⁸² Informace o autorovi v kapitole 4.1 na straně 39

¹⁸³ Autor této informace neuveden: *Nový svět*, 1947, roč. III, č. 17, s. 2 (23. 8. 1947)

i Mussolinim. Ti ho oba finančně podporovali. V závěru autor líčí situaci po pádu Berlína a rovněž politické okolnosti, které Francovi i po válce umožnily zůstat u moci.

Román vycházel na straně 2. *Válečný román – francouzský autor*

- 11) Zdena Rydvalová¹⁸⁴: Špendlík (10. 1. 1948 – 6. 3. 1948/ č. 1 – č. 5),

5 pokračování

Hlavní postavou románu je zdravotní sestřička Eva, která se musela vzdát studií na medicíně. Po její dlouhé službě v nemocnici ji v tramvaji osloví muž – Oldřich Drobný. Stráví spolu odpoledne na Matějské pouti a Eva mu věnuje špendlík. Eva pak v tramvaji potkává malé děvče, které ji nevraživě pozoruje a upustí před ní právě ten špendlík, který ona darovala Drobnému.

Eva nechápe, kdo děvče je a co po ní chce, až do doby, kdy do nemocnice přivezou paní Drobnou a před ní se opět objeví neznámá dívka, dcera manželů Drobných. Ta ji viní z rozpadu jejich rodiny. Eva se po této zkušenosti rozhodne opustit nemocnici a najít si místo v pohraničí.

Román vycházel na straně 10. *Psychologický román – česká autorka*

- 12) Autor neuveden: Ženy, které měly úspěch. Román pro Nový svět (10. 1. 1948 – 10. 7. 1948/ č. 1 – č. 14), 12 pokračování

Pojednává o ženách, které přispěly společnosti nepostradatelnými předměty. První příběh vypráví o Hannah Montagne, která vymyslela knoflíček do límce. Druhá osobnost je určitou zajímavostí pro tuto práci, vzhledem k tomu, že se jedná o spisovatelku jednoho z románů na pokračování – Pearl S. Buckovou, ženu, která získala Nobelovu cenu. Třetí významná žena je Marie Harellová, která vynalezla camembert. Jako čtvrtá je představena první černošská lékařka Dr. Malahlele, dále Louise Boydová, Američanka a jediná badatelka v Arktidě, Božena Láglerová – pilotka, soudkyně Anna Krossová atd.

Seriál vycházel na straně 11. *Informativní seriál – česká autorka (redaktorka)*

¹⁸⁴ Zdena Rydvalová byla autorka četby pro dívky, ženy a děti. Mezi její díla patří: *Škola na mýtině, Veselé prázdniny pod stanem, Alena hledá dobrodružství, Divoška Petra* atd. Autor této informace neuveden: *Nový svět*, 1947. roč. III, č. 1, s. 10 (10. 1. 1948)

- 13) Růžena Morávková¹⁸⁵: *Oklikou* (20. 3.1948 – 5. 11. 1948/ č. 6 – č. 19),

14 pokračování

Příběh z venkovského kraje. Hlavními postavami je manželský pár Američanka Ethel a Čech Jan Lankota, který se vrací po mnoha letech zpět do vlasti. Po svém příjezdu se Jan setkává se svou dávnou láskou Marií. Jan se s Marií chtěl oženit, ale její otec byl proti. Jan pro něho v tu chvíli nebyl dost dobrý. To v něm zanechalo velkou křivdu, proto se rozhodl, že se v zahraničí vypracuje a domů se vrátí jako nový člověk.

Marie má dvacetiletého syna Jeníka, který ji pomáhá s hospodářstvím a Jan se postupem času dozvídá, že Jeník je jeho syn. Jan se zmítá mezi dvěma světy, svou manželkou Ethel a nově nabytým životem v Československu. Snaží se vypořádat se svou minulostí. Jeho manželka Ethel celou situaci snáší s těžkostmi, přesto mu stojí po boku a podporuje ho. Zprvu se ho snaží pochopit, po nějaké době ale svou snahu vzdá a vrátí se zpět do Ameriky.

Jan přistoupí na rozvod a uvědomí si, že chce zůstat u své rodiny v Československu.

Román vycházel na straně 10. *Psychologický román s budovatelskou tematikou – česká autorka*

- 14) Marie Tippmannová¹⁸⁶: *O chléb vezdejší* (19. 11. 1948 – 12. 3. 1949/ č. 20/1948 – č. 5/1949), 9 pokračování

Anotace v čísle 19, 5. listopadu 1948: „V příštím čísle *Nového světa* shledají se čtenářky a čtenáři s novou románovou prací členky Syndikátu spisovatelů, Marie Tippmannové, která se jmenuje „*O chléb vezdejší*“. Děj románu začíná v květnových dnech roku 1945 a jeho ústřední postavou je člověk dnešních dní.“¹⁸⁷

¹⁸⁵ Růžena Morávková (1907 - ?) spisovatelka prózy pro ženy. Přispívala např. do časopisu *Pražanka*, jejím románům se zde dostávalo velkého ohlasu. Její díla: *Selská pýcha*, *Nezdárná dcera* atd. Používala pseudonym Julie Landová HEMELÍKOVÁ, Blanka. *Objev v populární literatuře*. Olomouc, 2008. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/2008/SMVII/9.pdf>

¹⁸⁶ Marie Tippmannová měla krutý osud, musela čelit perzekuci za protistátní činnost během 1. i 2. světové války. Své negativní zážitky se odrážely v její tvorbě. Kladla obrovský důraz na důležitost vlastenectví a češství. Svá díla psala především těm ženám, které musely ve svém životě tvrdě pracovat, jak je uvedeno v anotaci. Autor této informace neuveden: *Nový svět*, 1948, roč IV, č. 19, s. 10 (5. 11. 1948)

Marie Tippmannová, autorka, která se věnovala tvorbě pro ženy, dívky i pro děti. Velmi aktivně přispívala do periodik včetně románových sešitů pro ženy. Její romány zaznamenávaly nadprůměrný úspěch mezi čtenáři.

JANÁČEK, Pavel a Michal JAREŠ. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003, s. 211. ISBN 8024606402.

¹⁸⁷ Autor anotace neuveden: *Nový svět*, 1948, roč IV, č. 19, s. 10 (5. 11. 1948)

Marta spolu se svým dětmi čeká na svého muže, až se vrátí z války. Neubrání se rozporuplným myšlenkám, jaký její manžel po návratu bude a jak moc ho válka změnila. Jejich společné přivítání je velmi chladné, rozhodně ne takové, jaké si Marta představovala. I pro děti Matouše a Ludu je otcův návrat zklamáním. Jeho tvář i vystupování se změnilo. I on si uvědomuje změnu, kterou válka zapříčinila. Ve válce prožil peklo a to se na něm podepsalo. Je sice bývalý malíř, ale najde si práci v lese a hledá nový smysl života.

Román vycházel na straně 10. *Psychologický román – česká autorka*

15) Příběhy čtenářek: *Jak bylo* (19. 11. 1948 – 31. 12. 1948/ č. 20 – č. 23),

4 pokračování

Cyklus příběhů pěti různých žen z lidu v době okupace, jejich svědectví a zpovědi.

Román vycházel na straně 12. *Válečný seriál – české autorky*

Souhrn románu na pokračování v Novém světě

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v časopise Nový svět

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	13	0 – 5	6
POLSKÝ	0	6 – 10	5
ANGLICKÝ	0	11 – 15	3
AMERICKÝ	1	16 – 20	0
RUSKÝ	0	21 – 25	0
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	1
NĚMECKÝ	0	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	1	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	15		15

Tématika románů na pokračování v časopise Nový svět

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	7
MILOSTNÁ	1
DETEKTIVNÍ	0
RODINNÁ	0
BUDOVATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	1
HUMORISTICKÁ	0
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	4
HISTORICKÁ	0
DĚTSKÁ	0
CESTOPIS	1
INFORMATIVNÍ	1
CELKEM	15

Doslov k analýze časopisu Nový svět

Nový svět v první řadě nadměrně podporoval české spisovatele (M. Mašek a O. Justa – jeden román, Edvard Cenek, František Komenda, Dr. O. Novák, V. Trnková, Julie Landová, Petr Sever, Jiří Svetozar Kupka, Zdena Rydvalová, Růžena Morávková, Marie Tippmanová). Jediní dva mezinárodní autoři vybraní na stránky časopisu byli Angličan William Rollins jr. a Francouz André Guerber. Rollins byl rovněž zástupcem populární literatury.

Nejoblíbenější tematikou se stala válečná (*V rajchu na práci, Jak jsem stíhal válečné zločince, Minuty revoluce, Po stopách Werwolfů, Vlčice z větrných plání, Poslední diktátor, Jak bylo*) a psychologická tematika (*Oklikou, O chléb vezdejší, Housle a sen, Špendlík*). Dále po jednom přiřazení, dobrodružná (*Život vrhá stín*), milostná (*Na rodném*), informativní próza (*Ženy, které měly úspěch*) a cestopis (*S námi do Anglie*). Vedle válečné tematiky bylo zařazováno odpočinkové čtení pro ženy, hodnoceno jako nízká literatura (*Růžena Morávková, Marie Tippmannová, Zdena Rydvaldová, Julie Landová*).

V *Novém světě* jsme se poprvé setkali s románem napsaným přímo pro toto periodikum (*Jak jsem je stíhal, Ženy, které měly úspěch*). Nejčastěji vycházely seriály o čtyřech až patnácti pokračování.

4.3 Román na pokračování v časopise Svět v obrazech (1945 – 1948)

První číslo magazínu „*Svět v obrazech*“¹⁸⁸. *Obrázkový týdeník Ministerstva informací*“ bylo vydáno 15. června 1945. Tento časopis byl vydáván pod záštitou Ministerstva informací. Cena jednoho výtisku činila 6 Kčs. Každé vydání mělo v letech 1945 – 1946 16 stran, v roce 1946 – 1948 24 stran. Týdeník v prvním roce vycházel každou sobotu a od roku 1946 každou neděli.

František Novák¹⁸⁹ zde pracoval jako odpovědný redaktor a další kolegové ve sledovaném časovém období byli např. František Rachlík¹⁹⁰, Ladislav Štoll¹⁹¹ a Nina Bonhardová¹⁹². František Novák byl mimo své působení ve *Světě v obrazech* zaměstnancem Ministerstva informací a i list byl věnován zejména propagaci Ministerstva informací. „*Zejména v průběhu prvního ročníku se Svět v obrazech profiloval jako propagační periodikum Ministerstva informací, redakce věnovala značnou pozornost oficiálním státním akcím a propagaci vládního programu.*“¹⁹³

Stylem i obsahem je zřejmá velká podobnost *Světa v obrazech* s *Novým světem*. *Svět v obrazech* se výrazněji soustředil na fotografické zpravodajství, stejně ale plnil své listy zúčtováním s Německem¹⁹⁴ a budování dobrého jména Sovětskému svazu.¹⁹⁵ Je zde evidentní zásah Ministerstva informací vedeného komunistickým představitelem Kopeckým, např. v opěvování SSSR, v budovatelských heslech, v podávání informací ohledně sjezdu KSČ či o zestátnění československého filmu. Toto zestátnění je čtenáři prezentováno jako „*revoluční obroda filmů*“¹⁹⁶ a Vítězslav Nezval v této věci na manifestační schůzi českých filmových zaměstnanců dne 14. srpna 1945 mimo jiné pronesl: „*Aby český film v současné době nezašel ve stínu svých někdejších vývojově*

¹⁸⁸ Předchůdcem tohoto listu byl *Pestrý týden*, který byl založen v roce 1926 a ukončen 28. 4. 1945

¹⁸⁹ František Novák (1923 - ?) komunistický politik, novinář a poslanec Národního shromáždění.

František Novák. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Nov%C3%A1k_\(politik_KS%C4%8C\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Nov%C3%A1k_(politik_KS%C4%8C))

¹⁹⁰ František Rachlík byl rovněž šéfredaktorem Vydavatelství ministerstva informací pro edici časopisů, propagačních a obrazových brožur a plakátů. Od roku 1947 se stal odpovědným redaktorem *Světa v obrazech*.

¹⁹¹ Ladislav Štoll (1902-1981) celý život byl levicově zaměřen. Vedl časopis *Včela*, *Proletářský družstevník* a *Svět práce*. Ve třicátých letech začal pracovat v *Rudém právu* a *Tvorbě*, dále přispíval do následujících periodik: *Zemědělské noviny*, *Lidové noviny*, *Komunistická revue*, *Nový život*, *Obrana lidu*, *Mladý svět*, *Tribuna* atd. Ve svých dílech se zaměřoval na oblast letectví a stranic: *Člověk v aeroplánu*, *Politický smysl sokolství*, *Z bojů na levé frontě* atd. Od padesátých let působil na politické scéně, mimo jiné byl ministrem vysokých škol, ministrem školství, ministrem kultury. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945*. Vyd. 1. Praha: Brána, 1998, s. 511-513. ISBN 8071769401.

¹⁹² Informace o redaktorech jsou umístěny v kapitole 4.5

¹⁹³ JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu*. 1. *Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*, s. 553. Praha, ÚČL AV ČR 2010

¹⁹⁴ Autor článků neuveden: *Nový svět*, 1945, roč. I články v číslech roku 1945: *Čtyři české okresy jsou u Prahy, Němci vystěhovali a zpusťovali, CO S NIMI?, Po totální slávě, totální pád*.

¹⁹⁵ Autor článků neuveden. *Nový svět*, 1945, roč. I články v číslech roku 1945: *Stalin v mojich vzpomienkach, SSSR a Slovanstvo, Dík říjnové revoluci – Lenin v říjnu* atd.

¹⁹⁶ NEZVAL, Vítězslav: *Svět v obrazech*. 1945, roč. I, č. 6, s. 2 (25. 8. 1945)

kladných etap, musí nezbytně pomoci zestátnění revolučně se obroditi. Zestátnění filmu zaručuje všem opravdovým filmovým tvůrcům, že se budou moci po prvé uplatnit jako tvůrcové v plném slova smyslu. Necht' tento nástroj v našich rukou stane se chloubou naší kultury.“¹⁹⁷ Tento úryvek může rovněž sloužit jako důkaz zasahování Ministerstva informací do časopisu.

Hlavní náplní *Světa v obrazech* byly fotografie doplněné stručnými zprávami, zejména v roce 1945 dominovala dokumentární fotografie z období válečného i poválečného, obrazové reportáže. V roce 1946 byla do listu přidána kulturní rubrika a s ní i román na pokračování. Literární žánr, byl ale spíše v pozadí, větší důraz byl v rubrice kladen na film, divadlo a výtvarné umění. Až v roce 1947 se próza a zpravodajství vyrovnalo a začaly vycházet souběžně dva romány. Po únorovém převratu v roce 1948 list podporoval Komunistickou stranu a i počet románů se snížil na jeden, více Pavel Janáček: „*Celková změna v koncepci časopisu nastala v druhé polovině roku 1948, kdy podíl politické propagandy vzrostl na úkor informačně, popularizačně a relaxačně zaměřených příspěvků.*“¹⁹⁸

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen román *Cirkus život* od autora Jiřího Kröbera, který ve *Světě v obrazech* poprvé vyšel dne 26. července 1947 v čísle 30.

Román se odehrává v městečku Domanejlíp a o jeho občanech domanejlípských. Hlavními postavami jsou poštovní oficiál Anděl Bigám a jeho žena Uršula. Manželský pár se vzdal možnosti mít potomky, protože zastávali shodně názor, že děti jsou vlastně přítěží. Bigám Uršule pro zpříjemnění chvil ženy v domácnosti pořídil pár andulek. Uršula je velmi pobožná žena, která zastává přísné zásady. Pečuje o svého manžela, jak nejlépe dovede. Neuvědomuje si však, že svou přehnanou péčí si Bigám připadá jako „*vězeň uršulínský.*“¹⁹⁹

Bigám je neustále sledován jejím ostřím zrakem. Jít do městských lázní je pro Uršulu nepřipustné. „*Nehodí se prý pro rozvážného muže jeho let vystavovati nahé tělo na odív. A pokud prý jde o nutnou očistu těla, lze ji provozovat v mezích slušnosti v úzkém kruhu rodinném.*“²⁰⁰ Stejného přístupu se drží i v případě cirkusu, který právě

¹⁹⁷ tamtéž

¹⁹⁸ JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950.* s 553. Praha, ÚČL AV ČR 2010

¹⁹⁹ KÖRBER, Jiří: *Svět v obrazech.* 1947, roč. III, č. 30, s. 17 (26. 7. 1947)

²⁰⁰ tamtéž

přijel do města. Bigám však ještě tu noc počká, až Uršula usne a doslova uteče vstříc novým dobrodružstvím.

Před svým útekem bilancuje se životem s Uršulou a vzpomíná na jejich společná mladá léta. V cirkuse plnými doušky čerpá atmosféru dosud nepoznanou a připlete se k experimentu iluzionisty Achillese Jogy. Ten ho následně vybere jako svého „dobrovolníka“ a zve ho na podium. Bigám je zděšen, on jako ctěný úředník bude najednou všem pro legraci. Než se naděje, už stojí na pódiu vedle Jogy. Z žen se dobrovolně přihlásí mladá Bedunka Medová, přítelkyně prodavače Vincka.

Bigám je její krásou učarován a náhle se nerozpakuje nad tím, že stojí na pódiu před celým městem. Iluzionistův experiment spočívá ve spojení dvou osob stojících na pódiu a uvedení jich do nového společného života. Bigám, vzor všech ctností, se nechá strhnout krásou Bedunky. Působením iluzionisty a před obecenstvem se jako smyslů zbavený dvoří Bedunce. Toto představení však přeruší bouřka a všichni se rozprchnou do svých domovů. Bedunka s Bigámem se před bouřkou ukryjí v opuštěné rasovně. Bigám je připraven všeho se vzdát a začít nový život s Bedunkou. Ta je ze všeho zmatená, ale síla Bigámových milých slov, které doposud od nikoho neslyšela, ji přitahuje. Zanedlouho podléhá a smluví se s Bigámem na další schůzce.

Bigám se ráno vypraví domů za svou ženou. Ta ho vítá slovy: „*Kde jsi byl? Co ses to opovážil?*“²⁰¹ Bigám ji opáčí „*Pták nám ulít. Musel jsem ho jít chytit*“.²⁰² Jeho lež je hned odhalena, Uršula drží andulku pevně ve svých rukách, když však trochu povolí, zmatený papoušek tentokrát opravdu ulétne. Anděl si k Uršule nebere servítky a ta je zděšená z jeho proměny, ani její výhrůžky a příkazy nefungují. Bigám už není v její moci.

Bedunka se rozejde s Vinckem, připravená na životní lásku s Bigámem. Bigám dá výpověď v úřadu, kde pracoval dvacet let. Iluzionista Joga, který toto všechno způsobil, se vydá za důstojníkem Straširybkou. Sdělí mu, že Bigám s Bedunkou jsou očarovaní a nejednají v souladu se svým přesvědčením. Joga je kvůli bouřce nemohl vrátit do jejich přirozeného stavu a teď je nikde nemůže najít. Početná skupina v čele s Uršulou se tedy vydá zamilovaný pár hledat. Ti se jim snaží unikat, usídlí se v lese, daleko od civilizace a užívají si společné chvíle. Skupina hledačů se však jen tak nevzdává a neustále je pronásleduje. Bigám s Bedunkou jim úspěšně unikají. Bigáma

²⁰¹ KÖRBER, Jiří: Svět v obrazech, 1947, roč. III, č. 35, s. 17 (30. 8. 1947)

²⁰² tamtéž

začíná neustálé skrývání a putování zmáhat. Vydají se tedy vlakem daleko z městečka Domanejlíp. Ubytují se v neblaze vypadajícím hotelu, kde je dostihne Uršula s Vinckem, Jogou i Staširybkou. Strhne se divoký boj mezi všemi účastníky, iluzionista zamává ve vzduchu svou hůlkou a zakletí je pryč. Bedunka se vrátí k Vinckovi a Bigám ke své ženě Uršule. Všem tato zkušenost dopomohla k uvědomění si svých priorit. Autor použil ponaučení: „*Cti chlapce svého a drž se své ženy.*“²⁰³ Román končí slovy: „*Cirkus život již dávno zhasil poslední světla. Nad Domanejlípem se zavřela noc, noc nejkrásnější ze všech nocí. Neboť zítra odjíždí cirkus a začíná obyčejný a krásný život, v němž není bloudění.*“²⁰⁴

Soupis románů na pokračování v časopise Svět v obrazech

- 1) Vladimír Belajev²⁰⁵: *Světlo v mracích*. Přeložila Vlasta Petrovičová²⁰⁶ (13. 1. 1946 – 10. 2. 1946/ č. 1 – č. 5), 5 pokračování

Román o lvovském ghettu, kniha byla napsaná v době, kdy autor vstoupil do Rudé armády a pracoval jako válečný zpravodaj na všech frontách. Autor líčí poměry v ghettu, brutální praktiky německého gestapa, vraždění nevinných lidí a osudy těch, kteří se skrývali jeden rok v katakombách pod klášterem, vydrželi tam až do osvobození země a tím si zachránili život.

Román vycházel pokaždé na jiné straně: 5, 10, 11, 14, 20. *Válečný román* – ruský autor.

- 2) Wojciech Żukrowski²⁰⁷: *Šipka*. Přeložila H. Teigová²⁰⁸ (24. 2. 1946 – 7. 4. 1946/ č. 7 – č. 13), 7 pokračování

²⁰³ KÖRBER, Jiří: Svět v obrazech, 1948, roč. IV, č. 4, s. 17. (24. 1. 1948)

²⁰⁴ tamtéž

²⁰⁵ Vladimír Belajev byl ruským spisovatelem, žurnalistou a válečným zpravodajem. Autor této informace neuveden: Svět v obrazech, 1946, roč. II, č. 1, s. 5 (11. 1. 1946)

²⁰⁶ Vlasta Petrovičová (1903 – 1980) je známá jako filmová herečka a vůbec první ženská členka Osvobozeného divadla. Napsala divadelní hry (*Růžové dopisy*, *Děravá škorňe*, *Střídavě oblačno*) a filmové komedie (*Nezlob*, *Kristýno*). Po své herecké kariéře se věnovala překladům z ruštiny. Jejím druhým manželem byl spisovatel Vladimír Neff, se kterým spolupracovala na překladech těchto ruských spisovatelů: Lev Nikolajevič Tolstoj, Alexej Jugov Kuzmič, Michail Kočněv, Georgij Pavlovič a Jurij Nikolajevič Tyňanov. Známy spisovatel a novinář Ondřej Neff je synem Vlasty Petrovičové. Vlasta Petrovičová. *LIBRI* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/film/heslo/3640>

²⁰⁷ Wojciech Żukrowski (1916 – 2000) byl polský spisovatel, válečný dopisovatel, scénárista a literární kritik. Autor tvořil od roku 1943 do roku 1989, za celé období publikoval přes 40 knih. Proslavil se především díky své knize z roku 1946 *Z kraje mlčení* (*Z kraje mlčení*) a novele *Porwanie w Tiuturlistanie*. Kniha *Z kraje mlčení* obsahovala krátké novely o životě z Polska z období 2. světové války. Prosadil se i jako autor literatury pro děti.

Wojciech Żukrowski. In: *Oxford Reference* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803133553445>

²⁰⁸ Helena Teigová (1902 – 1986) vystudovala gymnázium v Polsku. Po absolvování gymnázia se vrátila zpět do Československa a zabývala se kulturním vztahům mezi Československem a Polskem. Od roku 1946 intenzivně překládala divadelní hry a prózu z polštiny do češtiny. Soustředila se především na díla od Boleslawa Pruse. Od autora Wojtěcha Żukrowskiho přeložila jeho další knihy *Dny porážky*, *Dům beze stěn*, *Pohádky z Džungle*, *Unos princezny*

Šipka je jméno klisny a ta je zároveň hrdinkou tohoto románu. „*Autor prostě, svěže a zajímavě líčí všední dny válečného dění, v němž není osudových rozhodnutí, v němž vojáci padají tiše jako klasy, když vydávají zrno a v němž hrdinkou je nádherná klisna, jejíž temná osudovost budí v nás lehký opar melancholie, který vítáme jako dávného milého známého, na nějž jsme zapomněli pro svištění bomb a válečné hrůzy.*“²⁰⁹

Román vycházel na straně 11 a 15. *Válečný román – polský autor*

- 3) Karel Nový²¹⁰: *Cesta mladičkého básníka* (14. 4. 1946 – 12. 5. 1946/ č. 14 – č. 18), 5 pokračování

Román se odehrává v Praze a hlavními postavami jsou matka Fričová a její šestnáctiletý syn Josef Václav Frič²¹¹. Paní Fričová má jedinou starost a to najít synovi ideální nevěstu. V románu vystupují i F. L. Čelakovský a jeho choť Bohuslava Rajska, Božena Němcová a Marie Panklová, sestra Boženy Němcové, do které se Josef zamiluje.

Román vycházel na straně 11. *Milostný román – český autor*

- 4) Eduard Fiker²¹²: *Tuň sedmi vil* (16. 6. 1946 – 10. 11. 1946/ č. 23 – č. 44), 22 pokračování

Hlavními postavami románu jsou atraktivní herečka Jarmila Emanuela Monarová a inženýr Bohdan Kabeš. Náplní románu je rovněž kompletní příprava divadelního představení, v němž Jarmila Emanuela hraje jednu z hlavních rolí.

Román vycházel na straně 13. *Milostný román – český autor*

- 5) Géza Včelička²¹³: *Odysseus ve Smyrně* (10. 11. 1946 – 22. 12. 1946/ č. 44 – č. 52), 7 pokračování

Violínky, Křest ohněm, Adrianiny noci a jiné povídky. Helena Teigová. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Helena+Teigova+>

²⁰⁹ ŽUKROWSKI. Wojciech: *Svět v obrazech*, 1946, roč. II, č. 7, s. 11 (24. 2. 1946)

²¹⁰ Informace o levicově zaměřeném autorovi jsou v kapitole 3.2

²¹¹ Známy český básník a spisovatel.

²¹² Spisovatel Eduard Fiker (1902 – 1961) se ve své tvorbě orientoval na detektivní, dobrodružné a humoristické romány. Před a v době 2. světové války pracoval jako šéfredaktor časopisu *Rozruch*, kam mimo jiných přispíval Bohuslav Čepelák. (Čepelák je jeden z autorů románu v této kapitole). Po válce působil jako filmový scenárista Československého státního filmu. Pravidelně přispíval do různých časopisů i denního tisku jako např.: *Světlozor* (román na pokračování s detektivní tematikou *Třetí batůžek* - originální název *Neklopitř*), *Svět v obrazech* (povídka L. P. 1492), *Beseda naší rodiny* (povídka *Z tulákových vzpomínek*), *Květen* (román na pokračování s humoristickou náplní *Emanuel v nesnážích*), *Národní politika* (detektivní román na pokračování *Její hra*), *Rozruch*, *Právo lidu*, *Lidové noviny*, *České slovo* aj. Publikoval také do časopisů pro mládež: *Malý čtenář* (román na pokračování *Stříbrný had*, *Mladý hlasatel* (romány na pokračování *Černý blesk* a *Společnost věčné punčochy*). Spolupodílel se na založení detektivního žánru v československé próze.

Eduard Fiker. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=18&hl=Eduard+Fiker+>

Román o známém cestovateli Antonínovi a jeho přátelích Josefu a Oldřichovi, kteří spolu plují ze Sofie do Bělehradu a poté z Cařihradu do asijského města Smyrny. Odysseus je jméno kapitána, který několik let plul se svou posádkou po sargasových ostrovech.

Vycházel na straně 17. *Dobrodružný román – český autor*

- 6) Elliott Roosevelt²¹⁴: *Jak on to viděl*. Přeložil Zdeněk Hora (20. 10. 1946 – 7. 6. 1947/ č. 41/1946 – č. 23/1947), 33 pokračování

V den uvedení tohoto románu byla na titulní stranu umístěna fotografie Franklina Delano Roosevelta společně s medailonkem o jeho zásluhách. Roosevelt je zde mimo jiné označován za muže, jemuž celý svět vděčí za mír.²¹⁵ Román mapuje život prezidenta, jeho zásluhy, myšlenky, názory atd. Román se skládá z následujících kapitol: *Pohled do zákulisí 2. světové války, Atlantická charta, Z Argentie do Casablanky, Konference v Casablance, Z Casablanky do Káhíry, Káhíra I, Konference v Teheránu, Ze zápisů z presidentovy cesty, Káhira II, Z Káhíry a z Teheránu do Jalty, Konference na Jaltě*.

Román vycházel nejčastěji na straně 9. *Biografický román – americký autor*

- 7) František Bárta²¹⁶: *Strom v plamenech* (5. 1. 1947 – 22. 2. 1947/ č. 1 – č. 8), 8 pokračování

Román vypráví o starém významném člověku, který si i přes svůj pokročilý věk udržuje bystrou mysl a stále má schopnost předávat své rozsáhlé znalosti dalším generacím. Nicméně už je smířen s tím, že jeho čas se brzy naplní. Jeho jméno není zmíněno, dozvídáme se však, že společnost mu dělá jeho obdivovatel a žák mladý básník Eckermann. Jedná se tedy o význačného německého básníka a dramatika Johanna Wolfganga Goetha.

²¹³ Levicově zaměřený Géza Včelička (1901- 1966) pracoval jako spisovatel a novinář. Působil jako šéfredaktor v levicovém časopise *Tramp* a jako redaktor v *Rudém právu*. Jeho tvorbu ovlivnil dělnický původ a jeho rodiště Praha. Prakticky ve všech jeho dílech se objevují autobiografické prvky. Orientoval se zejména na sociální tematiku. Mezi jeho důležitá díla patří reportáž *Kavárna na hlavní třídě* (1932), román *Policejní hodina* (1937), obě díla byla později zfilmována. LUKÁŠOVÁ, Darina: *Géza Včelička: Policejní hodina*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/52387/ff_m/Policejni_hodina.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Přispíval i do periodik, např. *Svět v obrazech* povídkami: *Setkání s Ibrahimem, Antonín jede do hor* atd.

²¹⁴ Elliott Roosevelt (1910 – 1990) byl synem amerického prezidenta Theodora Roosevelta (prezidentem v letech 1901 – 1909). Svou kariéru započal v roce 1946 s románem *As he saw it (Jak on to viděl)*. Během 2. světové války působil jako pilot v americké armádě. Napsal mnoho knih s detektivní tematikou, kde jeho matka Eleanor Rooseveltová vystupovala jako detektiv. Elliott Roosevelt, General and Author, Dies at 80. In: *NY TIMES* [online]. 1990 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1990/10/28/obituaries/elliott-roosevelt-general-and-author-dies-at-80.html>

²¹⁵ Autor medailonku neuveden: *Svět v obrazech*, 1946, roč. II, č. 41, s. 9 (20. 10. 1946)

²¹⁶ František Bárta (1894 – 1982) pracoval jako spisovatel a překladatel. Jeho díla např.: *Magnetická pole, Jen tak* atd. František Bárta. In: *Artarchiv* [online]. [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=prekladatel&lDosoby=31448> Autorovy povídky byly publikovány ve *Světě v obrazech*, např. povídka *Pas Peur*. *Svět v obrazech*, 1946, roč. II, č. 5, s. 7 (10. 2. 1946) poznámka autora

Během společně strávených chvil vedou dlouhé diskuse o osobnostech, jako např. Werther, Egmont, Kant, Schiller i o Goethově díle *Faust*. V románu jsou rovněž zmíněny návštěvy dam, jako byla Jana Schopenhauerová, matka známého filozofa, či Ulrika.²¹⁷ Po vykreslení idylické atmosféry v *Duryňském lese* se autor vrací na stejné místo po letech, kdy už Evropu tvrdě zasáhla válka. Melancholicky líčí prostředí Goethova města, které pod nadvládou nacistů dramaticky změnilo svou tvář. Dále líčí děsivé praktiky německých komandantů a krutý osud vězňů v koncentračním táboře.

Román vycházel na straně 17. *Válečný román – český autor*

- 8) Ladislav Mňačko²¹⁸: *Maďarské intermezzo* (22. 2. 1947 – 15. 3. 1947/ č. 8 – č. 11), 4 pokračování

Román začíná datem 15. března 1939 ve městě Chust a vypravěčem příběhu je sám autor Mňačko. Ten se nechce vrátit zpět do vlasti, dokud ji okupují Němci. Raději se chce vydat z Maďarska do Francie nebo Sovětského svazu. Cestuje přes tehdy ještě maďarské město Užhorod, Miškolc, Košice kde potkává svého přítele ze školy Vila Šterna, ten ho zrazuje od cesty do Francie a také mu raději doporučí SSSR, nejdříve ho ale přemluví, aby byl jeho hostem.

Mňačko zůstane u rodiny Šternů měsíc, když už je připraven odjet, zajme ho policie a odveze ho na policejní presidium. Zde je podroben několikahodinovým křížovým výslechům. Je obviněn z vyzvědačství a následně vyhoštěn. Román končí slovy: „*Za chvíli zastavil vlak v Michalanech na Slovensku. Netušil jsem, co mě čeká v zemi, kde vládly Hlinkovy gardy.*“²¹⁹

Román vycházel na straně 17. *Válečný román – slovenský autor*

- 9) Autor přepisu neuveden: *Bouře v opeře* – Podle filmu Lva Arnštama (3. 5. 1947 – 24. 5. 1947/ č. 18 – č. 21), 4 pokračování

Film o životě ruského hudebního skladatele Michaila Ivanoviče Glinky. Píše se rok 1804 a ve města Novospasskoje se narodil známý hudební skladatel M. I. Glinka, román dále pokračuje přes skladatelovo dětství, dospívání až po dospělost a vyzdvihuje jeho hudební nadání a talent, kterým fascinoval své

²¹⁷ Pravděpodobně Ulrika von Levetzow, Goethova mladá milenka a životní láska

²¹⁸ Slovenský spisovateľ (1919 – 1994) po válce vstoupil do Komunistické strany a v letech 1945 – 1953 pracoval v periodikách *Rudé právo* a *Pravda*. Po únorovém převratu aktivně podporoval komunistický režim a stal se privilegovaným novinářem. Ladislav Mňačko. In: *Spisovatele* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/ladislav-mnacko#cv>

²¹⁹ MŇAČKO, Ladislav: Svět v obrazech, 1947, roč. III, č. 11, s. 17 (15. 3. 1947)

okolí už od útlého věku. V roce 1836 se Glinkova prvního operního představení zúčastnil car s celým svým dvorem a on slaví úspěch po celém Rusku.

Román vycházel na straně 17. *Biografický román – autor neuveden*

- 10) Ivan Menšíkov: *Přátelé z dalekého tábora*. Přeložil J. Veis (1. 6. 1947 – 19. 7. 1947/ č. 22 – č. 29), 8 pokračování

Román je uveden něneckou²²⁰ průpovídkou tohoto znění: „*Úsměv milované dívky, jak krásné, jezero plné ryb – jak krásné ale na nebi celou noc září Nger Numgi a tvoje cesta ještě nezačala.*“²²¹

Hlavní postavou je dívka Toňa Kovyleva, která putuje spolu se svým průvodcem Chojkem. Touto cestou začíná její nový život, opustila Moskvu, svou rodinu a svého přítele Kost'u a sama se vydala do neznáma, aby se stala ředitelkou školy v Rudém čumu.

Má sice obavy, ale uklidňuje se tím, že není jediná a „*těžko bylo přece všem: i Felixovi Edmundoviči i Stalinovi i Vladimírovi Iljičovi.*“²²² Díky tomuto vědomí a obrázku Leninovi, který si veze sebou, v ní probouzí hrdost a odhodlání. Životní podmínky v čumu jsou náročné, Toňa doslova musí bojovat o přežití, především v důsledku mrazivého počasí a nedostatku jídla. Přes všechno ale bere své poslání jako dar. Potkává Vaska Charjaga, prvního stoupence vlády po svržení cara.

Román vycházel na straně 17. *Budovatelský román – ruský autor*

- 11) Jiří Kórber²²³: *Cirkus Život* (26. 7. 1947 – 24. 1. 1948/ č. 30/1947 – č. 4/1948), 27 pokračování

Román byl uveden následující větou: *Kratochvilná historie o lidech a pro lidi v níž je každý tak trochu hrdinou a která se odehrává všude a v každé době.*²²⁴

Tento román byl vybrán k důkladnému rozboru a je uveden v úvodu kapitoly.

Román vycházel na straně 17. *Humoristický román – český autor*

²²⁰ Něnecký autonomní kruh je součástí Ruska.

²²¹ Autor anotace neuveden: Svět v obrazech, 1947, roč. III, č. 22, s. 17 (1. 6. 1947)

²²² MENŠIKOV Ivan: Svět v obrazech, 1947, roč. III, č. 22, s. 17 (1. 6. 1947)

²²³ Jiří Kórber (1911 - ?) byl spisovatelem, básníkem, publicistou, autorem her pro rozhlas, televizi a divadlo. Od roku 1945 vedl vysílání pro mládež v Čs. rozhlasu, pak pracoval jako dramaturg Čs. státního filmu a v padesátých letech se jako dramaturg podílel na založení Čs. cirkusů. Přispíval do periodik: *České slovo*, *Divadelní noviny*, *Lidové noviny*, *Svět práce*, *Eva atd.* Jeho díla: *Zlatý oheň*, *Generál nepřichází aj.* FORST, Vladimír, OPELIK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 802. ISBN 9788020015723. Přispíval do *Světa v obrazech* i povídkami, např. *Výstřel v horách: Svět v obrazech*: 1947, roč. III, č. 1, s. 15 (5. 1. 1947), *Zelená píšťalka: Svět v obrazech*: 1947, roč. III, č. 12, s. 11(22. 3. 1947), poznámka autora

²²⁴ Autor anotace neuveden: Svět v obrazech 1947, roč. III, č. 30, s. 17 (26. 7. 1947)

- 12) Luigi Creatore²²⁵: *Tento svět je můj*. Přeložil Zdeněk Hora²²⁶ (3. 1. 1948 – 8. 5. 1948/ č. 1 – č. 19), 19 pokračování

Hlavní postavou románu je voják Victor F. Blake. Jednoho dne se ocitne v San Franciscu a netuší, jak se na západ USA dostal. Trpí ztrátou paměti. Své jméno si přečte ve svém průkazu, že je ženatý, pozná podle snubního prstenu a jakou má hodnost, zjišťuje dle své uniformy. Kvůli amnézii je převezen do psychiatrické léčebny. Je přesvědčen, že zde stráví jen jednu noc a až se zjistí, kam patří, bude transportován ke svému pluku. To se však nestane, Victor zůstává v léčebně a snaží se rozpomínat na své zážitky a zkušenosti z války.

V jeho představách se mu zjevuje Lee Benson, je to však jen imaginární osoba, která mu v rozpomínání nijak nepomáhá. V léčebně se seznamuje s dalšími pacienty Cohenem, Reynoldem, Kuchtíkem, Opičákem, Carterem a jeho lékařským dozorem je Dr. Mader. S Carterem se Victor pokusí jeden den utéci, to se mu však nepodaří a Dr. Mader už ho dál nechce léčit.

Victor se ve své zoufalosti obrací k Bohu, už ni nedoufá, že někdy zjistí, kdo je, či že se setká se svou rodinou. Dr. Mader si ho pozve k sobě do kanceláře a dává mu otázky ohledně jeho ženy, Victor je zmatený a říká, že podle fotografie si pamatuje její tvář. Doktor ho zavede do místnosti a tam přichází Victorova žena Connie a on si vybavuje život s ní. „*Connie, řekl jsem. A tentokrát jsem opravdu věděl.*“²²⁷

Román vycházel na straně 11.

Psychologický román s válečnou tematikou – americký autor

- 13) Eduard Fiker²²⁸: *Dětská rapsodie aneb Přízraky detektiva Krňocha* (31. 1. 1948 – 7. 8. 1948/ č. 5 – č. 32), 28 pokračování

Román se skládá ze tří záhadných příběhů: 1) *Černá mumie*, která ožila a pohybovala se v brněnských ulicích. 2) *Tajemný dragoun s knírem v dámské toaletě*. 3) *Tajemný lupič v brněnské mešitě*.

²²⁵ Luigi Creatore (1920 - ?): americký skladatel písní a producent, na začátku své kariéry se věnoval psaní knih. Psal písně i pro Elvise Presleyho, jeho muzikál *Bubbling Brown Sugar* vyhrál cenu Grammy Award for Best Musical Show Album. Luigi Creatore Bio. In: *IN* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.in.com/luigi-creatore/biography-178513.html>

²²⁶ Zdeněk Hora se rovněž věnoval psaní povídek a fejetonů, přispíval do *Světa v obrazech* např. povídkou *Příteli na hrob*. *Svět v obrazech*, 1948, roč. IV, č. 22, s. 14. (29. 5. 1948)

²²⁷ CREATORE, Luigi. *Svět v obrazech*. 1948. roč. IV. č. 19. s. 11. (8. 5. 1948)

²²⁸ Informace o autorovi v této kapitole.

Román vycházel na straně 17. *Román humoristického zaměření – český autor*

- 14) Ann Louis Strongová²²⁹: *Nad Čínou svítá*. Překladatel neuveden (22. 5. 1948 – 24. 7. 1948/ č. 21 – č. 30), 7 pokračování

„Reportážní román líčící velký boj čínského lidu za svobodu od známé anglické pokrokové novinářky Ann Louise Strongové, která ztrávila svých posledních pět let na území osvobozeném lidově – demokratickými armádami generála Mao Tsa Tungu.“²³⁰

Román vycházel na straně 10 a 11. *Válečný román – anglická autorka*

- 15) Bohuslav Čepelák²³¹: *Zpěv afrických dobrodružství* (7. 8. 1948 – 21. 5. 1949/ č. 32/1948 – č. 37/1949), 37 pokračování

Jak název napovídá, jedná se o román z afrického kontinentu, kam se hlavní hrdinové Harry J. Stanton a Mulla Bill, inspirováni cestovatelem Emilem Holubem a jeho knihou *Sedm let v jižní Africe*, vydali poznávat místní faunu, floru, obyvatelstvo, tradice, zvyky atd.

Román vycházel na straně 11. *Dobrodružný román – český autor*

²²⁹ Americká spisovatelka Ann Louis Strong (1885 – 1970) byla známá jako podporovatelka komunismu, Sovětského svazu a Čínské lidové republiky. Přispívala i do novin, např. *The Union Record* (podporovatel Sovětského svazu) Její díla: *Storm Songs and Fables. The King's Palac, The Song of the City*
Anna Louise Strong In: *History Link* [online]. 1998 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=255

²³⁰ Autor anotace neuveden: Svět v obrazech, 1948, roč. IV, č. 19, s. 11 (8. 5. 1948)

²³¹ Spisovatel a novinář Bohuslav Čepelák byl celý život členem trampské organizace, podílel se na založení časopisu *Tramp*, působil v levicově a komunisticky orientovaných listech jako *Rudý večerník*, *Trm* a v periodikách vojenského zaměření jako *Obrana lidu*, kde přispíval pod přezdívkou Irčan a Tim O'Brian. Rovněž přispíval do *Rodokapsu* a *Rozruchu*. V poválečném období od roku 1946 – 1952 vedl *Propagaci československého filmu*.
Bohuslav Čepelák. In: *Slovník českých nakladatelství 1849-1949* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovník-nakladatelství.cz/nakladatelství/bohuslav-cepelak.html>

Souhrn románu na pokračování v časopise Svět v obrazech

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v časopise Svět v obrazech

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	8	0 – 5	4
POLSKÝ	1	6 – 10	5
ANGLICKÝ	1	11 – 15	0
AMERICKÝ	2	16 – 20	1
RUSKÝ	2	21 – 25	1
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	2
NĚMECKÝ	0	31 – 40	2
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	1	80 a více	0
CELKEM	15		15

Tématika románů na pokračování v časopise Svět v obrazech

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	5
MILOSTNÁ	2
DETEKTIVNÍ	0
RODINNÁ	0
BUDOVAATELSKÁ	1
DOBRODRUŽNÁ	2
HUMORISTICKÁ	2
AUTO/BIOGRAFIE	2
PSYCHOLOGICKÁ	1
HISTORICKÁ	0
CESTOPIS	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	15

Doslov k analýze časopisu Svět v obrazech

V magazínu *Svět v obrazech* se nejvíce prosazovali čeští tvůrci, často levicově orientovaní (*Bohuslav Čepelák, Eduard Fiker, Jiří Körber, Ladislav Mňačko, F. Bárta, Géza Včelička, Karel Nový*). Nepředpokládaně redakce řízena Ministerstvem informací zahrnula do časopisu dva americké autory (*Elliott Roosevelt, Luigi Creatore*), což byl stejný počet jako v případě ruských spisovatelů (*Vladimír Belajev, Ivan Menšikov*), vybraná byla jedna anglická autorka (*Anna Louise Strongová*). V tomto případě musíme však vzít na zřetel, že autorka *Strongová* intenzivně podporovala komunistickou stranu a Sovětský svaz. V jednom případě se vyskytl polský autor (*Wojciech Żukorowski*).

Nejpopulárnější tematika ve *Světě v obrazech* byla válečná (*Nad Čínou svítá, Maďarské intermezzo, Světlo v mracích, Šipka*). Do magazínu nebyli zařazováni populární, či významní spisovatelé. Výjimku představoval *Elliott Roosevelt* s biografií svého otce a na rozhraní vysoké a nízké literatury by mohl být jmenován *Luigi Creatore* se svým románem *Tento svět je můj*. Ostatní autoři, kteří tvořili především milostnou (*Cesta mladičkého básníka, Tuň sedmi vil*), humoristickou (*Dětská rapsodie*), dobrodružnou prózu (*Zpěv afrických dobrodružství*) byli zástupci tzv. nízké literatury. Nejčastější počet zařazovaných románů na pokračování bylo 4 – 10 dílů. V časopise *Svět v obrazech* byl citelný vliv Ministerstva informací již od počátku jeho existence.

4.4 Román na pokračování v časopise Rada žen (1945 – 1946)

Historicky první číslo výhradně ženského časopisu vydala organizace *Rada československých žen* ve čtvrtek 16. srpna 1945. Organizace se v tiráži uváděla jako *majitelka a vydavatelka Rady žen*, její předsedkyní byla Dr. Milada Králová – Horáková.²³² Pozici šéfredaktorky listu vykonávala Míla Tilschová²³³ a odpovědné

²³² JUDr. Milada Horáková (1091 – 1950): známá novinářka a politička. Hodně se angažovala v otázce postavení žen ve společnosti. Rovněž zastupovala české ženy na mezinárodních konferencích. Během 2. světové války tvrdě vystupovala proti nacismu a byla členkou skupiny *Petiční výbor Věrní zůstaneme*. V roce 1940 ji i jejího manžela zajalo gestapo, vězněná byla do roku 1945. Po válce se vrátila zpět do Československa. Po návratu byla zvolena poslankyní *Prozatímního národního shromáždění* a také měla místo místopředsedkyně ve *Svazu osvobozených politických vězňů*. Jako předsedkyně *Rady žen* se v roce 1947 podílela na založení časopisu *Vlasta*. V roce 1948 byla odejita z *Rady žen* a začalo její pronásledování. Ve vykonstruovaném procesu byla odsouzena za velezradu k smrti oběšením a dne 27. 6. 1950 popravena jako jedna ze čtyř odsouzených (další popravení J. Buchal, O. Pecl a Z. Kalandra). Urna s jejím popelem nikdy nebyla předaná její rodině, ani není známo, kde se nachází. Milada Horáková se stala symbolem boje proti komunismu. Václav Havel ji věnoval řád T. G. Masaryka in memoriám.

Milada Horáková. In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/milada-horakova>

²³³ Míla Tilschová pracovala jako spisovatelka a redaktorka. Do ženských časopisů přispívala též do módní rubriky. TOMÁNKOVÁ, Petra. *Proměny životního stylu v první polovině třicátých let 20. století*. Brno, 2011. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/165345/ff_m/Diplomova_prace.txt. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

redaktorky Věra Urbanová. Další členky redakce byly uváděny: Jarmila Glazarová²³⁴ a Julka Spalová.

První číslo časopisu bylo vydáno na 16 listech, ale počet stran během jednoho roku existence časopisu kolísal a průměrně zahrnoval 12 stran. Jednotlivé číslo stálo 2,50 Kčs, druhý rok se zvýšilo na 3,50 Kčs. Už první číslo demonstrovalo svůj zájem o čtenářku, ženu sebevědomou, vzdělanou a emancipovanou. „*Ženy československé! Nehovoříme k vám slavnostními slovy. Vyzýváme Vás prostě k mobilizaci všech vašich sil a schopností, aby i z nich byl spoluvybudován nový, spravedlivý společenský řád.*“²³⁵ Příspěvky v časopise byly podávány ve výrazně budovatelském tónu a tomu také odpovídal výběr článků (články s názvy: *Ženy v domácím odboji, Ženy udržovatelky naděje, Hrdinky všedních dnů, Žena v revoluci* atd.), ty apelovaly na inteligenci žen, jejich schopnosti a možnosti se vzdělávat.

Literatura byla zastoupena spíše okrajově, větší důraz byl kladen na vzdělávací, informativní články, jedna strana byla určena pro inzerci. První vybranou prózou v prvním díle časopisu byla povídka *Bohatec a Chudý lazár* od autora Jaroslava Havlíčka²³⁶. I přestože se nejedná o román na pokračování, zařadila jsem ji do své práce vzhledem k významnosti autora a čtivosti povídky.

Povídka s poutavým příběhem vypráví o posmrtném životě sedřeného žebráka a lehkomyšlného boháče. Zatímco žebrák zakouší pro něho v životě nepoznaný odpočinek v ráji, boháč zvyknuvší na život v blahobytu a stále něčím rozptylován, má v pekle dlouhou chvíli, děsí ho představa mučení, která ho jistě čeká. Nechá se předvést před samotného představeného pekla Lucifera s prosbou, že chce konečně znát svůj

„*Prozaička, představitelka nových podob realistické prózy počátku 20. století, osobitě výstižnou předmětností a citlivostí psychologické analýzy a kresby prostředí. Jako jedna z prvních v čs. literatuře zachytila svět moderní měšťanské společnosti, zejména její intelektuální vrstvy, vzestup a rozklad buržoazních starých rodin i sociální probuzení dělnictva.* Tilschová také překládala anglické a americké romány, např. Charlese Dickense. Do časopisů přispívala už od mládí, ve čtrnácti letech vedla školní časopis. Přispívala do periodik: *Právo lidu, Ženský svět, Pestré květy, Pramen* atd. Její díla: *Vykoupení, U modrého kohouta, Tři kříže, Hříšnice a jiná próza* aj.) FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 927-932. ISBN 9788020015723.

²³⁴ Jarmila Glazarová (1901 – 1977): levicově orientovaná spisovatelka a redaktorka, byla jednou z členek redakce *Rady žen*. Přispívala do časopisů a novin: *Kultura Doby, Lumír, Rudé právo, Tvorba, Obrana lidu, Zemědělské noviny, Rada žen, Květy, Plamen, Literární noviny* atd. Ve své literární tvorbě upřednostňovala vesnickou prózu, postavy mladých žen a milostnou tematiku, její díla: *Vlčí jáma, Advent, Roky v kruhu, Chudá přadlena, Místopis srdce*, reportáže ze Sovětského svazu a východního Německa: *Výmarský deníček, Leningrad* atd. V roce 1959 byla jmenována národní umělkyní. FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008, s. 802. ISBN 9788020015723.

Jarmila Glazarová přispívala i do *Vlasty* např. povídkou *Zimní Moskva (poznámka autora)*

²³⁵ Autor úryvku neuveden. *Rada žen*. 1945, roč. I, č. 1, s. 2 (16. 8. 1945)

²³⁶ Spisovatel Jaroslav Havlíček (1896 – 1943) přispíval do různých periodik jako např. *Národní Listy, Lumír, Cesta* aj. Ve svých dílech se věnuje zejména psychologickým tématům, jedním z takových románů je bravurní román s názvem *Petrolejové lampy*, ten byl zfilmován Jurajem Herzem v obsazení s Ivou Janžurovou a Petrem Čepkem, další autorova díla: např. *Neviditelný, Synáček, Kalvach*. Jaroslav Havlíček. In: *Český jazyk* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/jaroslav-havlicek.html>

trest. K jeho překvapení mu však Lucifer opáčil, že „trýzeň je jen rázu duševního“. Člověk zde má zpytovat své svědomí nad hříchy, které za svého pozemského života spáchal. Bohatec však nemá pocit, že by se jaktěživ provinil, i přestože se Lucifer snaží jeho svědomí probudit. Boháč si stojí na svém: „*Konal jsem jen svou povinnost. Bojoval jsem a zvítězil. Kdybych byl podlehl, byl bych já šizen a vykořisťován. Silní žijí a slabí hynou. Nemám, co bych si mohl vyčítati.*“²³⁷

Lucifer poznal, že Bohatec nikdy nepřipustí svých hříchů, vzdal svůj boj a nechal ho odejít. Bohatec se procházel po pekle, podíval se nad ohromným plýtváním lidské energie, lidé, kteří dle jeho úsudku měli pracovat, se jen trýznili svými hříchy. Zanedlouho narazil na pekelnou bránu, odkud vedla cesta do nebe. I zde byl lidský potenciál nevyužit. Navštívil tedy Boha s nápadem, jak z nebe vytvořit lepší místo pro život plné radosti, luxusu a zábavy. Bůh vložil důvěru do boháčových rukou a ten pokračoval ve svém bezohledném a hrabivém konání stejně jako na zemi. Lazar se tím pádem dostal znova do pekla a dřel na Boháčův „*život na věky*“ v luxusu.

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen soubor povídek *Láska v pěti podobách* od Josefa Kopty. Vychází dne 23. srpna 1945 v čísle 2 a jako první román byl uveden tímto informativním medailonkem:

„*Nejprve čtete příběh, který si vyprávěli naši předkové v šestnáctém a sedmnáctém století řečí zdlouhavou, rozvleklou a nám již nesrozumitelnou, tedy dojista namáhavou. Spíše by vás odradila, nežli vábila. I bude se vám, troufáme, čísti snadněji v našem přepise, který zachovává starobylou intonaci, přitom však stále pečuje o epický spád, jemuž byly obětovány zejména předlouhé mravoučné traktáty, tak nezbytné za těch starých časů a tak zpomalující dějový ruch i tok. Láska v této podobě, láska převěrná, která tak dojímala všechny dobré křesťany, je spřízněná s jednou povídkou z Dekameronu a nezapírá to. Ale přesazena do naší severnější země je méně žhavá nežli její jižní sestra a více si pohrává s rozumem nežli s ohněm.*“²³⁸

Kniha *Láska v pěti podobách* se skládá z pěti milostných příběhu. Jako první je uveřejněn příběh s názvem *Dyonydes a Brygida*.

Příběh vypovídá o moudrém měštěninovi Perytonovi, který měl za ženu krásnou manželku Kleopatru. Manželka umřela a Peryton byl přáteli utěšován, že mu alespoň zbyly jeho děti. Peryton se však zapřísáhl, že dokud bude zdrav, svým dětem nic nedá

²³⁷ HAVLÍČEK, Jaroslav: Rada žen, 1945, roč. I, č. 1, s. 6 – 7 (16. 8. 1945)

²³⁸ Autor anotace neuveden: Rada žen, 1945, roč. I, č. 2, s. 4 (23. 8. 1945)

zadarmo. K jeho zármutku mu postupně zemřely všechny děti, až na Dyonydese. Peryton nesvolil ze svého rozhodnutí a syna nechal žít v chudobě, aby ho naučil skromnosti. Zanedlouho však vážně onemocněl a nechal si svého syna zavolat ke smrtelné posteli. Odkázal mu svůj majetek, ale kladl mu na srdce, aby si našel ženu poctivou a mravnou, i v případě, že by byla nejchudší ze všech.

Dyonydes měl stále v mysli otcovu vůli a jednoho dne potkal Brygidu. Dívku z chudých poměrů, avšak pracovitou, pokornou a ctnostnou. Rozhodl se, že to je žena, kterou si vezme. Jak si usmyslil, tak se stalo. Dyonydes se jednoho dne rozhodl, že z důvodu šíření dobré pověsti svého otce, pojedje do světa. Společnost mu dělali jeho druhové, mezi nimi i Krivinus. Ten si začal Dyonydese dobírat, jak si mohl vzít tak neurozenou ženu a vsadil se s ním, že ji svede, aby Dyonydes poznal, že není tak ctnostná, jak on si myslí.

Uzavřeli sázku a oba vsadili veškeré svoje jmění. Jako důkaz měl Krivinus přivést prsten, který Brygida nosila na svém krku. Brygida Krivina rázně odmítla, ale Krivinus se podle a podvodem k prstenu přesto dostal. S tímto důkazem se vrátil zpět k Dyonydesovi. Dyonydes přesto, že nevěřil ve zradu své ženy, dodržel sázku a Krivinovi ponechal veškeré své jmění. Zbyly mu jen jedny šaty a po deseti hřivnách stříbra. Dyonydes spolu s Brygid opustili hrad.

Dyonydes rozhodl, že se svou ženou odloučí a každý se vydá jiným směrem. Jeden půjde na východ a druhý na západ. Brygid narazila v lese na poustevníka a prosila ho ve své zoufalosti o radu. Poustevník ji nechal přešít šaty na mužské, ustříhнул ji vlasy, dal jí na chlapecké jméno Kastul a poslal do mládenecké školy. V té se učilo ctnostem a dobrým mravům. Kastul výrazně vynikal nad svými spolužáky, až jednoho dne hledali v městě Egbathanis písaře a Kastul hladce všechny ostatní zájemce předčil.

Kastula všichni uznávali a on všem vycházel vstříc. Při jedné své cestě, kdy jel Kastul orodovat za nešťastníky odsouzené k smrti, narazil na formana, který jim při náročné cestě k císaři pomohl. Kastul si formana tolik oblíbil, že ho udělal svým osobním vozkou. Vozka si při jedné příležitosti všiml, že Kastul má na noze stejné znamínko jako jeho milovaná žena Brygid a velmi ho to zarmoutilo. Svěřil se Kastulovi (Brygid) a ta v něm objevila svého muže. Prozatím si však nechala pravdu pro sebe, až do doby, kdy společně s Dyonydysem měli jet do Říma. Dyonydys se zdráhal, nechtěl se vydat do svého minulého bydliště a být tam poznán. Brygid však trvala na tom, aby ji

tam odvezl a pořídila mu škrabošku, aby zůstal v anonymitě. Brygid se pak odebrala k soudu, kde byl přítomen i Krivinus a před všemi soudci, představenými i ostatními lidmi vylíčila pravdu o hanebném Krivinovi. Ten byl odsouzen k smrti a jeho děti si vzali Brygid s Dyonydem do výchovy, aby z nich vychovali lepší lidi, než byl jejich otec.

Dne 13. září 1945 v čísle 5 byl započat první díl druhého příběhu s názvem *Zlé znamení*. Hlavními postavami Zlého znamení je prodavačka Barbora Nerudová a její syn Jeník (Neruda). Jeník chová hluboké city k vdané Karolíně Světlé a obdivuje ji jako jednu z nejnadanějších básnířek své doby. Svůj obdiv neschovává ani před svou snoubenkou Annou. Z velké lásky ke Světlé se rozhodne Annu opustit, protože žije stále v naději, že se mu brzy dostane opětované lásky od jeho idolu. Jednoho dne však dostává dopis od Světlé se slovy: „*Nepochopitelnou náhodou vyzradil se obsah naší korespondence. Jsem ochromena bolestí „jeho“.* Myslí, že nás chcete oba postavit na pranýř posměchu veřejného. Sbohem, tenkrát skutečně sbohem – buď šťastnější než já.“²³⁹ Zdrčen těmito slovy a vědomím, že všechny ztratil a spěchá domu za matkou. Svou matku v té chvíli spatřuje jako jedinou osobu na světě, která je mu nablízku, když ho všichni opustili.

Třetí pokračování nese jméno *Stříbrné anemonky* a vychází od 25. října 1945 v čísle 11. Opět se jedná o milostný příběh. Hlavní postavou je mladý sochař Daniel, který se díky úsporám svého otce vydal učit sochařinu od věhlasných odborníků do ciziny. Po návratu do Prahy svůj talent a získané zkušenosti zúročil a vytvořil sochu *Žena*, která však porotou nebyla doceněna. Ukřivděn se zařekl, že jeho další socha dosáhne vysokého uznání. Měsíce však plynou a Danielovi se nedaří. To se změní ve chvíli, kdy potká dceru své bytné Jarmilu a ta se stane jeho múzou. Jarmile, přestože má před svatbou s bulharským chlapcem Radkem, sochař rovněž není lhostejný, prožijí spolu pár hezkých chvil, ale Jarmila se po své svatbě musí odstěhovat do Bulharska. Vzpomíná však na sochaře celý život.

Její dcera Jarmilka se o matčině tajemství dozví a cítí se tímto příběhem i Danielem zcela omámena. Odjede tedy s babičkou do Prahy sochaře poznat. Její představy o něm, které si vytvořila z matčina deníku, však po dvaceti letech, které uběhly, nekorespondují

²³⁹ KOPTA, Josef: Rada žen, 1945, roč. I, č. 10, s. 8 (18. 10. 1945)

s realitou. Jarmilka vyléčená ze svých snů se vrací do Bulharska za svým přítelem a rodinou.

Dne 10. ledna 1946 v čísle 2 vychází čtvrtá novela *Žena a puritán* a dne 25. dubna 1946 v čísle 17 *Eliška a dva*.

Soupis románu na pokračování v časopise Rada žen (1945 – 1946)

- 1) Josef Kopta²⁴⁰: *Láska v pěti podobách* (23. 8. 1945 – 2. 5. 1946/ č. 2/1945 – č. 18/1946) 33 pokračování

Rozbor románu umístěn výše v textu.

Román nejčastěji vycházel na straně 4 – 5. *Milostný román – český autor*

- 2) Eva Vrchlická²⁴¹: *Z povídek o hercích* (30. 8. 1945 – 20. 9. 1945/ č. 3 – č. 6) 4 pokračování

Dne 30. 8. 1945 v čísle 3 vyšla povídka *Pod Topolem*, hlavními postavami jsou mladí milenci Ferda (Ferdinand Roztočil), který touží získat prestižní zaměstnání v divadle a herečka Vladinka. Ferdovi se podaří jeho sen splnit potom, co pomůže řediteli divadla v nouzi.

Román vycházel v každém díle na jiné straně: 5, 6, 10, 12, 13. *Milostný román – česká autorka*

- 3) Elsa Trioletová²⁴²: *Milenci z Avignonu*. Přeložila Věra Urbanová²⁴³ (6. 12. 1945 – 14. 2. 1946/ č. 13/1945 – č. 7/1946) 11 pokračování

²⁴⁰ Český spisovatel a básník Josef Kopta (1894 – 1962) se dostal do povědomí veřejnosti zejména díky své autobiografické tvorbě, napsal mimo jiné román Hlídač č. 47. Příběh o válečném veteránovi z 1. světové války, který si sebou nese hrůzné zážitky z fronty, které se neustále promítají do jeho současného života a ustavičně ho pronásledují. Román v roce 2008 zfilmoval Filip Renč, filmu se dostalo ocenění v podobě tří Českých lvů. Kopta v letech 1925 – 1931 pracoval v redakci *Národního osvobození* a v období 1933 – 1936 v *Lidových novinách*. Pravidelně publikoval do novin a časopisů jako např.: *Čechoslovák, Lidové noviny, Národní osvobození, Svobodné noviny, Svobodné slovo, Lidová demokracie, Právo lidu Literární noviny*.

Josef Kopta. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=775&hl=josef+kopta>

²⁴¹ Eva Vrchlická (1888 – 1969) dcera básníka Jaroslava Vrchlického. Do následujících periodik přispívala od svých 18 let, jako např.: *Zlatá Praha, Lidové noviny, Lumír, Venkov, Tribuna, Nové české divadlo, Literární svět, Národní divadlo, Právo lidu, Tvorba, Literární noviny* atd. Zkomponovala hru ve verších pro Československý rozhlas s názvem *Básník ve vlaku*. Eva Vrchlická. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2006 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1161>

²⁴² Elsa Trioletová (1896 – 1970) je s prvním dílem svého románu prezentována jako „význačná francouzská spisovatelka, choť básníka Aragona“. Autorka získala v roce 1944 nevyšší literární cenu Francie – Goncourtovu cenu. Svou první knihu vydala v roce 1937. Elsa spolu se svým manželem byli jedni z prvních odbojářů. Její poslední kniha „*Le premier accroc coute deux cent francs*“ nese ve svém názvu heslo, které londýnský rozhlas použil při ohlášení počátku invaze francouzským skupinám odboje. URBANOVÁ, Věra: *Rada žen*, 1945, roč. I, č. 13, s. 8 (6. 12. 1945)

Trioletová měla ruský původ, byla narozená jako Jurjevna Briková, jako pseudonym používala jméno Laurent Daniel. Ve svých dílech se zabývá poválečným vývojem, který pro ní byl velkým zklamáním. Díla: *Dobry večer, Terezo, Bílý kůň, Nikdo mě nemá rád* aj) Elsa Trioletová. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/elsa-trioletova>

Povídka *Vánoční skřítek* od Elsy Trioletové byla zveřejněna v *Radě ženy* v prosinci 1946.

V čísle 16, 6. prosince 1945 přichází redakce s novým románem na pokračování nesoucí název *Milenci z Avignonu*.

Milenci z Avignonu jsou autobiografickým dílem, příběh se odehrává v Paříži. Ústředními postavami jsou půvabná Julie Noelová, písařka letecké společnosti, a její teta Alina spolu s adoptovaným chlapcem, sirotkem ze Španělska, Josém. V roce 1939, když vypukla válka, všichni tři museli přesídlit do Lyonu a Julie se zde přidá k odboji. Poté cestuje po vesnicích, pomáhá parašutistům a ostatním „nepohodlným“.

Román vycházel na straně 8. *Válečný román s autobiografickými prvky – francouzská autorka*

- 4) Eva Vrchlická²⁴⁴: Z povídek o hercích (21. 2. 1946 – 21. 3. 1946/ č. 8 – č. 12)

5 pokračování

Román s názvem Sněhurka vypráví o početné rodině Houskových. Celá rodina žije v jedné místnosti přímo v divadle a všichni se angažují v divadelním světě jako herci, ceduláři, nápovědy atd.

Román vycházel na straně 8. *Rodinný román – česká autorka*

- 5) Květa Maralíková²⁴⁵: Námluvy (2. 5. 1946 – 30. 5. 1946/ č. 18 – č. 22)

5 pokračování

Anotace k románu v den vydání 2. května 1946, v čísle 22: „Přinášíme novou mladé autorky Květy Maralíkové, ta roku 1945 vydala svůj první román, *Dobří nepláčou, který přijala kritika jako jeden z nadějných příslibů naší literatury. Květa Maralíková vyniká úsilím o charakteristiku postav, pevnou stavbu a smyslem pro jazykovou výraznost a čistotu. Její novela „Námluvy předvádí postavu podivínského venkovského zvěrolékaře, jehož bizarní kousky jsou vysvětleny zajímavým psychologickým závěrem, který je vyvrcholením této povídky, vynikající živých a působivých výjevů.*“²⁴⁶

Hlavní postavou je doktor Holan, muž s vášní pro dravé ptáky a odmítající manželský život. Jeho přítel Václav Jeřábek mu však neustále klade na srdce, že se musí usadit a oženit. Doslova mu přikáže, aby se vydal

²⁴³ Odpovědná redaktorka *Rady žen*.

²⁴⁴ Informace o autorce v této kapitole.

²⁴⁵ Květa Maralíková (1921 - ?) psala především realistickou a vesnickou prózu. Autorka přispívala do *Vlasty* i povídkami, např. *Příběh Nadi Vorotilové, Koblíhy atd.*, do *Rady ženy* i povídkami *Kam na dovolenou, čili různé chuti lidé mají, Matka*. Její nejznámější dílo je *Dobří nepláčou* z roku 1945. Květa Maralíková. In: *Baila* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://baila.net/autor/38089953/kveta-maralikova>

²⁴⁶ Autor anotace neuveden: *Rada žen*, 1946, roč. II, č. 18, s. 4 (2. 5. 1946)

na vesnickou pouť, s tím, že tam si určitě najde nevěstu. Doktor pobaví celou vesnici, hýří až do rána, ale žádnou dívku si nevybere. Román končí nečekanou pointou, kdy si doktor Holan prohlíží starou fotografii s černou stužkou. Na fotografii je dívka, kterou si měl před dvanácti lety vzít a na kterou ani po tolika letech nemůže zapomenout.

Román vycházel na stranách 4 – 5. *Psychologický román – česká autorka*

- 6) Vera Caspary²⁴⁷: *Bedelie*. Přeložila Jarmila Štenglová (16. 5. 1946 – 24. 10. 1946/ č. 20 – č. 43) 23 pokračování

Anotace románu byla zveřejněna v den jeho prvního vydání.

Ústřední postavou románu je na první pohled dokonalá Bedelie Horstová. Všechny ženy ji obdivují a muži ji závidí jejímu manželovi Karlovi. Co ale stojí za její dokonalostí? Na povrch začínají vyplouvat podivné skutečnosti a začnou se dít znepokojivé události. První nastane, když je Karel otráven, jeho osobní doktor pojme podezření, že v tom mám prsty Bedelie. Karel se mu však vysměje. Doktor přesto do domu manželů Horstových dosadí ošetřovatelku, ta mu zároveň připravuje i všechno jídlo a pití.

Soukromý detektiv a zároveň blízký přítel Ben přijde ke Karlovi s podezřelým případem jedné ženy, která se za svůj život vydávala za Anabelu McKelveyovou, Chloe Jacobsovou a Maurine Barettoovou. Tato žena si pod každým jménem vzala jiného muže, který za dobu jejich manželství nešťastnou náhodou zemřel. Ženě pak byla vyplacena tučná pojistka a ona se vždy ztratila, neznámo kam. Karel nevěří, že by mohla být určitá spojitost mezi touto ženou a jeho milovanou manželkou. Postupně přece jen začíná přicházet na lži a nejasnosti, které slýchával roky od své ženy. Román končí sebevraždou/vraždou Bedelie. Příčina úmrtí není objasněna. Román nejčastěji vycházel na straně 8. *Detektivně společenský román – americká autorka*

²⁴⁷ Vera Caspary (1899 – 1987): americká spisovatelka a scénáristka židovského původu. Jejím neznámějším dílem byla novela *Laura*, která je považována za první psychothriller. *Laura* byla v roce 1944 zfilmována a stala se hollywoodskou klasikou. Získala ocenění za své novely *A Letter to Three Wives* a *Les Girls*. Hrdinky jejich románů jsou emancipované, nezávislé ženy, stejně jako byla ona. Napsala také svou autobiografii *The Secrets of Grown-Ups*. KNEAVEL, Ann. Vera Caspary. In: *Jewish woman's archive* [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://jwa.org/encyclopedia/article/caspary-vera>

- 7) Ema Řezáčová²⁴⁸: *Radostná událost* (6. 6. 1946 – 7. 11. 1946/ č. 23 – č. 45)
23 pokračování

Anotace k románu byla uveřejněna v čísle 22 dne 30. května 1946.²⁴⁹

Román se odehrává v domově důchodců a hlavní postavou románu je bývalá učitelka Hedvika Divišová. Ta před svými dveřmi jednoho dne objeví novorozeně, o které nikdo nejeví zájem. Vzhledem ke své stálé vitalitě a nadšení se rozhodne, že se o dítě postará.

Tento čin přivede do domova nebyvalé změny a přítomnost dítěte obrátí zaběhnutý cyklus doslova „vzhůru nohama“. Některé ženy se této přeměně brání, ale majorita obyvatelk domova ji přijímá pozitivně a s vděkem.

Román vycházel na stranách 4 – 5. *Psychologický román – česká autorka*

- 8) Jarmila Glazarová²⁵⁰: *Cyklus reportáží z Moskvy* (20. 6. 1946 – 10. 10. 1946/ č. 25 – č. 41) 15 pokračování.

Román byl napsán přímo pro časopis *Rada ženy*. Upozornění na nový román bylo uveřejněno týden před jeho zveřejněním v čísle 24, dne 13. června 1946. Autorka vypráví formou reportáže o cestě do Moskvy a o svých osobních zkušenostech, zážitcích a dojmech z Ruska.

Román vycházel na straně 3. *Cestopis – česká autorka*

- 9) Pantelejmon Romanov²⁵¹: *Zmatek nad zmatek*. Překlad Marie Mervartová²⁵² (14. 11. 1946 – 12. 12. 1946/ č. 46 – č. 50) 5 pokračování

Román o nevěrném architektovi Rostislavcevi a o nevěrné ženě profesora Timiho, Markétě Petrovně. Architekt se ke své nevěře dozná své ženě Lídě. Ta ho na základě jeho doznání nechce dále ve vztahu pokračovat. Profesor Timi své ženě nevěru odpustí. Architekt se nechce vzdát své ženy, přesvědčí ji, že milostné avantýry s profesorovou ženou rezolutně ukončil, což není pravdivé

²⁴⁸ Ema Řezáčová (1903 – 1997): spisovatelka a redaktorka v časopisech, neaktivněji přispívala do časopisů *Eva*, *Ozvěny domova a světa*. Ve čtyřicátých letech vedla redakci *Románových novinek*. Její první knihou byl román pro dívky z roku 1934 s názvem *Špička chce k novinám*, dále napsala v roce 1944 román *Čertovo kolo*, ve kterém zesměšňovala produkci laciné četby. JANÁČEK, Pavel a Michal JAREŠ. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003, s. 380. ISBN 8024606402.

²⁴⁹ Týden před zveřejněním románu

²⁵⁰ Informace o autorce jsou v úvodu této kapitoly.

²⁵¹ Panteleimon Sergejevič Romanov (1884 – 1938) byl ruským spisovatelem. Nejdříve vystudoval právnickou fakultu a pak se začal věnovat literatuře. Ve dvacátých a třicátých letech 20. století se stal jedním z nejznámějších ruských autorů. Jeho díla: *Diary of a Soviet Marriage, On the Volga and Other Stories, Without Bird-Cherry Blossoms*, from *Great Soviet Short Stories*
Panteleimon Romanov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Panteleimon_Romanov

²⁵² Překladatelka a spisovatelka Marie Mervartová přispívala svými povídkami do *Rady ženy*, např. s povídkou *Ruce, do Vlasty s povídkou Pan Přednosta...Na druhou, Ztracené stěvíce atd.*

tvrzení. Lída nakonec svolí a nevěru mu odpustí, aniž by tušila, že Rostislavcevo doznání byla lež.

Román vycházel na stranách 4 – 5. *Psychologický román – ruský autor*

- 10) S. Vondráčková: *U Zlaté váhy na Senovážném rynku* (28. 11. 1946 – 19. 12. 1946/ č. 48 – č. 51) 4 pokračování

Román je zaměřen na dějiny rodiny Červenků, začíná dopisem datovaným roku 1799 psaným Josefem Červenkou, v té době z fronty. Po válce se Josef vrátil do rodného Mšena a se svou ženou měl třináct dětí. Jedna z jeho dcer Pepinka se stane slavnou herečkou, vezme si za muže mladého doktora chirurgie Jana Špotta a nastěhují se do honosného domu číslo 981 u Zlaté váhy na Senovážném náměstí.

Dostává se do umělecké společnosti a potkává zde Boženu Němcovou. Ta se později přestěhuje do Domažlic, avšak udržuje se Špottem korespondenci. Špott si s pomocí dalších lékařů otevírá lázně, kam se jezdí léčit všichni z okolí, jeho podnik prosperuje a nejen to, i Praha se modernizuje. Je vystavena první plovárna, lidé podnikají výlety a užívají života. Do jejich života zasáhnou politické události. Špott je do roku 1848 ve vězení. Božena Němcová je zostuzena společností, odstěhuje se na Slovensko a její životní energie uhasíná, straní se společnosti a tráví čas o samotě.

V roce 1862 umírá a Špott s Pepinkou se zúčastní jejího pohřbu na Olšanech. V zemi vládne krutý Bachův režim. V roce 1867 hoří město Mšeno „*To Mšeno, z kterého si Špott před čtvrtstoletím odváděl s prken ochotnického divadla svoji Pepinku.*“²⁵³

Román vycházel na straně 4 a 4 – 5. *Historický román – český autor*

²⁵³ VONDRÁČKOVÁ, S: Rada žen, 1946, roč. 2, č. 51, s. 4 – 5 (19. 12. 1946)

Souhrn románů na pokračování v časopise Rada žen

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románů na pokračování v časopise Rada žen

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	7	0 – 5	5
POLSKÝ	0	6 – 10	0
ANGLICKÝ	0	11 – 15	2
AMERICKÝ	1	16 – 20	0
RUSKÝ	1	21 – 25	2
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	0
NĚMECKÝ	0	31 – 40	1
FRANCOUZSKÝ	1	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	10		10

Tématika románů na pokračování v časopise Rada žen

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	1
MILOSTNÁ	2
DETEKTIVNÍ	1
RODINNÁ	1
BUDOVATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	0
HUMORISTICKÁ	0
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	3
HISTORICKÁ	1
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CESTOPIS	1
CELKEM	10

Doslov k analýze časopisu Rada žen

Do časopisu *Rada žen* byli s velkou převahou umíst'ováni čeští autoři (*Josef Kopta, Eva Vrchlická, Květa Maralíková, Ema Řezáčová, Jarmila Glazarová, S. Vondráčková*). Každý ze zahraničních spisovatelů byl zařazen jen jednou: americká spisovatelka (*Vera Caspary*), francouzská spisovatelka (*Elsa Trioletová*), ruský spisovatel (*Pantělejmon Romanov*). *Caspary* i *Trioletová* představovaly výrazné spisovatelské postavy. *Trioletová* byla oceněna nejvýznamnější francouzskou literární cenou. Jen ve dvou případech byli autory muži a osmkrát ženy. V magazínu převažovala vzhledem k cílové skupině žen milostná (*Láska v pěti podobách, Z povídek o hercích – Pod topolem*), psychologická (*Námluvy, Zmatek nad zmatek*), sociální (*Radostná událost*) a rodinná próza (*Z povídek o hercích – Sněhurka*). Ostatní tematiky byly včleněny jednou: válečná (*Milenci z Avignonu*), detektivní (*Bedelie*), historická (*U Zlaté váhy na Senovážném rynku*) a cestopis (*Cyklus reportáží z Moskvy*). Nejčastěji byly zařazovány krátké romány do pěti pokračování.

4.5 Román na pokračování v časopise Vlasta (1947 – 1948)

Vlasta začala vycházet v roce 1947 jako nástupnický titul týdeníku *Rada žen*. O této změně byly čtenářky informovány v posledním 51. čísle *Rady žen* z 19. prosince 1946. „Upozorňujeme své čtenářky, že po Novém roce vyjde nový časopis *Vlasta* jako list *Rady* čs. žen.“²⁵⁴ Na vydávání se podílelo vydavatelství ministerstva informací *Svět v obrazech* společně s *Radou* čs. žen. *Vlasta* vycházela na šestnácti stranách a její cena byla 3,50 Kčs.

Pozici šéfredaktorky vykonávala Nina Bonhardová.²⁵⁵ Odpovědnou redaktorku zastávala stejně jako u *Rady žen*, Věra Urbanová. Název časopisu *Vlasta* značí mocnou ženu – bojovnici. „*Vlasta* slouží svým čtenářkám jako kamarádka, která má pět PĚ – potěší, pohladí, povzbudí, pomůže i poradí.“²⁵⁶ Obsahem časopisu byla zábavná četba jako román na pokračování, povídky, články o zdravé výživě, módě, o nových filmech,

²⁵⁴ Autor informace neuveden. *Rada žen*. 1946, roč. II, č. 51, s. 10 (19. 12. 1946)

²⁵⁵ Nina Bonhardová (1907-1981) se mimo svou profesi věnovala i psaní knih, mezi její díla patří: *Tanec rabů, Polyxena, Hodina závratí a Pohádky třeboňského kapra*. Stejně jako Milada Horáková také byla pronásledovaná komunistickým režimem. Z historie ženského časopisu *Vlasta*. In: *Blanka Kovaříková* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.bkovarikova.cz/texty/zajimavosti/z-historie-zenskeho-casopisu-vlasta.htm>

²⁵⁶ tamtéž

divadelních představeních, cestopisech. Část jedné strany byla věnována dětské příloze *Sluníčko sedmítečné* a nechyběla ani informativní četba zahrnující světové i domácí politické dění, rady, poučení atd. *Vlasta* měla sloužit jako mluvčí Rady československých žen, jak zmiňovala její zakladatelka Milada Horáková. V každém vydání *Vlasty* byly zařazovány dva až tři romány na pokračování. Zpravidla na stranách 6 – 7 a 11. V prvním roce 1947 převažovaly milostné romance s obsahem válečných motivů. V roce 1948 se od milostných témat začalo postupně upouštět a vystřídal je především oduševnělejší prózy řešící významnější životní a společenské situace. Po únoru 1948 byl obsah časopisu upravován a kontrolován komunistickým režimem.

K rozsáhlému rozboru byl v práci zvolen román, *Někde se setkáme/Somewhere I'll find you*. Jonny a Kirk jsou sourozenci pracující jako zahraniční dopisovatelé. Atraktivní blondýnka, rovněž novinářka Paula pak představuje osudovou ženu pro oba muže. Paula je přítelkyní Kirka, ale paradoxně chová hluboké city k Jonnymu. Paula je vyslaná do Hanoje, kde se ztratí a nikdo od ní nemá žádné práce.

Ještě před svým odjezdem se rozchází s Kirkem. Mezi bratry vznikne kvůli Paule konflikt. Ředitel Stafford nevědom si bratrské rozepře, vyšle oba bratry, aby Paulu našli. V Hanoji už se schyluje k válce a válečné přípravy vrcholí, bratři navštíví známého čínského reportéra Changa s prosbou o pomoc. Ten je shodou okolností informován o Paule a jejích aktivitách. Bratry doveze na místo, kde Paula zachraňuje čínské děti v nebezpečí a převáží je přes hranice. Bratři ji najdou na pokraji fyzických sil. Jonny ji ošetřuje, ale pak se rozhodne uvolnit místo bratrovi a odjíždí do Manily. Paula ho následuje a za pár dní dorazí i Kirk.

Oné noci, kdy se všichni tři sejdou ve stejném hotelu, je Manila přepadena a bombardovaná jako ostatní města napadená Japonci. John přikáže Kirkovi a Paule, aby ihned opustili město. Sám zůstává a z prvních řad „bitevních vřav“ píše zprávy do novin. Jeho zásluhou je pak *Chronicle* nejlépe informovaným deníkem v USA. Při svých výpravách narazí na svého bratra, který jako voják bojuje proti Japoncům. Rovněž se dozví, že Paula pracuje u Červeného kříže a pomáhá zraněným. Vzápětí Japonci zaútočí z břehu a Kirk je zastřelen. Jonny se setkává s Paulou a společně napíší článek do novin, kde oslavují všechny padlé v boji, kterého právě byli svědky.

Soupis románů na pokračování v časopise Vlasta (1947 – 1948)

- 1) Míla Pachnerová²⁵⁷: *Hořká i sladká* (9. 1. 1947 – 7. 8. 1947/ č. 1 – č. 29)
29 pokračování

Román z roku 1938. Hlavními postavami jsou dívka Alena Šolcová, Ludvík Heeg, a jeho mladá sestřenice Dáša Heegová. Dáša je školou povinná dívka, Ludvík koncipient a Alena akademická malířka.

Román vypovídá o milostném trojúhelníku mezi Alenou, Ludvíkem a Dášou. Ludvík se rozhodne pro svatbu s Alenou, jejich sňatek se však odloží, Dáša za tu dobu dospěje a promění se v přitažlivou ženu. Toho si všimne i Ludvík. Dáša chce Aleně jejího snoubence přebrat a tráví s ním veškerý svůj volný čas. Stráví spolu i večer ve *Společenském klubu*, kde je zavražděna herečka Lukešová. Ludvík je jeden z podezřelých, ale Alena mu poskytne alibi.

Ludvík vědom si svých příslibů k Aleně, chce na Dášu zapomenout. Dáša si však umane, že chce Ludvíka pro sebe. Před Alenou předvede Ludvíkovi žárlivý výstup, který ukončí tvrzením, že je s Ludvíkem zasnoubená. Ludvík nic nenamítá a Alena odchází. Dáša s Ludvíkem skutečně po této scéně tvoří nerozlučný pár, až do doby, kdy je mu Dáša nevěrná s profesorem Jiřím Duškem. Přizná se Ludvíkovi a on ji po jejím doznání opouští. Dušek o ní také ztratí zájem. Nešťastná Dáša spáchá sebevraždu a Ludvík se po její smrti opět začne ucházet o Aleninu přízeň.

Román vycházel na straně 11. *Milostný román – česká autorka*

- 2) Růžena Charlotta Urbanová²⁵⁸: *Bílý pták*. Přeložila Gabriela Žáková (16. 1. 1947 – 24. 4. 1947/ č. 2 – č. 16) 13 pokračování

Úvodník k románu: „*Osud malé země, smrtelně ohrožované mocným sousedem příliš jasně prozrazoval autorčinu úzkost o osud její drahé vlasti tehdy v pohnutých dobách předmnichovských.*“ *Proto její román nakladatel odmítl vydat. „Kdyby jen tušil, že dílo nejen prozrazuje mnoho o situaci, jaká tehdy*

²⁵⁷ Informace o autorce v kapitole 3.2

²⁵⁸ Autorka románu Růžena Ch. Urbanová (1888-1978), byla zejména uznávanou malířkou, dále se prosadila i jako spisovatelka a novinářka. Pracovala u tiskové agentury Čechopress sídlící ve Francii a rovněž jako fotoreportérka u společnosti General Press. Své romány psala ve francouzštině. Růžena Charlotta Urbanová. In: *Město Pavlíkov* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.pavlikov.cz/pavlikov-v-kostce/osobnosti/rchurbanova/>

byla, ale že i s ohromujícím přímo jasnozřivostí směle načrtává vývoj příštích událostí i s jejich neočekávanými podrobnostmi i vítězným koncem!²⁵⁹

Hlavními postavami je rodina Warney, patří do ní vynálezce Tomáš Warney, jeho manželka Beatrice, dcery Venezie, Lubin, Glorie a nevlastní syn Hélios. Héliovi praví rodiče zemřeli na záhadnou chorobu a zdá se, že Hélios je také nakažen, což se nepříznivě projevuje na jeho povaze. Francouzsky psaný román *Bílý pták* obsahuje sci – fi prvky z budoucnosti a pojednává o agresivním státě ohrožujícím malou, avšak malebnou zemi.

Román vycházel na stranách 6 – 7. *Dobrodružný román se sci – fi prvky – česká autorka píšící francouzsky*

- 3) Polá Gojawiczyńska²⁶⁰: *Hlavní město*. Přeložila Helena Teigová²⁶¹ (8. 5. 1947 – 16. 10. 1947/ č. 18 – 41) 24 pokračování

V 17. čísle *Vlasty*, dne 1. května, byl umístěn článek s vysvětlením vzniku románu *Hlavní město*. *Spisovatelka se vrátila do Varšavy hned po jejím osvobození Rudou armádou a – našla spoušť. Z předměstí Prahy, kde získala přístřeší, podnikala denní namáhavé vycházky na druhý břeh Visly a napsala každého dne jednu kapitolu. Proto je její obraz zničené Varšavy tak živý, bezprostřední, že její oči byly při psaní takřka upřeny na místo, kde německé běsnění dosáhlo vrcholu.*²⁶²

Román vypovídá mimo jiné o mladých Polkách Evě, Lucině, profesoru Michalovi a spisovateli Borajovi vracejících se do svého rodného města Varšavy po 2. světové válce. Do města zničeného a zasaženého válkou. Začínají se opět začleňovat do běžného života. Shledávají se se svými rodinami, přáteli. Najdou si práci a snaží se vytěsnit nebo alespoň potlačit bolestné vzpomínky na válku a na blízké osoby, které neměly to štěstí se vrátit zpět do Varšavy a během války zahynuly, nebo byly zabity. Román vycházel i v polském tisku v Londýně a byl během svého vzniku po kapitolách předčítán ve varšavském rozhlase.²⁶³

²⁵⁹ Autor úvodníku neuveden. *Vlasta*. 1947, roč. I, č. 2, s. 6 (16. 1. 1947)

²⁶⁰ Polská spisovatelka Pola Gojawiczyńska (1896 – 1963) byla jednou z nejznámějších polských autorek meziválečné literatury, za svá díla byla několikrát oceněna. Během 2. světové války byla vězněna, o svých zážitcích píše ve své knize *Krata*. Díla *Dziewczęta z Nowolipek a Rajska jabłoń*, byla zfilmovaná. Pola Gojawiczyńska. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Pola_Gojawiczy%C5%84ska

²⁶¹ Překladatelka Helena Teigová se v roce 1947 sešla s autorkou Gojawiczyńskou v Polsku a poté i v Praze. (více o autorce v kapitole 4.3.)

²⁶² *Časopis Vlasta*, 1947, roč. I, č. 17, s. 6 (1. 5. 1945)

²⁶³ tamtéž

Román vycházel na stranách 6 – 7. *Psychologický román – polská autorka*

- 4) Fan Vavřincová²⁶⁴: *Zlatá rodinka* (7. 8. 1947 – 25. 9. 1947/ č. 31 – č. 38)

6 pokračování

Anotace k románu je otisknuta 31. července 1947 v čísle 30.²⁶⁵

Román vypráví prostřednictvím jedné z hlavních postav Leopoldiny o radostech a strastech početné rodiny. Členové rodiny: babička Kristýna, maminka Pavlínka, tatínek, dědeček, sestra Kristýnka s manželem Karlem a jejich děti Karlík, Cecilka, Néminka a hospodyně Albína. Rodina je popisovaná jako bláznivá, hlučná, ztřeštěná, avšak milující a vždy držící při sobě. Leopoldina se seznámí s Františkem, studentem práv, moc by si ho přála představit rodině. Má však obavy, že až František pozná, z jaké rodiny pochází, rozejde se s ní. Se svým problémem se svěří starší sestře Kristýnce, ta nelení a celou rodinu připraví na večeři s Františkem. Všichni včetně dětí se slavnostně ustrojí a chovají se podle nejvybranějších způsobů.

Vše konají v dobrém úmyslu, aby Lee neodehnali ženicha. Strojená situace však vyvolává napjatou atmosféru, všichni jsou upjatí, chladní, žádný smích a vzrušené debaty, jak je u této rodiny zvykem. František je doslova zděšen „dokonalostí“ Leopoldiny rodiny a cítí se ponížen. Jeho rodina je dle jeho slov až moc prostá. Je odhodlán se vzdát Ley, aby ji neučinil kvůli svému původu nešťastnou. Lea ho promptně vyvede z omylu, odvede ho nenápadně zpět do domu a on má možnost vidět její rodinu bez obalu a ve své vší přirozenosti.

Román byl umístován na stranu 4. *Rodinný, humoristický román s milostnou tematikou – česká autorka*

²⁶⁴ Fan Vavřincová (1917 - 2012) pracovala jako spisovatelka a scénáristka. Spolupracovala s *Československou televizí, Československým rozhlasem a televizí Prima*. Fan Vavřincová přispívala povídkami i do časopisu *Sobota* s povídkou *JARO, Ondřej má nápad, Opravdový život, Axelovy historky, Axelovy trampoty, Lhář*, dále do časopisů *Vlasta, Květen, Svět v obrazech, Svobodné slovo, Dikobraz, Ahoj na sobotu, Ahoj na neděli* atd.

In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=591&hl=fan+vav%C5%99incov%C3%A1> + Povídky a romány na pokračování od Fan Vavřincové byly hojně zařazovány do periodik ve sledovaném období 1945 – 1948.

²⁶⁵ Časopis *Vlasta*, 1947, roč. I, č. 30, s. 6 (31. 7. 1947)

5) Máňa Voříšková²⁶⁶: *Zamilovaný duch* (2. 10. 1947 – 5. 2. 1948/ č. 39/1947 – č. 5/1949) 18 pokračování

Román byl anotován v čísle před svým vydáním, nicméně název románu, ani jeho autor nebyli prozrazeni.²⁶⁷

Hlavní postavy románu představují novinoví zpravodajové Kazimír a Želmíra z konkurenčních časopisů Rak a Štír. Oba reportéři jsou vysláni k tajemnému případu do opuštěného mlýna, kde se dle očitých svědků zjevuje duch. Ubytují se ve stejném hotelu a hned druhý den se seznamují s americkým profesorem, okultistou Morrisem. Ten přijel do Čech s americkým štábem jako odborný poradce specializovaný na spiritistiku a zve je na společnou exkurzi do strašidelného mlýna.

Zde vyjde najevo, že Želmíra je znamenité médium, vtělí se do ní duch bývalé obyvatelky mlýna, Rozy. Morris ji přemlouvá, aby s ním odcestovala do Ameriky. Želmíra kvůli svému snoubenci váhá. Ten o jejím odjezdu nechce slyšet, ale Želmíra se nakonec rozhodne pro dobrodružnou cestu. Profesor pro ni připraví večírek na rozloučenou, kde ji na přání všech hostů zhypnotizuje. Róza se znovu převtělí do Želmíry a uteče ze sálu do centra Prahy. Budící pozornost potkává Kazimíra a s nadšením se vloučí do jeho společnosti. Róza se vyzná Kazimírovi, že chce být jeho ženou a všude ho následovat. Ten je zmaten Želmíryným chováním, netuší, že je v ní vtělený duch Rózy. Róza Kazimíra dovede k pokladu, který ve mlýně nechali Němci, když byli vyhoštěni z Československa.

Román vycházel na straně 6 a 11. *Dobrodružný román s milostnou a mysteriózní tematikou – česká autorka*

6) Zpracovala V. Moravcová Podle filmu *Somewhere I'll find you/ Někde se setkáme*. (16. 10. 1947 – 4. 12. 1947/ č. 41 – č. 48) 8 pokračování

Anotace k románu vyšla i s fotografií dne 9. 10. 1947 v čísle 40. Fotografie je filmového zpracování *Somewhere I'll find you*, kde hlavní roli ztvárnili Clark Gable v roli Jonnyho Davise, Robert Sperling v roli Kirka Davise

²⁶⁶ Marie Voříšková (1907 - ?) byla česká spisovatelka a překladatelka z angličtiny. Své první knihy publikovala jako Máňa. Její knihy byly tematicky milostné a pohádkové. Rovněž psala dramata pro rozhlas a televizi. Její díla: *Noc v bouři, Tonča komediantka, Černý květ* atd. JANÁČEK, Pavel a Michal JAREŠ. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003, s. 382. ISBN 8024606402.

²⁶⁷ Časopis Vlasta. 1947, roč. II, č. 39, s. 6 (2. 10. 1947)

a Lana Turnerová ztvárnující Paulu Lane. Na titulní stranu 16. října 1947, v den, kdy poprvé vyšel tento román, je umístěna fotografie dvou hlavních protagonistů filmu.

Román vycházel na straně 4 a 6. *Milostný román s válečnou tematikou – česká autorka*

- 7) Helena Dvořáková²⁶⁸: Matka a syn (27. 11. 1947 – 8. 1. 1948/ č. 47/1947 – č. 1/1948) 6 pokračování

Anotace k románu vyšla 20. listopadu 1947 v čísle 46: „*Románová studie řeší problém dvou generací, poměr mezi matkou a synem, stále nerozřešený a stále časový, pokud budou žít rodiče se svými dětmi, a poměr dvou milenců, kteří spolu zápasí o lásku a věrnost.*“²⁶⁹

Román odrážel nezdravý, uzurpátorský přístup matky paní Urbanové ke svému synovi Emilovi. Emil, aby se zbavil matky, při první příležitosti naváže vztah s dívkou Anitou. Ani nedokončí školu.

Vztah však brzy skončí, vzhledem k Emilově nevyrovnané psychice. Ten skončí jako bezdomovec a alkoholik. Po mnoha letech ho matka potká zbědovaného na lavičce v parku. Emil má tendence před ní utéct, ale nakonec svoji snahu vzdává a opět je plně v její moci. Román popisoval znepokojivé následky, které přehnaná rodičovská kontrola způsobila.

Román vycházel na straně 6. *Psychologický román – česká autor*

- 8) Susanne Palsbo²⁷⁰: Ozdoba pro každou rodinu. Přeložila Milada Krausová – Lesná²⁷¹ (8. 1. 1948 – 15. 4. 1948/ č. 1 – č. 15) 15 pokračování

S novým rokem čtenářky vlákal do děje opět milostný román od dánské autorky s hlavní hrdinkou úřednicí Margit. Ta zjistí, že její vedoucí má na svědomí obchodní podvody a je ve vazbě. Tím se ona dostane na jeho pozici

²⁶⁸ Helena Dvořáková (1895 – 1970) se ve svých knihách zabývala sociálními problémy, psychologickou otázkou a historií. V roce 1945 vstoupila do komunistické strany a několik let tvořila v duchu komunistické ideologie. Její povídky a romány byly otiskovány v periodikách jako *Cesta*, *Lidové noviny*, *Právo lidu*, *Národní osvobození*, *Literární noviny aj*. Rovněž pracovala a přispívala do časopisu *Rada ženy*, např. s povídkou *Vteřiny*, do *Vlasty* s povídkou *Neviditelní přátelé*. Byla oceněna Jiráskovou cenou města Prahy za román *Bílými plameny*. Helena Dvořáková. In: *Knihovnicka* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.knihovnicka.net/autor/26-dvorakova-helena/zivotopis-biografie/>

²⁶⁹ Autor anotace neuveden. *Vlasta*. 1947, roč. II, č. 4, s. 11 (20. 11. 1947)

²⁷⁰ Suzanne Palsbo (1907 – 1989) pracovala jako spisovatelka a herečka. Autor této informace neuveden: *Vlasta*, 1948, II. roč, č. 1, s. 4 (8. 1. 1948)

²⁷¹ Překladatelka Milada Krausová – Lesná (1889 – 1961): překládala prozaistickou tvorbu 19. a 20. století ze severských jazyků, z angličtiny a nizozemštiny. Rovněž působila jako učitelka dánského a norského jazyka na ČVUT. Milada Krausová – Lesná. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Milada%20Krausov%C3%A11-Lesn%C3%A1>.

a usoudí, že by měla být jako vedoucí půvabnější pro kontakt se zákazníky. Kamarád Ulrik ji poté požádá, aby hrála jeho snoubenku, hra však přeroste v opravdový cit a oni se do sebe zamilují.

Román nejčastěji vycházel na stranách 4 – 5 a 6, 11, 13.

Milostný román – dánská autorka

- 9) Boris Gorbátov²⁷²: *Žena mezi muži*. Překladatel/ka J. H. (26. 2. 1948 – 18. 3. 1948/ č. 8 – č. 11), 4 pokračování

Román čtenářky zavedl až na polární kruh do výzkumné stanice. Oxana je jedinou ženou v celé posádce a mezi muži vzniká rivalita.

Román vycházel na stranách 6 – 7. *Milostný román – ruský autor*

- 10) Ione Sandberg Shriber²⁷³: *Jde mi o život*. Překladatel neuveden (8. 4. 1948 – 8. 7. 1948/ č. 14 – č. 27), 14 pokračování

Detektivní zápletky přichází v dubnu. Zde hraje roli láska, zášť a kriminální čin. Hlavní postavu Annu Rushovou se někdo snaží zabít. Anna však dlouhou dobu netuší, že osoba, která na ní připravuje smrtelné nástrahy, je její vlastní sestra. Ta ji chce sprovodit ze světa, aby se mohla provdat za jejího manžela.

Román vycházel na straně 6. *Detektivní román – americká autorka*

- 11) Květa Maralíková²⁷⁴: *Obraz za sklem* (22. 4. 1948 – 3. 6. 1948/ č. 16 – č. 22), 7 pokračování

Tragický román pojednává o dospívající dívce Kláře Eliášové. Ta si chce začít po maturitě užívat, seznamovat se s novými lidmi a poznat, co život nabízí. Do jejího bezstarostného dospívání však zasáhne smrt matky. Klára se stěhuje ke svému otci do Prahy, než odjede, seznámí se s mladým mužem Jiřím. Snaží se vyrovnat se smrtí matky, s odloučením od domova a Jiří je jí v těchto těžkých chvílích oporou. Píše jí dopisy a slibuje, že ji brzy přijede navštívit. Najednou dopisy ustanou a Klára nabývá pocitu, že Jiří o ní ztratil zájem. Za týden se dozví, že Jiří zemřel.

²⁷² Ruský spisovatel Boris Leontjevič Gorbátov (1908 – 1954), ostatní díla autora: *Nepokoření, Hrdinové Arktidy, Moje pokolení, Vojácká duše* aj. Přispěl povídkou *Satanau se vrací do Světa v obrazech*. 1947. roč. II. č. 9. s. 14. (28. 2. 1947) Boris Gorbátov. In: *FDB* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/lidi/121486-boris-gorbatov.html>

²⁷³ Ione Sandberg Shriber (1911 – 1987), za svou první novelu *Head over heels in Murder* získala ocenění v soutěži *Mary Roberts Rinehart Mystery Novel Prize Contest*. Psala převážně mysteriózní detektivky. Její nejznámější díla jsou: *Ready or not, Never say die, As long as I live, The last straw* atd. Ione Sandberg Shriber. In: *Shelfari* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.shelfari.com/authors/a1002592023/ione-sandberg-shriber/>

²⁷⁴ Informace o autorce v této kapitole.

Román vycházel na straně 14. *Psychologický román – česká autorka*

- 12) Fan Vavřincová²⁷⁵: *Co máte proti osudu?* (13. 5. 1948 – 22. 7. 1948/ č. 19 – č. 29), 11 pokračování

Pro čtenářky již známá autorka Vlasty Fan Vavřincová, opět v časopise s humoristickou povídkou.

Hlavními postavami jsou Silvestr Kolář, jeho snoubenka vypočítavá a hamižná Isabella. Isabella pojme podezření, že se Silvestr zajímá o slečnu Lucii Laškovou a začne ho kontrolovat. Přestože nemá k žárlivosti důvody, dělá mu ze života peklo. To spojí Silvestra s Lucií a Silvestr ji později požádá o ruku.

Román vycházel nejčastěji na stranách 4 – 5, 14. *Milostný román s humoristickou tematikou – česká autorka*

- 13) Anne Sholto²⁷⁶: *Kouzlo svatebních šatů*. Přeložila G. V. (15. 7. 1948 – 2. 9. 1948/ č. 28 – č. 35), 8 pokračování

Hlavními postavami jsou majitelka módního salónu Soňa Charnleyová, její syn Dan a její zaměstnankyně návrhářka a modelka Rea. Rea připravuje honosné svatební šaty pro svou přítelkyni Milli. Netuší však, že Milli nastávající je její přítel Michal. Zhrouť se jí svět, ale po několika dnech ji Michal kontaktuje a přesvědčí ji, že si ji chce vzít. Rea ve své roztěkanosti ztratí náskres speciálních svatebních šatů a návrh je ukraden konkurenční společností.

Zanedlouho se přizná Rey kolegyně Líza, že návrh sama dala svému bratranci, který pracuje u konkurence. Dan po tomto zjištění odjíždí a nikdo o něm nic neví. Rea a Soňa se o něho strachují a Rea poprosí Michala o odložení svatby. Ten nesouhlasí a hrozí jí, že jestliže svatba nebude ve stanoveném termínu, zruší ji úplně. Po Danovu návratu zpět domů se setkává s Reou a oba si uvědomí, že spolu chtějí být.

Román nejčastěji vycházel na straně 4. *Milostný román – anglická autorka*

²⁷⁵ Informace o autorce v této kapitole.

²⁷⁶ Anglická autorka napsala knihy: *The House with blue door, A Gate by the shore, novely: Evening Primrose, Return again, The Christmas ring atd.*

- 14) Marie Maliszewska²⁷⁷: *Bydlíme v ulici Pulavského*. Přeložila Zdeňka Galasová–Brdlíková²⁷⁸ (2. 9. 1948 – 20. 1. 1948/ č. 35/1948 – č. 3/1949), 21 pokračování.

Anotace k románu byla uveřejněna v čísle 34, dne 26. srpna 1948.

*„Našim čtenářkám, které se vracejí ke své práci, ať matky hospodyně, ženy zaměstnané v továrně, na poli, či v kanceláři, mladé studentky a dívky – všem těmto ženám připravily jsme nový román *Bydlíme v ulici Pulavského*. Je to román, který měl velký úspěch, poutavý, dějově bohatý, líčící životní příběhy několika rodin, které se udály během 24 hodin. Lidské osudy několika žen, zajímavé postavy vzaté jakoby s denního života, činí tento román neobyčejně pestrým a zajímavým. Hlavní představitelkou románu je mladá novinářka Eva Bohdanová, která prožívá zde kus svého života.“²⁷⁹* Román se odehrává v meziválečné Varšavě, řeší společenskou otázku a rodinné problémy.

Román vycházel na straně 8. *Psychologický román s válečnou tematikou – polská autorka*

- 15) Thomas O. Beachcroft²⁸⁰: *5x svatba*. Překladatel neuveden (9. 9. 1948 – 30. 9. 1948/ č. 36 – č. 39), 4 pokračování

Paní Joliffová vypráví své přítelkyni o svém čtyřicetiletém manželství, manželstvích, rozvodech, nevěrách a nových vztazích svých dcer Loty, Evy, Mařenky a Anduly.

Román vycházel na straně 6. *Milostná tematika – anglický autor*

- 16) Květa Maralíková²⁸¹: *Palčivé zrání* (11. 11. 1948 – 10. 3. 1949/ č. 45/1948 – č. 10/1949), 18 pokračování

Mladý muž Ivan se rozhodne, že napíše smyšlený milostný román o svém příteli Vojtovi a Aleně Stoupové, i přestože se Alena s Vojtou sotva znají a žádný intimní vztah je prozatím nepojí. Ivanovi jde hlavně o to, aby v románu nebyla znázorněna válka, ve které žijí a kvůli níž trpí. Vojta je členem ilegální skupiny spolčené proti nacismu a Alena pochází z bohaté rodiny a nemá potřebu řešit politickou situaci země. *„Román z doby okupace, Vojta a Alena se liší majetkem i názory, Vojta je činný v odboji, Alena pochází z rodiny, která s*

²⁷⁷ Více o autorce v kapitole 4.1.

²⁷⁸ Zdeňka Galasová – Brdlíková, překládala díla z polštiny.

²⁷⁹ Autor anotace neuveden: *Vlasta*. 1948, roč. II, č. 34, s. 2 (26. 8. 1948)

²⁸⁰ Thomas O. Beachcroft byl anglický autor pohádek, povídek pro děti a románů pro dospělé

²⁸¹ Informace o autorce v kapitole 4.4.

*Němci kolaboruje, po Vojtově smrti se rodiny zřídá a rovněž se zapojuje do odbojové činnosti.*²⁸²

Román vycházel na straně 7. *Válečný román s milostnou tematikou – česká autorka*

Souhrn románů na pokračování v časopise Vlasta

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v časopise Vlasta

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	9	0 – 5	2
POLSKÝ	2	6 – 10	5
ANGLICKÝ	2	11 – 15	4
AMERICKÝ	1	16 – 20	2
RUSKÝ	1	21 – 25	2
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	1
NĚMECKÝ	0	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	1	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	16		16

Tematika románů na pokračování v časopise Vlasta

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	1
MILOSTNÁ	7
DETEKTIVNÍ	1
RODINNÁ	1
BUDOVATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	2
HUMORISTICKÁ	0
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	4
HISTORICKÁ	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CELKEM	16

²⁸² JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950.* s. 547. Praha, ÚČL AV ČR 2010

Doslov k analýze časopisu *Vlasta*

Stejně jako v případě časopisu *Rada žen*, i do *Vlasty* byli zařazováni především čeští autoři. Přesněji řečeno autorky, některé i dvakrát během sledovaných let (*Mila Pachnerová, Růžena Urbanová, Fan Vavřincová, Helena Dvořáková, Květa Maralíková, Máňa Voříšková, V. Moravcová*). Redakce dále zvolila dvě autorky polské (*Marie Maliszewska, Pola Gojawiczyńska*), dva autory anglické (*Thomas O. Beachcroft, Anne Sholto*), po jednom ruském autorovi (*Boris Gorbатов*) a dánské autorce (*Suzanne Palsbo*). I zde byla zřejmá převaha ženských autorek, mužský spisovatel se objevil za celé dva roky dvakrát. Ani tematickou charakteristikou se *Vlasta* nelišila od *Rady žen*. Převažovala ženská témata s milostnou (*Hořká i sladká, Někde se setkáme, Ozdoba pro každou rodinu, Žena mezi muži, Co máte proti osudu?, Kouzlo svatebních šatů, 5x svatba*) psychologickou (*Hlavní město, Matka a syn, Obraz za sklem, Bydlíme v ulici Pulavského*) a rodinnou tematikou (*Zlatá rodinka*). Čtenářkám dále byly zprostředkovány dva dobrodružné (*Bílý pták, Zamilovaný duch*), jeden detektivní (*Jde mi o život*) a jeden válečný román (*Palčivé zrání*), všechny tyto romány však skýtaly i milostnou tematiku. Nejčastěji byly zařazovány romány s šesti až patnácti pokračováními.

4.6 Román na pokračování v časopise *Sobota* (1947 – 1948)

Časopis *Sobota* byl obrázkový, kulturní a zábavní týdeník, který vydávala *Ústřední škola dělnická v Praze* po dobu dvou let 1947 – 1948. Za redakci zodpovídal Josef Vondráček. Časopis se orientoval na kulturní, společenské, politické či jinak význačné události a zajímavosti doplněné fotografiemi a kresbami, nechyběla ani stránka s křížovkou a aktivitami podobného typu s názvem *Duševní čtvrthodinka*.

Vycházel na 16 stranách a jeho cena byla 3,50 Kčs. Redaktoři komunikovali se svými čtenáři prostřednictvím různých anket (*Smíme se Vás zeptat*) a jako jediní ze všech sledovaných zorganizovali soutěž o věcné ceny v hodnotě 100 000 Kčs, či soutěž o nejkrásnější dívku léta. Po celou dobu existence časopisu čtenáře provázel komiks *Novákovice neděle*. Ten byl umístěn vždy na poslední straně listu a vznikl na základě námětů čtenářů, jejich jméno bylo vždy uvedeno pod nadpisem. „*Součástí každého čísla byly dva průběžné seriály. Výběr textu se soustředil na angloamerické*

*romanopisce, doplněné beletristy českými a slovenskými. Tematický úběžník publikované beletrie tvořila stále ještě válka. Druhý úběžník představovaly látky sociální a kriminální, klasickou detektivku pak reprezentovala Agatha Christie.*²⁸³

Prvním zveřejněným románem v časopise *Sobota* byl špionážní román *Smrt páté koloně* od anglického autora Bernarda Newmana, který ze všech románů jako jediný dosáhl 20 pokračování. To je důvodem, proč byl vybrán k důkladnějšímu rozboru.

Román se odehrává v roce 1940 a hlavní zápletkou je ukradená uniforma britského důstojníka Medlicota z hotelu Menton. O tento případ se zajímá Pontivy – vedoucí francouzské protišpionážní služby a autor románu Bernard Newman. Během vyšetřování od prodejce uniforem Blocha zjišťují, že čtyři uniformy během jednoho týdne byly poslány tajemnému důstojníkovi Montvillovi do stejného hotelu, jako bydlí Medlicot, do hotelu Menton.

Pontivy se domnívá, že přišli na kloub jakémusi spolčení a že jsou francouzské uniformy vyšších hodností transportovány do Německa pro německé důstojníky. Ti pak vystupují v přestrojení proti nepříteli. Newman spolu s Pontivym chtějí v této souvislosti vyslechnout ředitele hotelu Napoliho. Ten však před jejich zraky umírá, byl otráven jedem v kávě. Pontivy podezřívá z vraždy zaměstnankyni hotelu, úřednici Chignon. Nezatkne ji však, protože předpokládá, že jim bude užitečná a přivede je na nové stopy. Newman odjede vyšetřovat do hotelu v Bruselu, kam také byly uniformy poslány neznámému plukovníku Piruyovi. Jeho pátrání však skončí velmi rychle, protože plukovník už v hotelu není. Zdržel se zde jen pár dní.

Newman při své zpáteční cestě navštíví dávného přítele Burgoina z belgické tajné služby. Ten se mu svěří se svými starostmi o krále Leopolda I, vpřípadě, že je napadne Hitler. Je si vědom toho, že král se zhroutí, když uvidí hrůzné ztráty na životech svých lidí, především žen a dětí. Newman se Burgoinovi svěří se svým případem. Ten mu vysvětlí, že podobné obchodování s uniformami zaznamenal už v květnu v roce 1939 a potvrdí Newmanovu domněnku, že se pravděpodobně jedná o německé spiknutí. Další den se vydá do Rotterdamu do hotelu Utrecht. Setkává se zde s ředitelem, který si na plukovníka Piruya vzpomněl, což přišlo Newmanovi podezřelé. Na své cestě z hotelu zjistil, že je někým pronásledován. Využívší svých špionážních

²⁸³ JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. s. 584 - 585. Praha, ÚČL AV ČR 2010

zkušeností svého pronásledovatele zmátnul tak, že nakonec sledoval Newman jeho až k rozlehlé budově patřící společnosti *Rhea Company*. Zanedlouho do této budovy vešel i ředitel hotelu Utrecht.

Newman kontaktuje dva místní agenty, kteří mu jsou připraveni v případě pomoci, ti na společnost *Rhea Company* také mají spadeno, nemají na ně však žádné důkazy. Newman se s jedním z agentů domluví, aby mu sehnal zloděje, který by se vloupal do společnosti *Rhea*. Vše je připraveno, ale když zloděj zjistí, do které budovy se má vloupat, odmítne loupež provést. Půjčí však Newmanovi veškeré své nářadí. Newman zde objeví stěhovací auta plná uniform, schovaných pod holandským sýrem. Než však stačí utéct, přichází řidiči aut a vyjíždí směrem do Německa. Newman stále doufá, že z auta unikne, za celou cestu se mu to však nepodaří a on se ocitá v Německu.

Stejnou cestou se do Wehrmachtu dostane i Pontivy, který byl agenty z Rotterdamu informován o Newmanově plánované prohlídce společnosti *Rhea Company*. Sebou přiváží falešné německé dokumenty a plán, jak Němce odhalit. Newman i Pontivy se ve skladu přestrojí za německé kapitány a vydají se do terénu hledat pravdu. K Newmanovu překvapení zde narazí na mademoiselle Chignon (Fraulein Garten), úřednici z francouzského hotelu, v doprovodu německého plukovníka von Biebersteina. Von Bieberstein vykonává pozici šéfa *výzvědné služby u šesté německé armády*.

Fraulein Garten pracuje jako německá špiónka. Newman v ní nalezne zalíbení a ani on ji nená lhostejný. Nevědomky mu vyradí tajné informace. Newman i Pontivy se své nové role německých vojáků zhostí s přehledem a s von Biebersteinem spolupracují. Vysvětlují mu své plány a snaží se, aby nikdo nepojal žádné podezření. Newman se dostane ke „zprávě Keitelově“, podle které, jak tvrdil Bieberstein závisí vše: „*celý průběh války závisí na této zprávě.*“²⁸⁴ Pontivy se rozhodne pro cestu do Francie, aby předal zprávy dosud nabyté v Německu. Cesta je extrémně nebezpečná, především z důvodu prozrazení, ale Pontivovi štěstí přeje a dostane se bezpečně domů. Pontivovi byl ve Francii přiřazen nový kolega Pradelles a s tím se Pontivy vydal opět do hotelu Menton za slečnou Chignon, chtějí ji zatknout za vraždu jejího zaměstnavatele Napoliho. Při cestě na stanici ji však obeznámí s pravým důvodem zatčení:

²⁸⁴ NEWMAN, Bernard. 1947. roč. I, č. 10, s. 4 – 6 (6. 7. 1947)

Dialog Pontivého a Fraulein Garten (slečny Chignon) z čísla 13 ze dne 27. července 1947.²⁸⁵

Pontivy: *Počkejte mademoiselle, promluvil Pontivy trpělivě. To je jen první obvinění. Je jich více.*

Fraulein Garten: *Cože?*

Pontivy: *Ano. Podaří-li se však prokázat první, na ostatních nezáleží. Ale zákon chce, aby byla projednána. Jste obviněna ze špionáže ve prospěch cizí mocnosti, totiž Německa.*

Fraulein Garten: *Monsieur Pontivy! Vy jste se jistě zbláznil!*

Pontivy: *Ne. Nejsem aspoň jediný, kdo se zbláznil. Popíráte, že jste ukradla uniformu plukovníka Medicota a propašovala ji do Německa?*

Fraulein Garten: *Ovšemže ano!*

Pontivy: *A co vaše nedávná dovolená? Strávila jsem ji, tuším v Belgii?*

Fraulein Garten: *Ano.*

Pontivy: *Takže kdyby někdo tvrdil, že vás viděl v Německu, byl by lhářem?*

Fraulein Garten: *Ovšem!*

Pontivy: *Kdybych já tvrdil, že jsem Vás viděl v Německu, byl bych lhářem? Kdybych tvrdil, že jsem vás viděl při večeři s plukovníkem von Biebersteinem, v münsterském hotelu Continental, byla by to lež? Nebo kdybych Vám popsal intimnější večeři s kapitánem Hoffmanem? (Hoffman je ve skutečnosti Newmanovo fiktivní jméno v Německu).*

Fraulein Garten je slovy Pontivého zcela vyvedena z rovnováhy, stále se však snaží vzdorovat pravdě a tvrdí, že vše je lež a Pontivý stejně nemá žádné důkazy. Pontivý se však nehodlá jen tak vzdát. Nařídí dozorkyni, aby Fraulein Garten důkladně prohlédla. Její oblečení, osobní věci i tělo, zda někde nenajde nějaké tajné informace. Vše je však marné, nikde není nic k nalezení.

Dozorkyně zapřede rozhovor na barevný lak Fraulein Garten a Pontivému svitne naděje. Rozkáže odlakovat jemně nehty a už z reakcí Fraulein Garten pozná, že je na správné stopě. Její nehty jsou plné všelijakých písmen, nerozluštěných kódů. Po dlouhém zkoumání má Pontivý záhadu rozluštěnu. Vzkaz říká: „*Dva tisíce uniforem připraveny k odeslání.*“²⁸⁶ Fraulein Garten odmítne vypovídat, pod pohrůzkou smrti však podlehne a Pontivovi vysvětlí svou úlohu. Ten je částečně zklamán, protože žena není nijak přehnaně informovaná. Pontivý se vrací zpět do Německa za Newmanem, který už ho netrpělivě očekává.

Popisované jsou situace z Newmanova „běžného“ pracovního života v Německu. Vybuďoval si zde už kvalitní postavení a jeho „spolupracovníci“ ho jaksepatří uznávají. Jednoho dne se při jedné z porad sejde s Hitlerem, Hessem, Göringem i Himmlerem, kde se seznámí o přípravných německých plánech války

²⁸⁵ NEWMAN, Bernard. Sobota. 1947, roč. I, č. 13, s. 4 – 5. (27. 7. 1947)

²⁸⁶ NEWMAN, Bernard. Sobota. 1947, roč. I, č. 17, s. 5. (23. 8. 1947)

a útočení. Newman a Pontivy se vrací do své země bojovat proti Německu. Dále jsou popisovány válečné boje a strasti s nimi spojené, kdy jsou oba hlavní aktéři na pokraji svých psychických i fyzických sil. Německu však Francie nakonec podlehne a autor popisuje devastaci všech Francouzů, především vojáků.

Pointou celého románu je poslední setkání Newmana a Pontivy spolu s von Biebersteinem uprostřed bojiště. Newman ho zastřelí a v jeho náprsní kapse objeví vizitku se jménem krejčího a u toho připsané jméno jeho zákazníka: *Medlicot*. „*A tak případ končí tam, kde začal,*“ zvolal Pontivy. „*Ale jaký je to konec!*“²⁸⁷ Naděje všech stoupne s příjezdem anglické gardy, která připlula na pomoc Francii. Demoralizovaní vojáci při pohledu na odhodlané gardisty se opět vzbouřili a pochodovali s nimi. „*Tak se dějí zázraky!*“ prohlásil Pontivy. „*Jedno zemdlené srdce může nakazit celý dav, ale jedno hrdé srdce nadchne svět! Francie nezamře. Potřebuje jen příklad, aby se zachránila, a příklad je zde!*“²⁸⁸

Soupis románů na pokračování v časopise Sobota

- 1) Bernard Newman²⁸⁹: *Smrt páté koloně*. Překladatel neuveden (17. 5. 1947 – 27. 9. 1947/ č. 3 – č. 22), 19 pokračování

Bernard Newman byl publikován i v deníku *Svobodné slovo* s románem *Špion v Hollywoodu*.

Román vycházel na stranách 4 – 6. *Detektivní román – anglický autor*

- 2) Louis Bromfield²⁹⁰: *Indiánská krev*.²⁹¹ Překladatel neuveden (17. 5. 1947 – 26. 7. 1947/ č. 3 – č. 11), 8 pokračování

Povídka pochází z cyklu novel *Svět, ve kterém žijeme*. Hlavní postavou je Olivie Fergusonová, dívka s indiánskými předky. Redakcí byl román představen

²⁸⁷ NEWMAN, Bernard. Sobota. 1947, roč. I, č. 22, s. 15 (27. 9. 1947)

²⁸⁸ NEWMAN, Bernard: Sobota, 1947, roč. I, č. 22, s. 15 (27. 9. 1947)

²⁸⁹ Bernard Newman je v anotaci dne 17. května 1947 představen jako „jeden z nejschopnějších důstojníků anglické *Intelligence Service* a proslulý autor četných špionážních románů. *Dramatičnost, napětí a humor činí z tohoto románu jeden z nejlepších, ne-li vůbec nejlepší špionážní román z 2. světové války*“. Redakce rovněž odkazuje na časopis *Ahoj*, kde už do té doby vyšly dva jeho romány. Newman ve své tvorbě čerpá ze svých vlastních zkušeností, kdy pracoval jako špionážní agent, v přestrojení se dostal do německého generálního štábu a setkal se osobně i s Hitlerem - i o tom vypráví ve svém románu. Autor této informace neuveden: Sobota, 1947, roč. I, č. 3, s. 4 (17. 5. 1947)

²⁹⁰ Americký romanopisec Louis Bromfield (1896 – 1956) byl v době po 2. světové válce oblíbený a uznávaný autor, nejen v Severní Americe, ale po celém světě. Autor této informace neuveden: Sobota, 1947, roč. I, č. 3, s. 12 (17. 5. 1947)

Bromfield se nejdříve živil jako regionalista, ale nakonec se rozhodl pro spisovatelskou dráhu a stal se autorem bestsellerů známých po celém světě. Mezi lety 1945 – 1948 patřil do skupiny nejžádanějších autorů v Československu. Jeho díla: nejméně úspěšnější *Když nastaly deště*, dále *What Became of Anna Bolton atd.* JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. s. 373 Praha, ÚČL AV ČR 2010

²⁹¹ Kniha: *Svět, ve kterém žijeme* – inspirovaná 2. světovou válkou

touto anotací: „*Příběh z onoho podivuhodného světa, přístupného jen vyvoleným, v němž člověk splývá s přírodou ve velké vesmírné harmonii. I vás autor zavede do tohoto zvláštního, nádherného světa, tvořícího čarovný rámeček veliké lásce Olivie a Davida.*“²⁹²

Od 8. června 1947 v čísle 6 vychází další novela nesoucí název *Velká láska*. Opět milostný příběh s osudovým setkáním z divadelního prostředí.

Od 15. června 1947 v čísle 7 vychází v pořadí třetí novela jmenující se *Muž v pozadí*. Povídka z politického prostředí. Hlavní postava je politik Duncan a jeho poradce právník Merlea. Atraktivní a všemi obdivovaný Duncan však není takový, jak se díky svému vzezření zdá. Za vše, co se mu podaří ve studiu a politice, vděčí Merleamu, který v lidech fyzicky budí spíše hrůzu, ale je génius.

Od 13. července 1947 v čísle 11 redakce zařadila povídku *Zázrak letní noci*. Ústřední postavou je chlapec Tom, pocházející z Dakoty, který pracuje jako bojový letec v Tichomoří. Tom nikdy že až do své dospělosti nespátřil moře. Jediná vodní plocha, kterou znal, byl rybník na farmě, kde bydlel. Na ten při svém odloučení od domova často vzpomíná.

Román nejčastěji vycházel na stranách 8 – 9. V tomto cyklu převažují *romány s milostnou tematikou – americký autor*

- 3) Mojmír Drvota²⁹³: Pension pro umělce (3. 8. 1947 – 18. 10. 1947/ č. 14 – č. 25), 12 pokračování

První tři díly humoristického románu *Pension pro umělce* byl v časopise umístěn vzhůru nohama se slovy redakce: „*Pension pro umělce je experiment a proto si dovoluujeme experiment i my: stavíme je také graficky na hlavu...*“²⁹⁴

Ústřední postavou románu je mladý umělec Viktor, který se nastěhuje do bohémského pensionu „pro umělce“. Zde rovněž bydlí i jiní umělci jako malíř Martin Hanych, či básník Albert, kteří ho navštěvují a tráví s ním volné chvíle. Jednoho dne ho navštíví i majitel výstavní síně pan Ubald Farr. K jeho překvapení malíř vlastní akt jeho dcery Marty, chce ho od něho okamžitě koupit,

²⁹² Autor anotace neuveden: *Sobota*, 1947, roč. I, č. 3, s. 12 (17. 5. 1947)

²⁹³ Mojmir Drvota (1923 – 2006) do časopisu *Sobota* přispěl i těmito povídkami: *Kráska a zvíře* (17. 5. 1947), *Závory* (25. 5. 1947), *Cherchez La Femme* (1. 6. 1947), *Zbláznil jsem se* (8. 6. 1947), *Divoký západ* (22. 6. 1947), *Muži, pozor dívky* (6. 7. 1947), *Noční problém* (20. 7. 1947), *Žvýkající muž* (10. 8. 1947). Přispíval i např. do *Svobodného slova* s povídkou *Příběh z třetí řady* (7. 3. 1947). Jeho dílo: *Triptych*. Mojmir Drvota. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/mojmir-drvota-28629>

²⁹⁴ Autor úryvku neuveden: *Sobota*, 1947, roč. I, č. 14, s. 8 (2. 8. 1947)

ale neuspěje. Rozčilený Farr se pohádá s Martou a ta nevědomá si žádného provinění utíká z domova.

Její známý Jirka jí poradí místo na přespání v pensionu pro umělce. Tam Marta potká malíře Martina, který je doslova uchvácen podobností Marty a smyšlené dívky na jeho obraze. Chce ji poznat, ona však nejeví zájem. Martini rodiče se mylně domnívají, že Marta má poměr s malířem a po jejím útěku z domova o ni mají starost. Pan Farr se dokonce dozví, že Martin Hanych chce Martin akt prezentovat na výstavě. Proto chce obraz ukrást, ale to se mu nepodaří. Rodiče žijí v deziluzi, že Marta udržuje vztah s malířem, proto povolají jejího snoubence Petra, aby dal věci do pořádku. Všichni se ale mýlí, Marta nemiluje Martina a nakonec ani svého snoubence Petra. Na chodbě pensionu pro umělce potkává Viktora a toho si vezme za manžela.

Román vycházel na straně 8. *Humoristický román s milostnou tematikou – český autor*

- 4) Gerald Kersh²⁹⁵: *Lidé bez masky*. Překladatel neuveden (5. 10. 1947 – 13. 12. 1947/ č. 23 – č. 33), 11 pokračování

„*Vzrušující román o slabých a silných*“.²⁹⁶ Román se odehrává na ostrově ve střední Americe, kde vládne tropické vedro. Hlavními postavami jsou lord Hullington, gangster „Rubínový“ Brogan se svým doprovodem krásnou Ritou a se dvěma svými kumpány, herečka a tanečnice Flamingo, reverend Busky – Jones, milionářka Miss de Ham, přírodovědec Howard, francouzský lékař Toulouse se svou chorou ženou, skladatel Štěpán Hromka se svým sluhou Ochsem, princ Voronin se společníkem Papkovem a filmový producent Sam Schatz. Všichni zúčastnění mají něco společného a to „něco“ úspěšně skrývají před celým světem.

Nosí imaginární masku na svých obličejích, „*masku sebeovládání, klidu a vyrovnanosti*“²⁹⁷. Na ostrově vládne příšerné vedro, které u celého osazenstva způsobuje únavu a malátnost. Chtějí se na chvíli zbavit úmorného počasí, proto se vydávají na výlet do podzemních jeskyní. Přijde však nepředvídané

²⁹⁵ Gerald Kersh (1911 – 1968): anglický, mladý spisovatel výborně hodnocený kritiky. Autor informace neuveden: Sobota, 1947, roč. I, č. 25, s. 7 (18. 10. 1947). Autor židovského původu tvořil především sci-fi, horory, detektivky. Jeho první novela *Jews without Jehovah* vyšla v roce 1934. Jeho román *Night and the city* byl dvakrát zfilmován. A Short Biography Of Gerald Kersh. In: *Harlanellison* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://harlanellison.com/kersh/biog.htm>

²⁹⁶ Autor výroku neuveden: Sobota, 1947, roč. I, č. 25, s. 7 (18. 10. 1947)

²⁹⁷ tamtéž

zemětřesení a celá skupina zůstane uvězněna v zasypané jeskyni a začínají vyplouvat na povrch jejich pravé tváře. Nejprve vyjde najevo, že princ Voronin je ve skutečnosti sluha a sluha je ve skutečnosti princ a další osoby se pod vlivem okolností začnou svěřovat se svými tajemstvími.

Román nejčastěji vycházel na straně 4 – 5 a 15. *Psychologický román – anglický autor*

- 5) Belo Škarnicel–Hlohovský²⁹⁸: Zahradou Allahovou – Před branou orientu (18. 10. 1947 – 13. 12. 1947/ č. 25 – č. 33), 9 pokračování

Sobota ho vyslala „na dalekou cestu z Marseille do Port Saidu, Suezem podél afrických břehů do Džibuti, odtud přes Massauu do srdce Habeše Addis Abeby, přes Súdán údolím posvátného Nilu k Asuánu a Luxoru, proslulému blízkým pohřebišťem faraonů, odtud pak do Káhiry, Alžíru a Maroka.“²⁹⁹

Reportáž je doplněna fotografiemi a mapami z cest.

Román nejčastěji vycházel na straně 8 – 9. *Cestopis – slovenský autor*

- 6) Graham Greene³⁰⁰: Revolver na prodej³⁰¹. Překladatel neuveden (13. 12. 1947 – 28. 2. 1947/ č. 33/1947 – č. 9/1948), 11 pokračování

Další anglický spisovatel Graham Greene, přispěl do *Soboty* svým detektivním románem *Revolver na prodej*. Román vypráví o atentátu, který byl spáchán na ministra války a jeho sekretářku. Tento atentát byl proveden na objednávku zbrojařského koncernu a vykonal ho chudý vyvrhel. Zbrojaři ho zaplatili z peněz ukradených při loupeži, a tak začíná boj, kdy policie hledá zloděje a vraha v jedné osobě, aniž by to ještě tušila. Vrah však prahne po pomstě vůči zbrojařům, kteří si ho najali a podvedli.

Román vycházel na straně 4 – 5, 15. *Detektivní román – anglický autor*

²⁹⁸ Belo Škarnicel (1917 – 1981): cestovatel, jenž spolupracoval s věhlasnými světovými periodiky jako *Daily Telegraph*, *New York Times*, *Paris Soir*, *Sie und Er* aj. Autor této informace neuveden: *Sobota*, 1947, roč. I, č. 25, s. 7 (18. 10. 1947). Velkému ohlasu se mu dostalo za knihu z roku 1946 *Taká si Europa*. Výročí strateného reportéra - Belo Škarnicel-Hlohovský. In: *Hlohovecko život* [online]. 2007 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://zivot.hlohovecko.sk/?clanok=836&cislo=51&rocnik=2007>

²⁹⁹ Autor anotace neuveden: *Sobota*, 1947, roč. I, č. s. 8 (18. 10. 1947)

³⁰⁰ Graham Greene (1904 – 1991) byl významným spisovatelem, za svou tvorbu byl několikrát navrhnut na Nobelovu cenu. Nikdy mu však nebyla udělena. Inspiraci pro své knihy čerpal ze svých cest po světě. Za války působil jako dobrovolník protivzdušné obrany. Bojoval proti porušování lidských práv (např. v roce 1968 v Československu) „*Konstantou díla Grahama Greena je politický a morální relativismus. Jeho románový svět, často označovaný slovem Greenland, je světem neradostným a drsným, zalidněným hrdiny bez naděje, kteří jsou neustále zrazováni svými nejlepšími vlastnostmi.*“ In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/graham-i-greene>

³⁰¹ Román nedokončen z důvodu ukončení magazínu

- 7) Agatha Christie³⁰²: *Deset malých černoušků*³⁰³ (20. 12. 1947 – 28. 2. 1948/ č. 1 – č. 10), 10 pokračování (Román nedokončen z důvodu ukončení magazínu)

Její román *Deset malých černoušků*, který získal název dle dětského pořekadla, je dle redakce jejím „nejvtipnějších a nejdokonaleji promyšleným dílem“³⁰⁴. Byl několikrát zfilmován i zdramatizován. V pražské činohře měl premiéru 5. května 1947.³⁰⁵ Skupina deseti lidí rozličného věku, povolání i charakterů je pozvána na Černochův ostrov. Nikdo netuší, kdo je tajemným hostitelem. Každý ze zúčastněných má nějaké tajemství, které si nese ze své minulosti, ale které si bedlivě střeží.

Román vycházel na straně 8 – 9. *Detektivní román – anglická autorka*

Souhrn románů na pokračování v časopise Sobota

Přehled národnosti autorů a počtu pokračování románu na pokračování v časopise Sobota

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	2	0 – 5	0
POLSKÝ	0	6 – 10	3
ANGLICKÝ	4	11 – 15	3
AMERICKÝ	1	16 – 20	1
RUSKÝ	0	21 – 25	0
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	0
NĚMECKÝ	0	31 – 40	0
FRANCOUZSKÝ	0	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	0
DÁNSKÝ	0	61 – 70	0
AUSTRALSKÝ	0	71 – 80	0
NEUVEDEN	0	80 a více	0
CELKEM	7		7

³⁰² Agatha Christie (1890 – 1976): jedna z nejvýznamnějších britských autorek, nejznámější autorka detektivek a rovněž nejprodávanejší spisovatelka všech dob. V angličtině se prodalo na 2 miliardy knih. Svou první knihu s postavou Hercula Poirota vydává v roce 1921. Další nezapomenutelnou postavou z knihy Agathy Christie je slečna Marplová.

Agatha: Christie. In: *Agatha Christie* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.agatha-christie.cz/>

³⁰³ Román byl uveřejněn ve *Svobodném slově* od 6. 4. 1948 do 22. 7. 1948

³⁰⁴ Autor úryvku neuveden: *Sobota*, 1947, roč. I, č. 34, s. 8 (20. 12. 1947)

³⁰⁵ tamtéž

Tématika románů na pokračování v časopise Sobota

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	0
MILOSTNÁ	1
DETEKTIVNÍ	3
RODINNÁ	0
BUDOVATELSKÁ	0
DOBRODRUŽNÁ	0
HUMORISTICKÁ	1
AUTO/BIOGRAFIE	0
PSYCHOLOGICKÁ	1
HISTORICKÁ	0
DĚTSKÁ	0
INFORMATIVNÍ	0
CESTOPIS	1
CELKEM	7

Doslov k analýze časopisu Sobota

Časopis *Sobota* jako jediný ze sledovaných periodik nezařazoval s převahou československé autory, ze sedmi zastupovali českou stranu jen dva (*Mojmír Drvota*, *Belo Škarnicel – Hlohovský*). Nejpopulárnější zahraniční autory té doby představovali Angličané (*Gerald Kersh*, *Graham Greene*, *Agatha Christie*, *Bernard Newman*), jeden autor byl Američan (*Gerald Kersh*). *Sobota* je jedinečná mezi periodiky také neuvedením ruských autorů.

Tematicky vyniká detektivní žánr (*Smrt páté koloně*, *Revolver na prodej*, *Deset malých černoušků*), dále je každá z následujících tématik zastoupena vždy jednou: psychologická (*Lidé bez masky*), cestopis (*Zahradou Allahovou – Před branou orientu*), milostná (*Indiánská krev*) a humoristická (*Pension pro umělce*).

Nejčastěji byly zařazovány romány s šesti až patnácti pokračováními.

4.7 Román na pokračování v časopise Vývoj (1946 – únor 1948)

Týdeník *Vývoj*³⁰⁶ byl věhlasný svým protikomunistickým postojem, propagací západu a kritikou Ministerstva informací podobný jako týdeník *Obzory*, který redigoval Ivo Ducháček³⁰⁷ a *Dnešek*, který vedl Ferdinand Peroutka³⁰⁸. *Vývoj* byl vydáván od 14. září 1946 každou sobotu na 24 stranách. Cena byla 3 Kčs a vydával jej Výkonný výbor Čs. strany lidové. Jak je uvedeno v tiráži, šéfredaktorem byl Pavel Tigríd, odpovědným redaktorem Bedřich Partaj (od května 1947 Jiří Kovtun)³⁰⁹ a hlavními redaktory F. X. Juránek³¹⁰ a Vilém Opatrný.³¹¹ Pavel Tigríd³¹² (vlastní jméno Pavel Schönfeld) byl významnou osobností československých dějin se značným vlivem. Časopis *Vývoj* byl směřován především do řad mladých čtenářů. Snažil se zaujmout krátkými zprávami ze světa i z domova a zábavnou formou své čtenáře vzdělávat.³¹³

Redakce dbala především na korektní, nesmyšlené zprávy, šířila všeobecné povědomí o západním světě, či upozorňovala na fabulované zprávy rudého tisku. Díky tomu také byl časopis neustále napomínán Ministerstvem informací a negativně propírán v *Rudém právu*, v *Tvorbě* atd. Časopis byl rozdělen do rubrik: *Víte, že, Československo, Zahraničí, Profil (význačné osobnosti), Mládež – studentstvo, O lidech*

³⁰⁶ Byl českou verzí amerického časopisu Time

³⁰⁷ Ivo Ducháček (1913 – 1988) známý český novinář a politik byl vystudovaným právníkem. Své profesi se však nevěnoval a hned po studii začal pracovat jako redaktor v *Lidových novinách*. Během 2. světové války pobýval v exilu. Po válce byl poslancem za Čs. stranu lidovou, spolu s Pavlem Tigrídem založil časopis *Obzory*, který po odchodu Tigrída dál vedl. Po únorovém převratu se odstěhoval do USA, kde vyučoval na Vysoké škole a byl členem Rady svobodného Československa. Ivo Ducháček. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-20]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=3&name=DUCH%C1%C8EK+IVO>

³⁰⁸ Ferdinand Peroutka (1895 – 1978) pracoval jako redaktor časopisu *Tribuna*, kde používal pseudonym Petr Jefimovič Antokolskij, v letech 1924 – 1939 působil jako šéfredaktor týdeníku s názvem *Přítomnost* a zároveň vedl politickou redakci v *Lidových novinách*. Během 2. světové války byl vězněn v koncentračních táborech Buchenwald a Dachau. Po návratu zpět do Československa nastoupil jako šéfredaktor *Svobodných novin* a časopisu *Dnešek*. Po únorovém převratu odešel do exilu. A od roku 1950 až do své smrti pobýval v New Yorku. Zde řídil rádio *Svobodná Evropa*. Jeho díla: *Z deníku žurnalistova, drama Oblak a valčík, Pozdější život panny, hry: Šťastlivec Sulla, Kdybych se ještě jednou narodil* atd. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945*. Vyd. 1. Praha: Brána, 1998, s. 205. ISBN 8071769401.

³⁰⁹ Jiří Kovtun (1927 -) pracoval jako redaktor, básník a spisovatel. Přispíval do periodik *Obzory*, a v exilu do *Svědectví, Proměny, Kosmas*. Jeho díla: *Pražská ekloga, Zpráva z Lisabonu, Masarykův triumf* atd.

Jiří Kovtun. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1995 [cit. 2013-05-21]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1053>

³¹⁰ F. X. Juránek měl v redakci vykonávat pozici „ideový referent mládeže.“ Spíše ale fungoval jako „zvědavý pozorovatel.“

³¹¹ Vilém Opatrný (1911 – 1972) pracoval jako redaktor a překladatel z angličtiny, němčiny, francouzštiny a ruštiny.

³¹² Pavel Tigríd (1917 – 2003) v době protektorátu žil v exilu v Londýně, odkud vysílal spolu s dalšími československými osobnostmi z rádia BBC pořady pod názvy: *Hovory s domovem* a později *Hlas svobodného Československa*. Tigríd si v Británii rozšířil obzory o celosvětovém dění, rovněž obdivoval britský demokratický politický systém a svobodu tisku i projevu. Své nové poznatky a praxi z Anglie po návratu do vlasti v roce 1945 interpretoval v denících a týdenících, kam přispíval. Nejprve společně s Ivo Ducháčkem založil týdeník *Obzory*, aktivně přispíval do deníku *Lidová demokracie* a pracoval na Ministerstvu zahraničí. Původně měl zájem o jeho služby komunistický vedoucí *Ministerstva informací* Kopecký, ale vzhledem k Tigrídově politické příslušnosti to nebylo možné. Po svém příspěvku *Věčná otázka našich dějin* v *Lidové demokracii* byl odejit i z Ministerstva zahraničí. Jeho článek byl vyhodnocen jako protistátní. Tigríd po svém působení na Ministerstvu založil týdeník *Vývoj*. Ve Francii zemřel Pavel Tigríd, jedna z nejvýznamnějších osobností českého exilu. In: *RADIO 1* [online]. 2003 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/krajane/ve-francii-zemrel-pavel-tigrid-jedna-z-nejvyznamnejsich-osobnosti-ceskeho-exilu>

³¹³ V prvním čísle byl otisknut medailonek s Dr. Janem Šrámkem přející časopisu hodně zdu.

a věcech, *Knihy a umění*, *Špionáž*, *Výchova a školství*, *Náboženství*, *Hospodářství*, *Věda a Technika*, *Divadlo a Film*, *Sport*, *Móda*, *Okénko pokroku a Inzerce*, později byla přidána rubrika, *Volá Londýn*, tu zpracovával Pavel Tigríd. Od 11. června 1948 se *Vývoj* připojuje k *Manchester Guardian* a jako jediný československý týdeník má přímé telegrafické spojení se zahraničním, a s tak významným listem. Redaktoři si také zachovávali kontakt se svými čtenáři, vypisovali soutěže a zároveň čtenáři měli možnost dotazovat se redaktorů.

Vzhledem k tomu faktu, že prozaistické útvary se ve *Vývoji* objevovaly jen zřídka, analyzovala jsem rubriku *Knihy a umění* v letech 1946 – 1947. V prvním čísle redakce vzpomíná na básníka Jiřího Ortena³¹⁴, který zemřel velmi mladý, připomínána jsou i jeho díla: *Čítanka jaro*, *Cesta k mrazu*, *Jeremiášův pláč*, *Ohnice a Ellegie*. Dále následuje výčet zařazených autorů a jejich tvorby, kteří byli v roce 1946 prezentováni na stránkách *Vývoje*.

Z českých autorů se redakce soustředila na autory: Franz Kafka a jeho dílo *Kolonie trestanců*, František Halas a jeho díla *Ladění*, *Kohout plaší smrti*, *Tváře*, *Torsa naděje*, *Sépie*, Karel Dvořáček a jeho román *Mrtvá řeka*³¹⁵, Bohuslav Březovský a jeho román *Člověk Bernard*³¹⁶, Alois Josef Šťastný a jeho dílo *Východní vítr*³¹⁷, František Barta s románem *Pod Goethovým hrobem*, Josef Falta s románem „*Přes fronty a hranice* a Vladimír Štědrý *Než přijde naše léto*.

Ze zahraničních autorů se list věnuje Ernestu Hemingwayovi a dílu *Komu zvoní hrana*. Z románu *Komu zvoní hrana* je pod článkem připojen malý úryvek. Hemingway je posléze zmiňován v tisku ještě několikrát, Steinbeckův román *Měsíc vychází*, Evelyn Waugh³¹⁸ a romány *Sestup a pád*, *Neřestníci a Hrst prachu*.³¹⁹

Ve vánoční příloze byla do listu zařazena rubrika *Vánoční čtení*. Čtenáři si měli možnost přečíst *Vánoční povídku* od Františka Křeliny: *Odkud stromek lidem přichází* a reportáž o *Vánocích v Anglii, Skandinávii* a jejich vánočních zvycích. Je zde také ukázka z knihy *Farma zvířat* od George Orwella.

³¹⁴ Zemřel 1. září 1941 ve věku 22 let.

³¹⁵ Jedná se o román z okolí moravské řeky a uvažování jak o jejím osudu, tak o osudu lidí, žijících v jejím okolí.

³¹⁶ Kronika Bernarda Paryse a jeho cesty do dospělosti.

³¹⁷ Román o generaci V. Hlaváčka.

³¹⁸ Psal knihy o své nenávisti k technickým vymoženostem.

³¹⁹ Kniha o životopise jezuitu Edmunda Campiona.

V roce 1947 jsou uveřejněny následující zahraniční osobnosti: Johan Falkberget s romány *Rytíři práce*, *Chléb noci*, W. Somerset Maugham s románem *Na ostří nože*,³²⁰ francouzský spisovatel André Gidea *Nedokončené vyznání*.

Z českých autorů: Karel Poláček s románem *Bylo nás pět*, Jiří Mucha s románem *Problémy nadporučíka Knapa*,³²¹ Egon Hostovský s románem *Listy z vyhnanství*, Karel Scheinpflugel s románem *Krysař*,³²² Soňa Špálová *Petruška a soudruzi*,³²³ Bohuš Beneš: *Bůh do domu*,³²⁴ a Bedřich Golombek: *Vysazená okna*.³²⁵

Ve vánoční příloze roku 1947 redakce pro čtenáře připravila následující čtení: náboženskou prózu s názvem *Narodil se spasitel*, dále vánoční zvyky a ohlédnutí za krásnou prózou končícího roku. Redakce rovněž projevila politování nad tím, že v roce 1947 nevzešel žádný nový český autor, přičítáno je to především velkému množství překladů. Chváleno je dílo Františka Křeliny *Můj otec kapitán*, se kterým jsme se setkali i v *Lidové demokracii*, a Egona Hostovského *Cizinec hledá byt*³²⁶. Na Silvestra vyšla *Silvestrovská romance*, což byl přímý útok na KSČM, Gottwalda, *Rudé Právo*, tehdejšího ministra spravedlnosti Prokopa Drtinu atd.

Doslov k analýze časopisu Vývoj

V časopise *Vývoj* se po celou dobu sledování nevyskytl ani jeden román na pokračování. Z toho důvodu proběhla analýza v tomto periodiku na jiném základě a zkoumání byla podrobena kulturní rubrika. V souladu se svým přesvědčením redakce doporučovala v zásadě západní a české nekomunistické autory. Velký důraz je kladen na náboženská témata.

³²⁰ Román posloužil jako filmová předloha k americkému filmu. Hlavní hrdina Larry vyměnil svůj materiální život za duchovní život v Indii.

³²¹ Román z období 2. světové války spolu s ukázkou

³²² Román podaný zručným psychologem. Hlavní postavou je politik, který se nevyhýbá při své cestě k moci žádným prostředkům.

³²³ Politický román, řešící otázky dne svérázným způsobem.

³²⁴ Hledání nového domova českého uprchlíka v prostředí slunné Kalifornie.

³²⁵ Kniha o zážitcích protektorátních, pronikl pod povrch věcí a lidských povah.

³²⁶ Osudy českého vědce v emigraci.

5. SOUHRN A POROVNÁNÍ ROMÁNŮ

AUTOR	POČET	POČET POKRAČOVÁNÍ	POČET
ČESKÝ/SLOVENSKÝ	59	0 – 5	25
POLSKÝ	5	6 – 10	29
ANGLICKÝ	15	11 – 15	24
AMERICKÝ	14	16 – 20	7
RUSKÝ	10	21 – 25	9
MAĎARSKÝ	0	26 – 30	5
NĚMECKÝ	4	31 – 40	5
FRANCOUZSKÝ	3	41 – 50	0
ITALSKÝ	0	51 – 60	1
DÁNSKÝ	1	61 – 70	3
AUSTRALSKÝ	1	71 – 80	2
NEUVEDEN	1	80 a více	3
CELKEM	113		113

TÉMATIKA	POČET
VÁLEČNÁ	32
MILOSTNÁ	16
DETEKTIVNÍ	14
RODINNÁ	2
BUDOVAATELSKÁ	4
DOBRODRUŽNÁ	13
HUMORISTICKÁ	4
AUTO/BIOGRAFIE	3
PSYCHOLOGICKÁ	15
HISTORICKÁ	2
DĚTSKÁ	1
INFORMATIVNÍ	1
CESTOPIS	3
SOCIÁLNÍ	3
CELKEM	113

Doslov k analýze denního tisku Rudé právo, Svobodné slovo, Rudé právo, Květen, Nový svět, Svět v obrazech, Rada žen, Vlasta a Sobota

Analýzou devíti periodik v časovém období 1945 – 1948 jsme došly k závěru, že román na pokračování začal být do některých časopisů zařazován až v roce 1946, do deníků téměř dva roky po válce. Jen ve dvou periodikách se objevil již v roce 1945, a to v *Radě žen* a v *Květnu*. Naopak nejpozději až v srpnu 1947 byl otisknut v *Rudém právu* s přihlédnutím k počátku existence *Vlasty a Soboty*, kde román sice také vyšel až v roce 1947, ale samotný časopis vznikl ve stejnou dobu.

Dále bylo zjištěno, že nejčastěji si čtenáři měli možnost přečíst román od československého autora. Nebylo jediné periodikum, které by tuzemského autora nezařadilo ani jednou. Bezkonkurenčně nejčastěji dal československým spisovatelům prostor časopis *Nový Svět*, a to celkem ve třinácti případech z patnácti vydaných románů. Velmi podobná byla situace i v *Radě žen*, zde se redakce rozhodla pro Čechy sedmkrát z deseti případů. Vyrovnaně si vedli američtí a angličtí a poměrně těsně je následovali ruští autoři. Západní autory preferovala zejména redakce *Soboty*, dále *Svobodného slova* a *Května*. Východní spisovatelé se dle očekávání průměrně nejčastěji vyskytovali v komunistickém *Rudém právu*. Ostatní země jako Polsko, Německo, Francie, Dánsko, Austrálie byly redakcemi vybrány jednou až pětkrát.

Někteří z autorů se vyskytují v jednotlivých periodikách několikrát, což svědčí o jejich oblíbenosti v době po válce, např.: *Fan Vavřincová*, *Jan Morávek*, *Agatha Christie*, *Květa Maralíková*, *Bernard Newman*, *Eva Vrchlická*, *André Guerber*, *Eduard Kirchberger*, *Hans Berndt Gisevius* či *Louis Bromfield*.

Nejvyšší literární úroveň představují periodika *Svobodné slovo*, *Sobota* a *Květen*, obě redakce zařazovaly do obsahu svých listů uznávané autory, v mnoha případech oceněné literární cenou. Za všechny bych jmenovala *Pearl S. Buckovou*, která obdržela Nobelovu cenu za literaturu, na stejnou cenu byl několikrát nominován i další autor *Graham Greene*, bohužel se mu ji ale nepodařilo získat. Další ocenění spisovatelé byli *Louise Bromfield* a *Edna Ferberová*, kteří oba získali Pulitzerovu cenu a *Daphne du Maurierová*, držitelka Řádu britského impéria a členka Královské literární společnosti. Opomenuta by neměla zůstat ani *Agatha Christie*. Nejprodávanější spisovatelka všech

dob a jedna z nejdůležitějších britských autorek, která byla královnou Alžbětou II. v roce 1971 oceněna titulem *Dáma britského impéria*.³²⁷

Naopak nejnižší úroveň literatury vykazují *Rada žen* a *Vlasta*, ve kterých převažuje tzv. červená knihovna. Tento typ literatury Dagmar Mocná ve své knize definuje následovně: „*Žánr populární literatury, jehož tematickou dominantou je líčení peripetií milostného vztahu.*“³²⁸ Ale ani v těchto časopisech nebyla situace zcela jednotvárná, čtenářkám byly dopřány i autorky vysoce profilovaného formátu jako např. *Elsa Trioletová, Pola Gojawiczyńska a Růžena Ch. Urbanová*. Úroveň prozaistických útvarů nebyla na vysoké úrovni ani v magazínu Ministerstva informací *Svět v obrazech*, který byl rovněž příznačný nejpočetnější skupinou levicových autorů románů na pokračování, např.: *Géza Včelička, Ladislav Mňačko, Jiří Körber, Bohuslav Čepelák, Ann Louis Strongová, Karel Nový*. Výraznou komunistickou postavu také představovali anglický autor *William Rollins jr.* uvedený v *Novém světě* a *Wanda Wasilewska* publikovaná v *Květnu*.

V tématikách románu byla znát výrazná poválečná atmosféra v Československu a nutnost se vyrovnat s minulostí, proto výrazně převládla válečná tematika především z doby 2. světové války. Převládala témata odboje, příběhů občanů žijících v protektorátu, explikace nelidského a krutého chování Němců během války i následné zúčtování s nimi. Další oblíbené tematiky představovaly prózy milostné a psychologické, které taktéž v některých případech obsahovaly válečný podtext, jako např. romány publikované ve *Vlastě: Někde se setkáme, Palčivé zrání, Bydlíme v ulici Pulavského*. Psychologický román je v knize *Encyklopedii literárních žánrů* vymezen takto: „*Románový typ, jehož tematickou dominantou jsou stavy a proměny lidského nitra.*“³²⁹ Téměř totožně byla zastoupena tematika detektivní a dobrodružná. Dagmar Mocná tyto dvě kategorie charakterizuje takto: „*Detektivka je jeden z klíčových žánrů populární epiky, líčící proces objasňování ztajemněného zločinu a dobrodružný román: žánr zábavné prózy s množstvím zápletek, navozující napětí vystupňováním motivu rizika a zkoušky.*“³³⁰

V jednom až čtyřech případech redakce vybraly rodinný, budovatelský („*typ společenského románu ilustrující komunistický mýtus o realizaci beztržní společnosti*

³²⁷ Agatha: Christie. In: *Agatha Christie* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.agatha-christie.cz/>

³²⁸ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 86. ISBN 80-7185-669-x.

³²⁹ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 554. ISBN 80-7185-669-x.

³³⁰ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 106 a 118. ISBN 80-7185-669-x.

*prostřednictvím nekompromisního boje a kolektivní práce“),*³³¹ humoristický („románový typ zábavným způsobem líčící komické stránky života“)³³², auto/biografický, dětský, informativní, historický, sociální („románový typ reflektující sociální aspekty civilizačního vývoje“)³³³ a cestopisný žánr („próza zachycující průběh putování objevovaným zeměpisným prostorem“).³³⁴

Určitou zajímavost spatřuji v románech, které byly psány přímo pro dané noviny či časopisy. Na rozdíl od převzatých románů z knižních formátů, které měly jasně daný rozsah a tím i možný počet pokračování, u románu psaného „na objednávku“ pro dané periodikum byla možnost určité regulace volby počtu pokračování dle oblíbenosti a úspěšnosti u čtenářů. V našem případě tohoto typu románu využily časopisy *Nový svět* a *Rada žen*.

Nejčastěji vycházely romány kratšího rozsahu, od čtyř do patnácti pokračování. Pravděpodobně z důvodu udržení čtenářovi pozornosti a častějšího obměňování příběhů. Romány s nejvíce pokračováními vycházely ve *Svobodném slově* a *Rudém právu*, vzhledem k omezeným prostorovým možnostem v listech.

Zásadním mezníkem v případě všech periodik se stal únorový komunistický převrat, který představoval zásadní změny ve všech redakcích, které jsou popsány u každého periodika v předchozích kapitolách. Nejcitelnější transformaci jsem zaznamenala v časopise *Květen*, kde společně s komunistickou ideologií nastala zásadní změna. Časopis, který se před únorem 1948 vyznačoval populární zahraniční literaturou, začal pravidelně zařazovat *budovatelský román* a pouze spisovatele ze zemí východního bloku.

³³¹ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 68. ISBN 80-7185-669-x

³³² MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 261. ISBN 80-7185-669-x

³³³ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 75. ISBN 80-7185-669-x

³³⁴ MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, s. 75. ISBN 80-7185-669-x

ZÁVĚR

Úkolem této diplomové práce byla důkladná analýza vybraného periodického tisku vycházejícího na celém území poválečného Československa v letech 1945 – 1948 s cílem vyhledání veškerých románů na pokračování v denících *Lidová demokracie*, *Svobodné slovo*, *Rudé právo a magazíny Květen*, *Nový svět*, *Svět v obrazech*, *Rada žen*, *Vlasta*, *Sobota a Vývoj*. Primárním předpokladem ke zhotovení práce představovalo pročtení jednotlivých výtisků výše uvedených listů. Tato důsledná analýza znamenala značnou časovou náročnost, stejným dílem náročnosti však vykazovala i obrovský přínos pro diplomovou práci. Nejen čtení románů, ale i celkový rozbor novin mi dopomohl si alespoň vzdáleně představit náročnou poválečnou dobu. Právě na základě těchto poznatků z periodik a zvolené odborné literatury jsem se nejprve snažila objasnit situaci, která nastala s koncem války, nejen v tisku, ale v celé společnosti v době, kdy se mísily pocity štěstí z konce války a nejistoty dalších dní.

Po určení poválečné situace jsem se soustředila na zkoumání deníků a časopisů za účelem nalezení veškerých románů na pokračování. V případě časopisu *Vývoj* analýza prokázala, že pro redakci román na pokračování neznamenal důležitou součást časopisu a tudíž nikdy nebyl zařazen do jeho obsahu. U ostatních periodik jsem u románů analyzovala rozličné aspekty, které se u jednotlivých seriálů lišily, jako osobnost autora, doba, kdy romány vycházely, počet pokračování, dějová linie a stanovení tematiky. Při určování tematiky románu se v několika případech stalo, že román zahrnoval více tématik, které by mohly být eventuálně stanoveny. V takovém případě jsem se řídila dle svého uvážení. Je tedy možné, že v případě zkoumání textu jinou osobou by byla zvolená tematika rozdílná. V této analytické části byla použita obsahová analýza dobového tisku. Podstatný aspekt práce znázorňovali také sami autoři románů. Další cíl práce představovalo vyhledání dostupných informací o jednotlivých autorech všech 113 vydaných románů a zapsání získaných dat do poznámek pod čarou. Zde byla použita mediální a literární analýza. Velký důraz jsem kladla i na anotace, které jsou v mnoha případech doslovně citovány, což přispělo k věrnějšímu vykreslení dobové atmosféry.

Analýza prokázala, že román na pokračování se první rok po osvobození téměř nevyskytoval na stránkách českého tisku. V *Lidové demokracii* začal první román

vycházet 4. května 1947, ve *Svobodném slově* 25. prosince 1946, v *Rudém právu* 3. srpna 1947, v *Květnu* 8. června 1945, v *Novém světě* 10. ledna 1946, ve *Světě v obrazech* 13. ledna 1946, v *Radě žen* 23. července 1945, ve *Vlastě* 9. ledna 1947 a v *Sobotě* 17. května 1947. Romány s válečnou tematikou s výraznou převahou dominovaly nad ostatními žánry a jejich dějové linie reflektovaly situace, kterými si musela velká část čtenářů osobně projít.

Tato diplomová práce zahrnuje velmi široké téma, především s přihlédnutím k vysokému počtu zkoumaných periodik a následným množstvím nalezených románů. Možností, jak tuto práci více rozpracovat, či ji posunout novým směrem není vzhledem ke specifickému názvu práce mnoho. V úvahu připadá důkladné zpracování těch románů, kterým vzhledem k širokému rozsahu práce nebyl věnován takový důraz, jaký by si zasloužily.

Psaní této diplomové práce sice vyžadovalo více času a úskalím bylo rovněž komplikované shánění periodik vzhledem k jejich nedostupnosti, přesto pro mne byla tato zkušenost přínosem nejen pro studijní, ale i osobní život.

SUMMARY

The main objective of my diploma thesis consisted of detailed analysis of selected newspapers and magazines published in the whole area of postwar Czechoslovakia with the goal of finding all the sequel novels in newspapers *Lidova demokracie*, *Svobodné slovo*, *Rude pravo* and magazines *Kveten*, *Novy svet*, *Svet v obrazech*, *Rada zen*, *Vlasta*, *Sobota* and *Vyvoj*.

Primary prerequisite for a writing the diploma thesis was reading of all the issues above mentioned newspapers and magazines. This kind of consistent analysis meant considerable time – consuming process but at the same time comprised huge benefit for the thesis. Not only the novel's reading but also a complete analysis of the print helped me to imagine a difficult postwar period. On the basis of this print material and the professional literature I tried to clear out the situation which took place after the war, not only in the print but even in the whole society.

The next step was to find all the novels in the print. I have found out that the magazine *Vyvoj* didn't feel the pressure to put the sequel novels into the papers, as far as the other magazines and newspapers were concerned I investigated for various aspects such as: author, the period of time when the sequel novels were published, number of episodes, story line and setting of the theme. The great importance was given to the novel's authors and all the information about them were written in the notes. I didn't left out the annotations, the citation of them helped to paint a vivid picture of that period.

The analysis proved that sequel novels were barely printed within the first year after liberation. Now I follow with the very first sequel novel published in each print material: *Lidova demokracie* on 4. 5. 1947, *Svobodne slovo* on 25. 12. 1946, *Rude pravo* on 3. 8. 1947, *Kveten* on 8. 6. 1945, *Novy Svet* on 10. 1. 1946, *Svět v obrazech* on 13. 1. 1946, *Rada žen* on 23. 8. 1945, *Vlasta* on 9. 1. 1947 and *Sobota* on 17. 5. 1947.

This diploma thesis contains very extensive topic, especially with taking in consideration the high amount of researching magazines, newspapers and huge amount of novels. Because of specific title of this thesis, there is not much possibility how to elaborate this work or push it to a new direction. I would consider describing story lines of those novels which weren't explained in this thesis.

Writing of this diploma thesis required more time and there were also complicated difficulties to find periodics, because of their inaccessibility. Despite this fact I find this experience beneficial not even for my studies, but also for my personal live.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod.	a podobně
č.	číslo
aj.	a jiné
čs.	československá, československý
KSČ	Komunistická strana Československa
např.	například
r.	rok
roč.	ročník
s. /str.	strana
stol.	století
tj.	to je
Dr.	Doktor
pozn.	poznámka
vyd.	vydání
atd.	a tak dále

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

I. PERIODIKA

- I. Lidová demokracie 1945 – 1948
- II. Svobodné slovo 1945 – 1948
- III. Rudé právo 1945 – 1948
- IV. Květen 1945 – 1948
- V. Nový svět 1945 – 1948
- VI. Svět v obrazech 1945 – 1948
- VII. Rada žen 1945 – 1946
- VIII. Vlasta 1947 – 1948
- IX. Sobota 1947 – 1948
- X. Vývoj 1946 – únor 1948

II. LITERATURA

BEDNAŘÍK, Petr, KOPPLOVÁ Barbara, KONČELÍK Jakub, PRÁZOVÁ Irena a VYKOUKAL Jiří. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii: (příspěvky z konference konané ve dnech 21. - 23. 10. 2004)*. Vyd. 1. Editor Alena Vališová, Milan Rymeš, Karel Riegel. Praha: Matfyzpress, 2004, 218 s. ISBN 80-867-3235-5.

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK Jan a KÖPPLOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

DRÁPALA, Milan, FORMAN Luděk, KOŽELUHOVÁ Helena, KOLÁR Jan, TIGRID Pavel, CHUDOBA Bohdan, JEHLIČKA Ladislav, SKÁCEL Miloslav a BROUK Bohuslav: *Na ztracené vartě Západu: antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945 - 1948: Koželuhová, Skácel, Forman, Tigrid, Kolár, Chudoba, Brouk, Jehlička*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2000, 682 s. Edice Obzor, sv. 31. ISBN 80-726-0046-X.

FORST, Vladimír, OPELÍK Jiří a MERHAUT Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Vyd. 1. Praha: ACADEMIA, 1985 - 2008. ISBN 978-802-0015-723.

JANÁČEK, Pavel. *Literární brak: operace vyloučení, operace nahrazení, 1938 - 1951*. Vyd. 1. Brno: Host, 2004, 412 s. Teoretická knihovna, sv. 11. ISBN 80-729-4129-1.

JANÁČEK, Pavel a JAREŠ Michal. *Svět rodokapsu: komentovaný soupis sešitových románových edic 30. a 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2003, 449 s. ISBN 80-246-0640-2.

JANÁČEK Pavel, HEMELÍKOVÁ Blanka, JAREŠ Michal a kol.: *Svět literárního seriálu. 1. Obrázkové týdeníky, humoristické a zábavné časopisy a časopisy pro dospívající mládež 1920 – 1950*. Praha, ÚČL AV ČR 2010

JANOUSEK, Pavel, ČORNEJ Petr a FIALOVÁ Alena. *Dějiny české literatury 1945 - 1989*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007 - 2008. ISBN 978-80-200-1527-3.

MOCNÁ, Dagmar. *Červená knihovna: studie kulturně a literárně historická: pohled do dějin pokleslého žánru*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 1996, 240 s. ISBN 80-718-5075-6.

MOCNÁ, Dagmar. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004, 699 s. ISBN 80-718-5669-X.

NOVÁK, Arne. *Přehledné dějiny literatury české od nejstarších dob až po naše dny*. 4. přepr. a rozš. vyd. Brno: Atlantis, 1995, 1804 s. ISBN 80-710-8105-1.

Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století: sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. -14. října 2004. Vyd. 1. Editor Michal Jareš, Pavel Janáček, Petr Šámal. Praha: ÚČL AV ČR, 2005, 275 s. Edice K (Ústav pro českou literaturu AV ČR). ISBN 80-857-7847-5.

PŘIBÁŇ Michal. *Z dějin českého myšlení o literatuře: antologie k Dějinám české literatury 1945-1990*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2001-, v. <1 >. Edice Dokumenty (Ústav pro českou literaturu AV ČR), sv. 1. ISBN 80-857-7834-3.

Rozvoj české společnosti v Evropské unii: (příspěvky z konference konané ve dnech 21. - 23. 10. 2004). Vyd. 1. Editor Alena Vališová, Milan Rymeš, Karel Riegel. Praha: Matfyzpress, 2004, 218 s. ISBN 80-867-3235-5.

Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Vyd. 1. Redaktor Pavel Janoušek. Praha: Brána, 1998, 791 s. ISBN 80-717-6940-1.

III. INTERNETOVÉ ZDROJE

A Short Biography Of Gerald Kersh. In: *Harlanellison* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://harlanellison.com/kersh/biog.htm>

Adolf Hoffmeister. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=320&hl=hoffmeister+>

Agatha: Christie. In: *Agatha Christie* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.agatha-christie.cz/>

Alois Jirásek. In: *Alois Jirásek* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.aloisjirasek.cz/>

Anna Louise Strong In: *History Link* [online]. 1998 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=255

André Guerber. In: *WIKIPF* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://wikipf.net/wiki/index.php/Andr%C3%A9_Guerber

Antonín Pavlovič Čechov. In: *Spisovatelé* [online]. 2008 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/anton-pavlovic-cechov>

BEDNAŘÍK, Petr a CEBE Jan. *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950: Sborník Národního muzea v Praze. Acta Musei Nationalis Pragae. Series C, Historia litterarum. Řada C, Literární historie* [online]. [cit. 2013-05-13]. ISBN 0036-5351.

Bohuslav Čepelák. In: *Slovník českých nakladatelství 1849-1949* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovník-nakladatelstvi.cz/nakladatelstvi/bohuslav-cepelak.html>

Boris Gorbатов. In: *FDB* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/lidi/121486-boris-gorbatov.html>

Daphne du Maurier. In: *Daphne du Maurier* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.dumaurier.org/>

David Goodis. In: *David Goodis* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.davidgoodis.com/>

Eduard Fiker. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=18&hl=Eduard+Fiker+>

Edna Ferber. In: *Jewish virtual library* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/ferber.html>

Egon. E. Kisch. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/egon-erwin-kisch#cv>

Eva Vrchlická. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2006 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1161>

Egon Lustgarten. In: *Lahr vonleitis Academy* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://www.lahr vonleitisacademy.eu/en/archive_egon_lustgarten.html

Fan Vavřincová. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=591&hl=fan+vav%C5%99incov%C3%A1+>

František Bárta. In: *Artarchiv* [online]. [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=prekladatel&IDosoby=31448>

František Halas. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=11&hl=halas+>

František Křelina. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=782&hl=frantisek+krelina+>

Graham Greene. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/graham-i-greene>

Gustav Bareš. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=9&name=BARE%A9+GUSTAV>

Hans Berndt Gisevius. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Bernd_Gisevius

Helena Dvořáková. In: *Knihovnička* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.knihovnicka.net/autor/26-dvorakova-helena/zivotopis-biografie/>

HEMELÍKOVÁ, Blanka. *OBJEV V POPULÁRNÍ LITERATUŘE*. Olomouc, 2008. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/2008/SMVII/9.pdf>

Helena Teigová. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Helena+Teigova+>

Historie masové komunikace. In: *Primát* [online]. [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://www.primat.cz/vsb-ef/predmety/dejiny-a-soucasnost-masovych-medii-q3253/historie-masove-komunikace-m128137>

HUBIČKA, Jiří. Muž mnoha profesí – Adolf Hoffmeister. [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/archiv/osobnosti/_zprava/muz-mnoha-profesi-adolf-hoffmeister--1098671

Ivan Fedorovich Kratt. In: *The Free Dictionary* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Ivan+Fedorovich+Kratt>

Ione Sandberg Shriber. In: *Shelfari* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.shelfari.com/authors/a1002592023/Ione-Sandberg-Shriber/>

Ivan Olbracht. In: *Český jazyk* [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/ivan-olbracht.html>

Jan Morávek. In: [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=424>

Jarmila Glazarová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1994 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=328&hl=Jarmila+Glazarová%C3%A1+>

Jaroslav Havlíček. In: *Český jazyk* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/jaroslav-havlicek.html>

Jaroslav: Vozka. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/jaroslav-vozka-25318>

Jaroslav Žák. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1201&hl=jaroslav+zak+>

Jaroslav: Vozka. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/jaroslav-vozka-25318>

Jevgenij Samojlovič Ryss. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/autor/Jevgenij%20Samojlovi%20C4%8D%20Ryss>

Jiří Mucha. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/jiri-mucha#cv>

Jiří Svetozar KUPKA. In: [online]. 1994 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1266>

Julius Fučík. In: *Spisovatelé* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/julius-fucik>

Karel Konrád. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1995 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=774>

Karel Nový. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=830&hl=karel+novy+>

KNEAVEL, Ann. Vera Caspary. In: *Jewish woman's archive* [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://jwa.org/encyclopedia/article/caspary-vera>

KRYCEROVÁ, Lenka. *Nepopulární a zamlčovaná místa ruských a sovětských dějin v české historiografii let 1960-1989*. [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/sjezd2011ostrava/dok/sekce_b/krycerova_lenka2.pdf

Květa Maralíková. In: *Baila* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://baila.net/autor/38089953/kveta-maralikova>

Ladislav Mňačko. In: *Spisovatele* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/ladislav-mnacko#cv>

Lazar Iosifovič Lagin. In: *Legie* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: <http://www.legie.info/autor/1581-lazar-iosifovic-lagin>

Lev Nikulin. In: *Co je co* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=65083&title=Nikulin&s_lang=2

Luigi Creatore Bio. In: *IN* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.in.com/luigi-creatore/biography-178513.html>

LUKÁŠOVÁ, Darina. *Géza Včelička: Policejní hodina*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/52387/ff_m/Policejni_hodina.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Marie Belloc Lowndes. In: *Google books* [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://books.google.cz/books/about/The_Lodger.html?id=4zu290XvOIkC&redir_esc=y

Marie Pujmanová. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1998 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=854&hl=Marie+Pujmanová%C3%A1%2C+>

Melantrich. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1832&hl=svobodn%C3%A9+slovo+>

Michail Iljin. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/michail-iljin-17559>

Michail Michajlovič Prišvin. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/michail-michajlovic-prisvin-11447>

Milada Horáková. In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/milada-horakova>

Milada Krausová - Lesná. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Milada%20Krausov%C3%A1-Lesn%C3%A1>

Miloš Kocourek. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/milos-kocourek-8710>

Mojmír Drvota. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/mojmir-drvota-28629>

Nathaniel Hawthorne. In: *Online literature* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.online-literature.com/hawthorne/>

Quido Palička. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/prekladatele/quido-palicka-1733>

Panteleimon Romanov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Panteleimon_Romanov

Partyzáni v českých luzích a hájích. In: *Česká televize* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/100349-partyzani-v-ceskych-luzich-a-hajich/>

Pavel Lovrič. In: *Databáze překladů* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/Pavel%20Lovri%C4%8D>

Pearl S. Buck. In: *The Nobel Prize* [online]. [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1938/buck-bio.html

Pozor! Cela 292. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/knihy/pozor-cela-292-84953>

Reiman Pavel. In: *Libri* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=10&name=REIMAN+PAVEL>

Rex Stout. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/rex-stout-2531>

Růžena Charlotta Urbanová. In: *Město Pavlíkov* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.pavlikov.cz/pavlikov-v-kostce/osobnosti/rchurbanova/>

SCHREIBER, Hugo. *Román na pokračování v denním tisku*. 1970. Diplomová. Univerzita Karlova v Praze.

Stanislav Neumann. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1998 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1083&hl=St.+K.+Neumann+>

Stewart: Alsop. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stewart_Alsop

Thomas Braden. In: *Spartacus: Schoolnet* [online]. [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/JFKbraden.htm>

Václav Krška. In: *Životopis: Osobnosti* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/vaclav-krska.php>

Vilém Nový. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=3&name=NOV%DD+VIL%C9M>

Ve Francii zemřel Pavel Tigrid, jedna z nejvýznamnějších osobností českého exilu. In: *RADIO I* [online]. 2003 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/krajane/ve-francii-zemrel-pavel-tigrid-jedna-z-nejvyznamnejsich-osobnosti-ceskeho-exilu>

Vítězslav Nezval. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1085&hl=nezval+>

Vladimír Koucký. In: *LIBRI* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/list.php?od=j&start=21&count=20>

Vsevolod Petrovič Vojevodin. In: *Akademie věd* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.lib.cas.cz/aleph-google/KNA01/00093/73/000937399.html>

Výročie strateného reportéra - Belo Škarnicel - Hlohovský. In: *Hlohovecko život* [online]. 2007 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://zivot.hlohovecko.sk/?clanok=836&cislo=51&rocnik=2007>

Wanda Wasilewska. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/wanda-wasilewska-27986>

Wojciech Żukrowski. In: *Oxford Reference* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803133553445>

Zdeněk Václavík, Josef Schrich - Z protektorátu do republiky. In: *Antikvariáty* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://knihovna.ustrcr.cz/cs/document/detail/id/1760>

Z historie ženského časopisu Vlasta. In: *Blanka Kovaříková* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.bkovarikova.cz/texty/zajimavosti/z-historie-zenskeho-casopisu-vlasta.htm>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Úryvek z deníku Právo lidu, *Na rozloučenou* (text)

Příloha č. 2: Úryvek z časopisu Vývoj, Kritika Ministerstva informací (text)

Příloha č. 3: Román na pokračování *Stopy Klamou a Přistání v Austrálii* v *Rudém právu* (obrázek)

Příloha č. 4: Román na pokračování *Cirkus Život* v časopise *Svět v obrazech* (obrázek)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Úryvek z deníku Právo lidu, *Na rozloučenou* (text)

Poslední číslo Práva lidu 30. června 1948, č. 152 s příspěvkem *Na rozloučenou*.

*„Dnes 30. června roku 1948 vychází poslední číslo Práva lidu. Právo lidu bylo oficiálním orgánem Československé sociální demokracie, která se 27. června t. r. byla sloučena s Komunistickou stranou Československa. Je zcela pochopitelné, že komunistická strana nemůže vydávat dva ústřední listy, chce-li co nejdříve docílit jednotnosti hnutí a správné politické a ideové výchovy. V tomto směru jí bude sloužit jediný ústřední list Rudé právo. Loňského roku jsme oslavili padesát let Práva lidu – je to dnes nejstarší deník Československa, který končí svou pouť po naší vlasti. Právo lidu bylo bojovníkem za nejzákladnější lidská práva. Je to především nejstarší dělnický list český. Čs. sociální demokracie měla v Právu lidu dobrého zastávce. Při všech základních a zásadních otázkách, které se dotýkaly reforem našeho veřejného a národního života v jakémkoli smyslu, mělo Právo lidu za uplynulých padesát let závažné slovo. Přispívali do něj první průkopníci socialismu v našich zemích. Ostatně s jeho historií se naši milí čtenáři seznámili při loňském jubileu padesáti let listu. A letos také při oslavě sedmdesáti let strany. Loučíme se dnes se všemi milými čtenáři, věrnými listu často několik desetiletí, loučíme se se všemi svými spolupracovníky, kolportéry a děkujeme jim všem za veškerou přízeň a spolupráci. Děkujeme všem lidem, kteří jakýmkoli způsobem se zúčastnili na tvorbě a rozšiřování Práva lidu. Věříme, že lásku a věrnost, kterou měli k našemu listu, přenesou nyní na ústřední list naší KSČ, Rudé právo.“*³³⁵

³³⁵ Autor neuveden: Právo lidu, 1948, roč. 51. č. 152, s. 1. (30. 6. 1948)

Příloha č. 2: Úryvek z časopisu Vývoj, Kritika ministerstva informací (text)

„Dříve si někdo koupil nakladatelskou koncesi, dal si vytisknout knihu, censura ji buď pustila, nebo ne a bylo to. Pak přišli Němci, a protože jejich prušácký duch rozumí všemu, až když to má zkatologizováno, zavedli spoustu kartek. Pak přišlo ministerstvo informací a k těm kartkám, které Němci zavedli, jejich ještě několik přidali a máme nový odbor i s přednostou. Tento odbor nyní chce trojmo vydavatelský program (to snad proto, aby mohl zase povolit troji vydání Čechovi KAŠTÁNKY, nebo aby se tři referenti dohadovali, kdo z nich povolil Kodymovy příručky a nakonec vyšlo najevo, že každý jednu a žádanky o povolení rozdělují do 11 oborů, počínajíc „krásnou prózou“ původní a přeloženou a končíc Kalendáři. Protože tam nikde není špatná próza, původní ani přeložená, dá se počítat s tím, že už nebude vycházet a že přednosto tohoto odboru nebude muset svou sekci hájit tím, že přece vyšlo tolik dobrých knížek, že si tedy každý dobrý čtenář může vybrat. Jako by to tak nebylo předtím. Tohle všechno by doopravdy bylo pro legraci nebo pro záznam kronikáře z Kocourkova našich časů, kdyby dřívější typ censury zrovna nepovoloval špatné mezi dobrými, kdyby se zrovna tak nestávalo, že dobré knihy nebyly povolovány, kdyby tento způsob nestál tolik lidí a tolik úřadován. 1) Povolí se Farma zvířat Orwellova – když je vytisknutá zjistí se, že je vlastně protikomunistická a musí se jednat znova. 2) Vydávají se románové noviny. Skutečný rodokaps což se lépe uvidí v dalších číslech.“³³⁶

³³⁶ Autor neuveden: Vývoj. 1947. roč. II. (22. 1. 1947)

Příloha č. 3: Román na pokračování *Stopy klamou* a *Přistání v Austrálii* v deníku *Rudé právo* (obrázek)

STOPY KLAMOU

B. LOWNDESOVÁ 2

Někde však ani slovo, když postupně mizely různé maličkosti, a nicméně věděla, že si jich Bunting velmi cení, hlavně staromódní fetiš od hodinek, který Bunting dostal po smrti svého prvního pána, jehož věrně a pečlivě ošetřoval po dlouhou dobu jeho těžké nemoci. Zmizela také stará točená jehlice od krasavky a velký smetákový přístroj — dárky od bývalých zaměstnavatelů.

Když lidé stáli blízko hluboké propasti, která odděluje majetná lid od chudácké, vidí, že se přibližují stále blíže a blíže k strašnému rozhraní, upadájí do dlouhého mlčení, i když jsou jinak dost výmluvní. Bunting vždy rád povídal, nyní však přestal mluvit. Nemohla ani paní Buntingová; byla to však vždy velmi tichá žena, a to snad byl jeden z důvodů, který k ní Buntinga táhl od prvního okamžiku.

Stalo se to tak. Přijal právě místo u jedné dámy jako sklepník, a slyšela, že jeho místo měl nastoupit, ho zavedl do jídelny. Tam alychem to řekl jeho slovy, objevil Ellen Greenovou, jak nalévala do sklenky portské víno, které její velitelka pila každého rána o půli dvanácté. Tehdy nový sklepník Bunting si jí všiml při této práci, pozoroval ji, jak opatrně nazdírkovala láhev a postavila ji zpět na její místo a řekl si: »Tá, a žádná jehlice.«

Její tichost, její neobvyklá však nyní šla nešťastnému muži na nervy. Neměl už od nikoho jít nakupovat do různých malých krámků v blízkosti, které rád navštěvoval, když se mu vedlo lépe, a paní Buntingová také raději šla do vzdálenějších obchodů pro svoje skromné nákupy, pro které musela vycházet spono obden, jestliže nechtěla došlou samotní hlady.

Pojednou samotář do ticha trnavého listopadového večera tlumené svíčky spěšných nohou a silně pronikavé volání — kluci vyvolávali poslední výzvěň večerníků.

Bunting sebou nespokojeně zavrtěl ve své lenoence. Nejtřpěl obět, kterou musel přivést — vedle toho, že se vadal kouřením — bylo, že si přestal denně kupovat noviny. Čtení novin si navykl ještě dříve, nežli začal kouřit; skutečným vždy rádo čte noviny.

Přes zavřená okna a těžké drahokamové záclony pronikaly výkřiky kamionů a Buntinga zábrně nřpádlí počít strážného duševního hlady.

Je to škoda — zatracená škoda — že nemáte světlo, co se děje vně ve světě! Jen dlouhým se odtráhl správy o tom, co se děje vně všech vašich lidí. A to volání, tyto dlouhé ostré výkřiky jistě nejsou všelijakých lidí. A to volání, tyto dlouhé ostré výkřiky jistě nejsou všelijakých lidí. A to volání, tyto dlouhé ostré výkřiky jistě nejsou všelijakých lidí.

Vstal a zamířil k nešťastnému oknu, snažil se pochytit, co se voně. Vstal a zamířil k nešťastnému oknu, snažil se pochytit, co se voně. Vstal a zamířil k nešťastnému oknu, snažil se pochytit, co se voně.

Buntingův mozek si pomalu srovnal bláznivě rozčilené výkřiky. Ano, slyšel volání: — »Hrouzná vražda! Vražda v St. Pancras! Bunting si bezděčně vzpomněl na jinou vraždu, ke které kdysi došlo v této čtvrti — tehdy služebná zavraždila starou dámu, a nář byla zaměstnána. Stalo se to před mnoha lety, avšak přítelnicí společenství, které Bunting patřil, se na tuto vraždu samozřejmě dobře pamatovali.

Kamelot — bylo jich několik, a to se v ulici Marylebone stávé zřídka — už byl zcela blízko Buntingova domu; vyvolával nyní jiné besko ale Bunting však dosud jejich volání nezaujal. Chlápci volali dále, avšak Bunting pochytí jen tu a tam některé slovo. Náhle jaaně zastech: »Mistral! Mistral! opěť při práci!«

V posledních čtrnácti dnech byly v Londýně spáchány čtyři velmi podivné a surové vraždy, a všechny se staly v poměrně malém okruhu města.

První vražda nevyvolala zvláštní zájem — dokonce i druhé věnovaly noviny, které Bunting tehdy ještě očetřal, jenom desky malý sloupek.

Pak přišla třetí vražda a s ní vina velkého varušení, neboť na šatech zavražděné — byla to opěť žena — byl připečen třetiběžnický kus papíru a na něm bylo červeným inkoustem a tlakacím písmem napsáno slovo

»Mistral.«

Tehdy si uvědomil nejen ti lidé, jejichž životem je vyprávěn takové divné události, nýbrž i každý, kdož zažije podobné těsné záhadě, že se všech tří zločinů dopustil stejný darek, a nežli ve veřejnosti ustalo roužení, které tato vražda vyvolala, byla spáchána ještě další vražda, a vrah si opěť dal zvláštní záležitost na ten, slyš ukázan, že je stížen podivnou a strážnou láskou po pomoci.

Každý nyní hovoří o Mistralovi a jeho zločinech! I díkovi, který přišel každé ráno ke dvěma čtvrtitřetou láhvičku mléka, o ten každý den Buntingovi vyprávěl.

*

Bunting se vrátil ke krhu a dosti varušen pohledl na svou ženu. Když pak spatřil její blýžně nešťastný obličej, jeji unavený, smutný pohled, smocnilo se ho rozčilení. Byl by s to jí usměti!

Ellen se skoro ani nezamáhala posouzet, když jí Bunting ráno vyprávěl, co mu řekl mláček. Odpověděla mu docela protivně, nasmála, že zaráda alyti o takových hrozných věcech.

Paní Buntingová, která si ráda poslechla dojímavé a smutné vyprávění, a poslouchala s neobyčejným zájmem historky o nerozumně zmanéženo sílu, ku podivu nřpádlí. Za starých časůch každé ženy si musel stěch a o rysech nřpádlí. Za starých časůch každé ženy si musel stěch a o rysech nřpádlí. Za starých časůch každé ženy si musel stěch a o rysech nřpádlí.

Paul Buntingová, která si ráda poslechla dojímavé a smutné vyprávění, a poslouchala s neobyčejným zájmem historky o nerozumně zmanéženo sílu, ku podivu nřpádlí. Za starých časůch každé ženy si musel stěch a o rysech nřpádlí. Za starých časůch každé ženy si musel stěch a o rysech nřpádlí.

PŘISTÁNÍ V AUSTRÁLII

EGON ERVIN KISCH 2

VII. oddíl F. L. z Prahy
XVI. Vinohradská 17.

muž, switch on the light, a tady stojí divu, divokráns jaké člověk vidí, bohužel, jenom tehdy, má-li vysokou teplotu Soudruhu, tečne, výbor kongresu má pověřil, abych se na »Strathairde, abychom s vámi byli ve spojení.

To je velmi krásné, řekne náš muž, velmi krásné od lidí i od vás, madame, škoda, že zaoceánské parníky ani nepřijímají břežní cestující jenom v horečných smech, jinak byste tady byla, madame. Jmenujete se ovšem Diotima, že ano?

Jmenují se Gwendolyn. Musila jsem si vzít lístek na Nový land, poněvadž zaoceánské parníky nepřijímají pobřežní cestující. Nemí to krásné, mít horečku? Vzpírá-li se logika irredimibilní vám, odpovídají horečné fantazie logickými zdůvodněními. Ne ani třeba vyslovit své pochyby, jen si je pomyslíme a postoj fantazie už je vyvrác.

Zde je můj lístek z Melbourne do Wellingtonu, abyste mohl věř soudruhu. A zde moje stranická legitimace; jsem důvěrníci našeho obvodu v X. Přátelste mě poslal na loď ještě než skončil proces, na ostrova jsem vás však na palubě, aby mě s vámi neviděl. Proto jsem také nepřišla ve dne. Zůstanu na loď, jak dlouho zůstanete na loď vy.

Ano, soudružno Gwendolyno, zůstáňte se mnou na loď věčně, ale nemáte mi to říkat grovna před panem Strausem, to je totiž policejní špič. Ještě jsem nikoho nepřivedl na šibenici, říká pan Straus.

Kdo? Neznám žádného pana Strause, říká Gwendolyn. Promiňte, mám totiž trochu horečku, říká náš muž, vím ovšem, že tu nikde není, ani vy, ty nejkrásnější všech horečných rouhacích smů.

Nechci vás vyrušovat, soudruhu, máte-li příliš velké bolesti. Ach, nepřebáje...

Mám vám vyřídit tři věci soudruhu. Za prvé bylo věno nasměno, prohrážete-li proces v Melbourne, začít jej hned ještě jednou v Sydney.

A pak mohu jet hned zpět do Melbourne a dát si u housťe m Bilho Dolphina sklenici piva... škoda jen, že to není možná...

Tiše se vrátil O'Hara za chvíli zase do kabiny, tiše, aby nevzbudil nálehu muže, jestliže snad usnul. Ani řeči o tom, že usnul, noma třetí rozbitá kost a v hlavě rým o myši, kterou nepustí špek, a proto se s lodí spustí k jejím vzteku.

Dva prášky na dnešek, dva na zítřek, vzkázal doktor, náš muž vezme všechny čtyři a ani to nepomůže. Někdo klepe na dveře, ne, že to jenom psací stroj, v němž se proměnila loď.

Je zde pan Straus, špič a francouzské koncese v Šanghaji, který stál i tehdy u postele, když náš muž měl záchvat malarie. »Mám vás pozvat jménem pana Usakovského, abyste dnes povečeřel s námi a s panem Trubáčkem-Lincolnem v hotelu »Cathala; počte pro vás auto.« Náš muž si nah vylouč, že už mu přeče řekl vskutku dost často, že už ho nechce vidět. »Jasouli zde jím, mohu tu být také,« odpovídá Straus. »nepřivedl jsem ještě nikoho na šibenici.«

Máá, tuhá paní věděla něho je madame Denise z hotelu ve Versailles, kde náš muž bydlí. Říká pisklavým hlasem, že potřebuje pokoj v třetím poschodí pro jednoho letce. Někdo klepe na dveře a pan Straus se ptá, co má vyřídit panu Usakovskému; a pravil důrazně, nřpřepážete si ho, ví docela přesně, a kterými Cifany játo se volal věra v Čapeji.

Opěť někdo klepe a náš muž volá ventřez, protože madame Denise prohlásila právě francouzsky, že letec musí přeče bydlit ve třetím poschodí, aby měl vabuch a byl vysoko, ale ženatý hlas, který veje, se ptá anglicky, smil-li rozvrtit. All right! řekne náš

